

KÁRTÉRÍTÉSI ÉS BIZTOSÍTÁSI JOG

Az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület elektronikus folyóirata

V. évfolyam 1. szám – 2023

Beköszöntő

Beköszöntő

Tanulmányok

- Pataky Tibor: Gondolatok a 2021/2118/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv magyarországi átültetésével kapcsolatban

Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból

- Máshol nem publikált határozatok
- Publikált határozatok (EuB, BH, ÍH, BDT)

Közlemények, hírek, események

- Konferenciák
 - Konferencia a biztosítási piacról és a biztosítási jogról
 - Konferencia az új Ptk. kártérítési jogáról
- Szakirodalmi ajánló

Impresszum

BEKÖSZÖNTŐ

Ebben a számunkban közöljük Pataky Tibor kollégánk összefoglalóját az EU új GFB-irányelvének magyarországi recepciójáról. Ugyanakkor a szokásosnál nagyobb hangsúlyt kapnak a máshol még nem publikált bírósági határozatok, mivel az elmúlt időszakban sok igen érdekes, továbbgondolásra érdemes felsőbb bírósági ítélet született.

Nem lenne értelme itt valamennyit felsorolni, ezért csak az általunk legfigyelemreméltóbbnak találtakra hívjuk fel olvasóink szíves figyelmét.

A 2023/I/1 sorszámon közzétett ítélet a sértetti közrehatás kérdéseivel foglalkozik és vele együtt említhető a 2023/I/4 sorszámú is, amelynek központi témája a kérdés, hogy mi várható el a kárenyhítés körében a biztosítótól. Újszerű az ítélet megközelítése, amely azt hangsúlyozza, hogy az általában elvárható magatartás szempontjai mellett, az eset összes körülményeire tekintettel a biztosítótól elvárható magatartásnak is szerepe van a megítélésben. A 2013/I/3 sorszámú eset központi témája az a sokakat foglalkoztató kérdés, hogy mikor tekinthető a kártérítés szempontjából indokoltnak a magán egészségügyi szolgáltatások igénybevétele. A súlyos gondatlanság biztosítási jogi fogalmának „örökzöld” problémájával foglalkozik a 2023/I/4. sz. eset.

Végezetül megemlítjük a 2023/I/6. sorszámú ügyet, amelynek témája a harmadik féltől származó jóvátétel kártérítési kötelezettségbe való beszámítása.

Jó olvasást kívánunk!

A Szerkesztőség

TANULMÁNYOK

Pataky Tibor: Gondolatok a 2021/2118/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv magyarországi átültetésével kapcsolatban

1. Bevezetés

[1] A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló 2009/103/EK irányelv módosításáról szóló, 2021. november 24-i, 2021/2118/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (a továbbiakban: Irányelv) 2021. december 2-án hirdették ki az Európai Unió Hivatalos Lapjában.¹

[2] Az Irányelv 2. cikk (1) bekezdése alapján a tagállamoknak az alábbi kivételtől eltekintve 2023. december 23. napjáig kell átültetniük a nemzeti jogba az irányelv rendelkezéseit. Kivételt képez a

¹ Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 430, 2021. december 2-i szám 1. oldal.

biztosító fizetése képtelensége esetére vonatkozó, károsultakat védő szabályok átültetése, ugyanis annak határideje 2023. június 23. napja az Irányelv 2. cikk (1) bekezdés harmadik albekezdése értelmében.

[3] Jelen cikkben azt kívánom megvizsgálni, hogy a magyar jogalkotónak milyen teendői lehetnek annak érdekében, hogy megfeleljen a magyar jog az Irányelv rendelkezéseinek. Előrebocsátom, hogy a tanulmányban megfogalmazott javaslatok mellett más megoldás sem kizárt, ami megfelel az Irányelv rendelkezéseinek.

2. Szándékos károkozás

[4] Az Irányelv (9) preambulumbekzdése rögzíti, hogy a tagállamoknak lehetőségük van szándékos károkozás esetén arra, hogy az ilyen károkat kizárják a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás köréből vagy károkozótól visszaköveteljék a kifizetett kártérítési összeget. Amennyiben ezen lehetőséggel él egy tagállam, akkor olyan szabályozást szükséges bevezetnie, ami biztosítja az Irányelvnek megfelelő kártérítés megfizetését.

3. A gépjármű fogalma

[5] A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Konszolidált irányelv) 1. cikk 1. pontja tartalmazza jelenleg a gépjármű fogalmát, amit az Irányelv módosít. Ami az átültetés kérdését illeti, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfbt.) 3. § 10. pontja tartalmazza a gépjármű fogalmát. Az a véleményem, hogy ez a fogalom kiindulópontként továbbra is megfelelő.

[6] Szerintem a magyar jogalkotó a jövőben is kiindulhat a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) fogalom-meghatározásából a hivatkozott kiegészítés figyelembevételével, ugyanis az Irányelvet nem szó szerint szükséges átültetni a nemzeti jogba, hanem azt be kell illeszteni a nemzeti jogi rendelkezések közé és összhangot szükséges teremteni a nemzeti jog rendelkezései és az átültetésre kerülő szabályok között.

[7] Kérdésként felmerülhet, hogy az elektromos kerékpárokra kiterjed-e az Irányelv hatálya. A KRESZ 1. számú függelék II. r/1. pontja kimondja: Kerékpár: olyan, legalább kétkerekű jármű, amelyet emberi erő hajt, és ezt legfeljebb 300 W teljesítményű motor segíti. Az Irányelv (3) preambulumbekzdése leszögezi, hogy a gépjármű fogalma „csakis a kizárólag mechanikus meghajtású járművekre vonatkozik.” Következésképpen véleményem szerint az olyan kerékpárra nem terjed ki az irányelv hatálya, amit emberi erő hajt, és azt villanymotor segíti. Ezzel szemben az olyan elektromos kerékpár, amit csak elektromos motor hajt meg, és az Irányelv gépjármű fogalmának megfelel, az Irányelv hatálya alá tartozik.

[8] Az Irányelv kerekesszékes járművekre vonatkozó szabálya szerintem hazai jogba való átültetést nem igényel, ugyanis a KRESZ 1. számú függelék II. a) pontja szerint az nem minősül járműnek.² A kerekesszék eddig sem tartozott a Gfbt. hatálya alá.

[9] Kérdésként felmerülhet, az a kiegészítés szükséges lesz-e a Gfbt.-ben, hogy gépjárműről akkor van szó, ha annak legnagyobb tervezési sebessége meghaladja a 25 km/h-t; vagy legnagyobb nettó tömege meghaladja a 25 kg-ot, és legnagyobb tervezési sebessége a 14 km/h-t. A kérdés megválaszolásához azt szükséges megvizsgálni, hogy a Gfbt.-ben lévő jelenlegi gépjárműfogalom az Irányelv rendelkezéseinek megfelel-e. Véleményem szerint az nem vet fel uniós jogi problémát, ha a magyar szabályozás tágabb körben írja elő a gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés megkötését, mint az Irányelv. Az jelent gondot, ha a hazai szabályozás szűkebb körű, mint az Irányelv előírása. Az megfontolandó, hogy biztonság kedvéért esetleg célszerű lehet a hivatkozott irányelvi kitétel Gfbt.-be való beillesztése, azonban úgy látom, hogy a jelenlegi szabályozás is alapvetően megfelel e körben az Irányelvnek.

[10] Ugyan az Irányelv nem érinti a KRESZ rendelkezéseit, de azt is elgondolkodtatónak tartom, hogy a magyar jogalkotó a KRESZ módosítása során legyen figyelemmel az Irányelvben található gépjárműfogalomra, ha már úgyszólván a KRESZ módosítása várható az elektromos rollerekkel kapcsolatos szabályozás miatt.

4. A gépjárműhasználat fogalma

[11] A Gfbt. 4. § (1) bekezdésben szerepel a gépjármű üzemeltetése fordulat, amit a Gfbt. nem határoz meg. Az a véleményem, hogy e körben lenne célszerű a gépjárműhasználat fogalmának az átültetése akként, hogy „a gépjárműhasználat során okozott károk fedezetére” terjed ki a törvény hatálya. A Gfbt. 3. § rendelkezései közé pedig beilleszthető a gépjárműhasználat fogalma. Ha a magyar jogalkotó a gépjárműhasználat fogalmát fogja használni, akkor a Gfbt. 12. §-ában is módosítani szükséges a „gépjármű üzemeltetése” kitétel. A hivatkozott módosítás egyúttal az irányelv 1. cikk 2. pont a) alpontjának való megfelelést is szolgálja.

5. Gépjárműsport-rendezvény mint kivétel

[12] Az Irányelv 1. cikk 2. pont b) alpontja a gépjárműsport-rendezvényt kivételként határozza meg. A Gfbt. 2. § b) pontja alapján a Gfbt hatálya nem terjed ki a Magyarország területén rendezett gépjárműversenyen (edzésen) részt vevő gépjárművekre kötött felelősségbiztosítási szerződésekre. A Gfbt. 3. § 11. pontja pedig rögzíti a gépjárműverseny fogalmát. Tehát e tekintetben nincs teendője a magyar jogalkotónak, hiszen a jelenlegi jogszabályi rendelkezés megfelel az Irányelv szabályának.

² A KRESZ 1. számú függelék II. a) pont második mondata kimondja: A mozgáskorlátozottak közlekedésére szolgáló, emberi erővel tolt vagy hajtott kerekesszék és a gépi meghajtású kerekesszék – ha a sík úton önerejéből 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes, továbbá a gyermekkocsi és a talicska – azonban nem minősül járműnek.

6. A biztosítás ellenőrzése új technológiai fejlesztések révén

[13] Főszabály szerint a tagállamoknak jelenleg tartózkodniuk kell olyan gépjárművek biztosításának ellenőrzésétől, amelyek szokásos üzemeltetési helye egy másik tagállam területén található, vagy amelyek szokásos üzemeltetési helye harmadik ország területén található, és amelyek egy másik tagállam területéről lépnek a területükre. Ugyanakkor az uniós jogalkotó felismerte, hogy új technológiai fejlesztések – például az automatikus rendszámfelismerést lehetővé tévő technológia – felhasználásával a gépjárművek megállítása nélkül lehetséges a biztosítási fedezet fennálltának az ellenőrzése, melynek a jogszabályi alapját az Irányelv megteremti, hiszen a biztosítatlanság elleni küzdelem is igen fontos. Az Irányelv kihangsúlyozza, hogy a tagállami intézkedéseknek meg kell határozniuk az adatkezelés pontos célját, hivatkozniuk kell a vonatkozó jogalapra, meg kell felelniük a vonatkozó biztonsági követelményeknek és tiszteletben kell tartaniuk a szükségesség, az arányosság és a célhoz kötöttség elvét, továbbá arányos adatmegőrzési időszakot kell megállapítaniuk.³

[14] A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás fedezet ellenőrzésére vonatkozó új technológiák igénybevételére vonatkozó szabályozás meghatározása pusztán lehetőség a tagállamok számára, vagyis nem kötelező ezen lehetőséggel élni. Mindazonáltal az a véleményem, hogy hasznos lenne, ha a magyar jogalkotó ezt a lehetőséget kihasználná, hiszen a biztosítatlanság elleni küzdelem igen fontos. Talán a jelenleg kihelyezett sebességmérő kamerákat és ezen rendszer szoftveres háttérét ki lehetne egészíteni azzal a funkcióval, hogy ellenőrizze a rendszer, hogy az adott gépjárműre fennáll-e hatályos kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási fedezet.

[15] Ami a szabályozás hazai jogba való átültetését illeti, nemcsak a Gfvt. szabályainak a kiegészítése merülhet fel, hanem a közigazgatási jogi normák módosítása is, hogy a magyar jog mindazon feltételeknek megfeleljen, amit az Irányelv e vonatkozásban előír.

7. Nyilvántartásból tartósan vagy ideiglenesen törölt gépjárművekre vonatkozó szabályok

[16] Egyes tagállamok nem írják elő a biztosítási fedezetet olyan gépjárművek használata esetén, amelyeket tartósan vagy ideiglenesen töröltek a nyilvántartásból, mert például múzeumban vannak, restaurálás alatt állnak, vagy mert egyéb okokból – pl. idényszerű használat miatt – hosszabb ideig nem használják őket. Ezeknek a tagállamoknak az Irányelv szerint megfelelő intézkedéseket kell hozniuk annak biztosítására, hogy a Konszolidált irányelv alapján rendelkezésre álló kártérítéssel összhangban kártérítést fizessenek a területükön és más tagállamok területén az említett irányelvben meghatározott, az irányelv 3. cikkének első bekezdése értelmében használt gépjárművek által okozott kárért. Továbbá egyes tagállamok – amelyekben a gépjárműhasználatra vonatkozó felelősségbiztosítás kötelezettsége nem kapcsolódik a gépjármű nyilvántartásba vételéhez – a nemzeti jogukkal összhangban nem követelik meg a forgalomból hivatalosan kivont gépjárművek kötelező gépjármű-felelősségbiztosítását. A forgalomból való ilyen hivatalos kivonásra példa az illetékes hatóságnak vagy az illetékes hatóság feladatait ellátó más kijelölt félnek küldött értesítés, vagy egyéb ellenőrizhető fizikai intézkedés megtétele. Ezeknek a tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell életbe léptetniük annak biztosítására, hogy a Konszolidált

³ Irányelv (16)-(18) preambulumbekzdése.

irányelv alapján rendelkezésre álló kártérítéssel összhangban kártérítést fizessenek a területükön és más tagállamok területén ilyen gépjárművek által okozott kárért.⁴

[17] A hivatkozott rendelkezések szintén csak lehetőséget teremtenek a tagállamok számára ez eltérés lehetőségére, a károsultak védelme érdekében megfelelő garanciák biztosítása mellett.

[18] A Gfvt. 26. §-a jelenleg is szabályozza a szünetelés jogintézményét a forgalomból ideiglenesen kivont gépjárművek esetében. Amennyiben ideiglenesen kivont gépjárművel okoznak kárt, a magyar jogalkotó a Gfvt. 35. §-a értelmében Kártalanítási Számla helytállási kötelezettségét írja elő, vagyis a Gfvt. jelenlegi szabályai álláspontom szerint e tekintetben megfelelnek az Irányelv rendelkezéseinek.

8. A biztosítási fedezet legkisebb összegének megemlése

[19] A Konszolidált irányelv eredetileg a biztosítási fedezet legkisebb összege személyi sérülés esetén 5.000.000 euró volt balesetenként, a károsultak számától függetlenül, vagy 1 000 000 euró volt károsultanként; míg anyagi kár esetén balesetenként 1.000.000 euró volt, a károsultak számától függetlenül.

[20] Az Európai Bizottság 2010. december 9-én a Hivatalos Lapban megjelent közleménye⁵ szerint a biztosítási fedezet minimális mértéke változott. A felülvizsgálat eredményeképpen az irányelvben meghatározott összegek 1.000.000 euróról 1.120.000 euróra, 5.000.000 euróról 5.600.000 euróra, illetve 1.000.000 euróról 1.120.000 euróra nőttek. Míg az Európai Bizottság 2016. május 10-i közleménye⁶ értelmében az 1.120.000 eurós összeghatár 1.220.000 euróra, míg az 5.600.000 eurós összeghatár 6.070.000 euróra módosult.

[21] Az Irányelv szerint a biztosítási fedezet legkisebb összege a következőképpen változik: személyi sérülés esetén: 6.450.000 euró balesetenként, a károsultak számától függetlenül, vagy 1.300.000 euró károsultanként; míg anyagi kár esetén balesetenként 1.300.000 euró, a károsultak számától függetlenül.

[22] Még az Irányelv 2021. november 24-i elfogadása előtt az Európai Bizottság 2021. október 19. napján értesítést tett közzé, miszerint a biztosítási fedezet legkisebb összege a Konszolidált irányelv szerint is azon összegre módosul, mint amit az Irányelv tartalmaz.⁷

[23] Az osztrák jogalkotó például a Bundesgesetz, mit dem das Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz 1994, das Eisenbahn- und Kraftfahrzeughaftpflichtgesetz, das

⁴ Irányelv (14) preambulumbekzdése.

⁵ HL 2010/C 332/01.

⁶ COM/2016/0246 final.

⁷ HL 2021/C 423/11

Gaswirtschaftsgesetz 2011, das Reichshaftpflichtgesetz und das Rohrleitungsgesetz geändert werden (Mindestversicherungssummen-Valorisierungsgesetz 2021 – MinVersValG 2021)⁸ törvénnyel, amit 2021. december 31. napján hirdettek ki Ausztriában, 2022. április 1-jei hatállyal igazította hozzá az említett európai bizottsági értesítésében szereplő összegekhez a biztosítási fedezet legkisebb mértékét.

[24] Időközben a magyar jogalkotó is eleget tett a hivatkozott európai bizottsági értesítésben foglaltaknak, ugyanis a Magyar Közlönyben 2022. július 22. napján kihirdetett, a pénzügyi szektort érintő egyes törvények módosításáról szóló 2022. évi XX. törvény 12. §-a módosítja 2022. augusztus 6-i hatályba lépéssel a Gfbt. 13. § (1) bekezdését, vagyis a biztosítási fedezet összegét az európai bizottsági értesítéssel összhangban.

[25] Talán előnyösebb lett volna, ha a magyar jogalkotó korábban alkotja meg a biztosítási fedezet legkisebb összegének megemeléséről szóló törvényt, ugyanis így elég rövid idő, vagyis 15 nap áll a biztosítók rendelkezésére az új szabályozásra való felkészülésre. Helyesebbnek tartom az osztrák jogalkotó hozzáállását azzal, hogy három hónap felkészülési időt biztosított az érintettek számára.

[26] Megállapítható tehát, hogy a magyar jogalkotó az európai bizottsági értesítésnek megfelelő jogalkotással egyúttal teljesítette az Irányelv idevágó rendelkezéseinek az átültetését.

9. A biztosító fizetése képtelensége esetén a károsultak védelme

[27] Fontos rendelkezést tartalmaz az Irányelv, ugyanis a tagállamoknak létre kell hozniuk egy szervezetet, ami a biztosítók fizetése képtelensége esetére kártérítést nyújt a károsultaknak. A biztosító fizetése képtelensége esetén a károsultak számára az Irányelv biztosítja a jogot arra, hogy kártérítést igényeljenek a lakóhelyük szerinti tagállam valamely szervezetétől, többek között akkor is, ha a lakóhelyük szerinti tagállamtól eltérő tagállamban bekövetkezett balesetek következtében szenvednek kárt.

[28] Azt gondolom, hogy a Gfbt.-ben szabályozott, Kártalanítási Alapra vonatkozó rendelkezések alapvetően megfelelnek az Irányelv előírásainak, legfeljebb részletszabályok pontosítása mutatkozik szükségesnek. A Gfbt.-ben is szükséges egyértelművé tenni, hogy a károsult kártérítést igényelhet a lakóhelye szerinti tagállam megfelelő szervétől akkor is, ha a lakóhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban bekövetkezett balesetek következtében szenved kárt.

10. A károsultak védelme járműszerelvényel okozott károk esetében

[29] Az olyan pótkocsik részvételével bekövetkezett balesetek esetében, amelyekre a vontatógépjárműtől eltérő felelősségbiztosítást kötöttek, a károsultak számára lehetőséget teremt az Irányelv kárigény benyújtására a pótkocsi biztosítójával szemben, amennyiben a nemzeti jog úgy rendelkezik. Az Irányelv

⁸ Forrás: <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/l/2021/245>, letöltve: 2022. július 26.

azt is előírja, hogy a károsult a pótkocsi biztosítójától információt kapjon a vontatógépjármű biztosítójának azonosságáról, vagy amennyiben a pótkocsi biztosítója nem tudja azonosítani a vontatógépjármű biztosítóját annak ellenére, hogy ennek érdekében észszerű erőfeszítéseket tett, a 2009/103/EK irányelv 10. cikkében előírt kártérítési mechanizmusról, vagyis a kártérítéssel megbízott szervezet általi helytállás szabályairól.⁹

[30] E tekintetben a magyar jogalkotónak van jogalkotási teendője, ugyanis a magyar gyakorlat – kivételes esetektől¹⁰ eltekintve – a vontató gépjármű üzembentartójának a felelősségéből indul ki, vagyis az esetek döntő többségében nem érvényesíthető az igény a pótkocsi felelősségbiztosítójával szemben. Véleményem szerint a Gfvt. 28. §-a szabályainak a kiegészítése révén tehetne eleget a magyar jogalkotó e vonatkozásban az irányelv átültetésének.

11. Uniós kártörténeti igazolás

[31] Az Irányelv a 2009/103/EK irányelv 16. cikkének átfogalmazása és kiegészítése révén bevezeti az összes tagállamban egységes tartalmú kártörténeti igazolást, hogy amennyiben a szerződő fél másik tagállamba költözik, akkor a korábbi kártörténeti igazolás egyszerű legyen és a biztosító a bonus-malus besorolásnál figyelembe vegye a másik tagállamból származó kártörténeti igazolást. A kártörténeti igazolás formájára és tartalmára vonatkozóan a Bizottságnak 2023. július 23. napjáig végrehajtási aktust kell elfogadnia.¹¹

[32] Ugyan a Gfvt. 51. § (1) bekezdése és a bonus-malus rendszer, az abba való besorolás, illetve a kártörténeti igazolások kiadásának szabályairól szóló 21/2011. (VI. 10.) NGM rendelet 8. §-a tartalmaz előremutató rendelkezést, azonban a magyar jogalkotó részéről további jogalkotást tartok szükségesnek, annak érdekében, hogy a magyar jogszabályok az Irányelvnek megfeleljenek. Azt gondolom, hogy célszerű lenne megvárni a Bizottság végrehajtási jogi aktusát, s utána nekilátni az idevágó rendelkezések átültetésének.

12. Gépjármű-felelősségbiztosítási ár-összehasonlító eszközök

[33] Az Irányelv a tagállamok számára lehetővé teszi, hogy olyan eszközök tanúsítása mellett döntsenek, amelyek lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy összehasonlítsák a 2009/103/EK irányelvben meghatározott feltételeknek megfelelő gépjármű-felelősségbiztosítást nyújtó szolgáltatók árait, díjait és fedezeteit. Megfelelő tanúsítás esetén az ilyen eszközöket „független gépjármű-felelősségbiztosítási ár-összehasonlító eszközöknek” lehet nevezni. A tagállamok részére biztosítja az Irányelv a hatóságok által működtetett, nyilvános ár-összehasonlító eszközök létrehozását is.¹²

⁹ Irányelv (30) preambulumbekzdése.

¹⁰ Lásd a Kúria Pfv.VI.22.136/2011. számú ügyben meghozott ítéletét.

¹¹ Irányelv (31)-(32) preambulumbekzdése.

¹² Irányelv (33) preambulumbekzdése.

[34] A biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit) 4. § (1) bekezdés 123. pontja szerinti biztosítási értékesítésbe beletartozik az ár-összehasonlítás. Azonban a Bit. e tekintetben túl részletes szabályozást nem tartalmaz.

[35] Amennyiben a magyar jogalkotó amellett dönt, hogy „független gépjármű-felelősségbiztosítási ár-összehasonlító eszközként” kívánja tanúsítani az Irányelv 1. cikk 16. pontja szerinti ár-összehasonlító eszközöket, akkor ehhez a Gfbt. kiegészítése szükséges. Azt javaslom, hogy ezen lehetőséggel éljen a magyar jogalkotó, ugyanis az Irányelvben meghatározott szabályok számos garanciális rendelkezést tartalmaznak, amik a szerződő felek előnyére válhatnak. A tanúsítással kapcsolatos hatáskört pedig a biztosítók felügyeletét ellátó Magyar Nemzeti Bankhoz javaslom telepíteni.

13. Összegzés

[36] Jelen cikkben igyekeztem bemutatni, hogy a magyar jogalkotó előtt milyen feladatok állnak az Irányelv hazai jogba való átültetése érdekében. Ugyan számos teendő van e tekintetben, azonban az is megállapítható, hogy az Irányelv több rendelkezésének a hazai jog már megfelel.

[37] Néhány tekintetben, például a biztosítás ellenőrzésére vonatkozó új technológiák alkalmazásának a bevezetése vagy a „független gépjármű-felelősségbiztosítási ár-összehasonlító eszközöknek” való tanúsítás lehetőség a nemzeti jogalkotó számára, vagyis ezen szabályok nemzeti jogba való átültetése nem kötelező. Mégis azt gondolom, hogy a magyar jogalkotónak ezen innovatív lehetőségekkel élnie kellene még akkor is, ha ezen szabályok hatályba lépésére 2023. december 23. napját követően nem sokkal kerülne sor.

SZEMELVÉNYEK AZ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATBÓL

Máshol nem publikált határozatok

2023/I/1

Tárgyszavak:

kármegosztás, sértetti közrehatás büntető eljárás, jövedelempótló járadék alapja, járadékalap jövőbeli változása

I. Ha a büntető eljárásban a sértetti közrehatását nem állapították meg, a polgári perben helye lehet eltérő ténymegállapításnak. A tényállás megállapítása során a rPp. 4. § (2) bekezdésére is figyelemmel kell lenni. Az itt meghatározott abszolút kötöttség negatív megközelítésben azt jelenti, hogy a polgári perben eljáró bíróság a kártérítési kötelezettség megállapítása körében eltérően mérlegelhet és

kármegosztást alkalmazhat, ha megállapítható, hogy a baleset a károsult felróható magatartására is visszavezethető okból következett be (BH 2017.99.).

II. A jövedelem pótló járadék alapja kétféle módon határozható meg: a károsodást megelőző egy évben elért havi átlagjövedelem alapulvételével, és ha a jövedelem kiesés ennek alapján nem határozható meg, az azonos vagy hasonló tevékenységet végző személyek átlagjövedelmét kell alapul venni. A járadékalap meghatározásának ezek a szabályai együttesen nem alkalmazhatóak. Mindkét esetben figyelembe kell venni azt a jövőbeli változást is, amelynek bekövetkeztével számolni lehet, de ez a különböző számítási módoknál más-más körülményváltozás bizonyítását teszi szükségessé.

Ptk., 6:522. § (1), (2) bek., 6:528. § (3) bek.; 6:528. § (5) bek.; 6:537. § (1) bek.; 6:528. § (4) bek.; rPp. 4. § (2) bek., 206. § (1) bek., 221. § (1) bek., KRESZ 21. § (6), (8) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

Az alperes által biztosított gépjármű vezetője 2017. február 25-én elütötte a gépjármű haladási iránya szerinti bal oldalról jobbra, az úton gyalogosan áthaladó felperest. A baleset következtében a felperes súlyos sérüléseket szenvedett, maradandó testi fogyatékoság alakult ki nála.

A büntetőbíróóság a gépjármű vezetőjének bűnösségét közúti baleset okozásának vétségében állapította meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a balesetben a testi épséghez és az egészséghez való joga sérült. Kérte továbbá az alperesnek a balesetből eredő kárainak megtérítésére és sérelemdíj megfizetésére való kötelezését.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset részbeni elutasítását kérte. Hivatkozott a felperes károsulti közrehatására, amelynek mértékét 50%-ban jelölte meg.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 21.127.752 forint és késedelmi kamata, valamint 2020. március 1-jétől havi 56.500 forint járadék, 2020. március 1-jétől 2027. október 13-ig havi 116.196 forint járadék megfizetésére kötelezte. Érdemi döntését a Gfbt. 3/A. §-ára, 27. §-ára és 28. § (1) bekezdésére, továbbá a Ptk. 6:535. § (1) bekezdésére és 6:537. § (1) bekezdésére alapította. Az alperes által hivatkozott károsulti közrehatás vizsgálatakor figyelemmel volt a büntetőeljárásban kirendelt igazságügyi orvos és mérnökszakértő szakvéleményére, valamint a bizonyítási kísérlet eredményére. Azok alapján megállapította, hogy a gépjármű vezetője számára a gyalogos a járdáról való lelépésekor is látható volt, ekkor féktávolságon kívül volt, és a gépjármű intenzív lassító fékezéssel az elütés helye előtt megállítható lett volna. Mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes magatartása a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esett, azonban nem volt elháríthatatlan, s emiatt kármegosztás nem volt alkalmazható. Ebben a körben az alperes által indítványozott további tanú- és szakértői bizonyítást szükségtelennek tartotta.

Az egyes kártérítési követelések megalapozottságáról a Ptk. 6:522. § (1) és (2) bekezdésének, valamint 6:527. § (1) és (2) bekezdésének alkalmazásával határozott.

A dologi károk tekintetében a keresettel egyezően marasztalta az alperest. A balesetben sérült tréningruha és cipő 26.000 forintban, továbbá a szemüveg 80.000 forintban megjelölt értékét is reálisnak tartotta. A látogatási költség megtérítése iránti kereseti kérelmet szintén megalapozottnak minősítette.

Rögzítette, hogy a felperes a hivatalosan közzétett üzemanyagárak és fogyasztási normák szerint, a valós távolságok figyelembevételével számította ki az utazási költség összegét, és a mérlegelés alapján a parkolási költség mértékét is elfogadhatónak találta. A „figyelmességi csomag” megnevezésű, a kórházi ápolás időtartama alatti jobb minőségű étkezés biztosításával kapcsolatos költség megtérítése iránti kereseti kérelmet a felperesnél felmerült többletköltség hiányára hivatkozással elutasította. Az alperes által kizárólag a károsulti közrehatásra figyelemmel vitatott kórházi ingóságok költsége, kerti munkák elvégzésének költsége és lakásátalakítás költsége vonatkozásában a kereseti kérelemmel egyezően marasztalta az alperest. Az élelemfeljavítás költsége tekintetében abból indult ki, hogy a perben kirendelt igazságügyi orvos szakértő szakvéleménye szerint a felperes a balesettel okozati összefüggésben négy hónapig szorult élelemfeljavításra, míg ezt meghaladóan a kényszerűen mozgásszegény életmód miatt volt indokolt speciális táplálkozás. Az emiatt követelt járadék havi 18.000 forintban meghatározott összegét a fenti körülmények mérlegelésével, a felperes gyermekének tanúvallomását is értékelve elfogadta. Ennek alapján a 2017. július 1-jétől – kisebb megszakításokkal – 2021. február 28-ig terjedő időre a lejárt járadék összegét 761.400 forintban állapította meg, és azután az alperest a középátlagos időponttól, 2019. május 1-jétől kötelezte késedelmi kamat, míg a jövőre nézve havi 18.000 forint járadék megfizetésére.

A gondozás költségénél az igazságügyi orvos szakértői vélemény alapján azt állapította meg, hogy a felperes a 2017. június 30-i kórházi elbocsátást követően, 2017 decemberéig – fokozatosan csökkenő időtartamban – gondozó igénybevételére szorult, majd a 2018. május 16-i kórházi elbocsátása után másfél hónapig napi 1-2 órás gondozása volt szükséges, amit a perben kihallgatott tanúk vallomásai is alátámasztottak. Kiemelte, hogy a hozzátartozó által ellenszolgáltatás nélkül végzett tevékenység sem eredményezheti a biztosítónak a kártérítési kötelezettség alóli mentesülését. A követelés összegének meghatározásakor pedig az ilyen jellegű tevékenységet végző cégek a profit hozzávetőleges mértékével csökkentett árait vette figyelembe. Minthogy a felperes a keresetét ennek megfelelően terjesztette elő, az alperest azzal egyezően 702.333 forint és annak 2018. január 1-jétől számított késedelmi kamatának megfizetésére kötelezte.

A háztartási kisegítő költsége vonatkozásában az igazságügyi orvos szakértői vélemény figyelembevételével határozta meg azokat, az egyes kórházi elbocsátásokat követő időszakokat, amelyek során a felperes mindennemű háztartási munka elvégzésében segítségre szorult. Megállapította egyúttal, hogy a jövőben is indokolt a jobb alsó végtagot fokozottabban megterhelő közepesen nehéz és nehéz háztartási munkák elvégzésében kisegítő igénybevétele. Ennek alátámasztására a tanúvallomásokat alkalmasnak tartotta. Az összegszerűség meghatározása során helyesnek tartotta a felperesnek a takarítással és háztartási munkákkal foglalkozó cégek díjszabásai alapulvételével történt számítását. A 2017. július 1-jétől a határozathozatalig terjedő időre az alperes által megfizetendő lejárt járadék összegét ezért a kereset szerint 773.333 forintban, a 2021. március 1-jétől fizetendő járadék havi összegét pedig 17.500 forintban állapította meg.

A közlekedési többletköltség indokoltságát az igazságügyi orvos szakértői vélemény és a tanúvallomások alapján bizonyítottan találta, és míg a 2017. július 1-jétől 2018. március 20-ig terjedő időre a keresetben felszámított havi 15.000 forint összegű járadékot ítélte meg, addig az ezt követő időszakra csupán havi 8.000 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

A gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök költsége jogcímén érvényesített járadékigényt az igazságügyi orvos szakértői vélemény, a felperes gyermekének tanúvallomása és a gyógyszerári számlák alapján teljes egészében megalapozottnak találta, és az alperest egyrészt 522.627 forint lejárt járadék, másrészt havi 8.000 forint folyamatos járadék megfizetésére kötelezte.

A rehabilitációs kezelés költségeivel összefüggő megállapítás iránti kereseti kérelem elutasítását a régi Pp. 123. §-a szerinti feltételek hiányával indokolta. A kulturális többletköltség tekintetében a keresetnek helyt

adó érdemi döntését arra alapította, hogy az igazságügyi orvos szakértői vélemény, a tanúvallomások és az okiratok tartalma alapján is megállapítható volt e többletköltség szükségessége. Értékelte, hogy mivel a felperes korábbi szabadidős elfoglaltságai nem jártak jelentős kiadással, ezért nem csupán a költségek átrendeződéséről volt szó. A sajtótermékek közismert árainak figyelembevételével a felperes által havi 5.000 forintban megjelölt követelést mértéktartónak tekintette. Ennek alapján a 2017. március 2. és az ítélelhozatal közötti időszakra – az alperes részteljesítésének levonásával – 239.551 forint lejárt járadék és annak 2019. február 25-től számított késedelmi kamata, a jövőre nézve havi 5.000 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

A jövedelem pótló járadékigény esetében egyetértett a felperessel abban, hogy a járadék alapját a felperes által a 2016. december 1-jén létesített munkaviszonyban elért jövedelem figyelembevételével kellett meghatározni. Ennek indokaként azt jelölte meg, hogy a korábbi, 2016. január és július közötti napi 4 órás munkavégzéshez és az ezt követő álláskereséshez képest a munkaszerződés megkötése olyan tartós változásnak tekinthető, amelyet a Ptk. 6:528. § (3) bekezdése szerint figyelembe kell venni. Mivel a munkaszerződés alapján a felperes segédmunkásként kőművesmunkát végzett, ezért a jelenlegi életviszonyok alapján megállapíthatónak tartotta, hogy a felperes a baleset hiányában segédmunkásként tudott volna az építőiparban dolgozni. Erre tekintettel, a fizikai munkakörben foglalkoztatott munkavállalók jövedelmi adatait is értékelve a keresetben meghatározott mértékű jövedelememelkedést reálisnak tartotta. Megállapította ugyanakkor, hogy a keresetben követett számítási mód az 1/2006. (V. 22.) PK véleménynek annyiban nem felelt meg, hogy a felperes a részére folyósított rokkantsági ellátás bruttó összegét tévesen határozta meg. Mindezek alapján a baleset időpontjától az ítélelhozatalig terjedő időre a lejárt járadék összegét 4.196.216 forintban, a 2021. március 1-jétől az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig, 2027. október 13-ig az alperes által fizetendő járadék havi összegét 116.196 forintban állapította meg.

A sérelemdíj mértékének meghatározásakor – a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése szerint – értékelte, hogy a felperest 54 éves korában érte a baleset, amelynek következtében igen súlyos sérüléseket szenvedett, hozzávetőleg 8 hónapot töltött kórházban, és több műtétet végeztek rajta. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes mozgásában korlátozottá, a balesetet megelőzően végzett fizikai munka ellátására alkalmatlanná vált, és a teljes korábbi életvitele megváltozott, a korábbi párkapcsolata a baleset következtében megszakadt. E körülményekre tekintettel nem tartotta eltúlzott mértékűnek a felperes követelését, és ezért az alperest a kereset szerint – az általa már megfizetett 300.000 forint figyelembevételével – 12.700.000 forint sérelemdíj és annak 2017. február 25-től járó késedelmi kamatának megfizetésére kötelezte.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett – a keresetnek részben helyt adó – rendelkezéseit részben megváltoztatta, az alperes marasztalásának összegét 14.431.839 forintra és a késedelmi kamatra, a 2020. március 1-jétől fizetendő költségpótló járadék havi összegét 32.250 forintra, az ugyanekkortól 2027. október 13-ig fizetendő jövedelem pótló járadék havi összegét 51.919 forintra leszállította, az ezt meghaladó keresetet elutasította.

Rámutatott, hogy mivel az alperes a Ptk. 6:537. § (1) bekezdése alapján a felperes közrehatására hivatkozott, ezért ennek bizonyítása őt terhelte. A büntetőeljárásban beszerzett és a per anyagává tett szakértői véleményből kiemelte, hogy a jármű vezetője az úttesten áthaladó gyalogost már 100 méterről észlelhette, és figyelemmel kísérése mellett a sebesség kellő megválasztásával – a felperes elsőbbségadási kötelezettségének elmulasztása mellett is – elháríthatta volna a balesetet. Emiatt a jármű üzemben tartójának objektív felelőssége mellett a vezető magatartásának felróhatóságát is megállapíthatónak tartotta. Értékelte azonban azt is, hogy a felperes nem a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen haladt át az úttesten, és így nem volt elsőbbségi helyzetben a járművel szemben. Álláspontja szerint ezért

az alperes helytállóan hivatkozott a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) gyalogos úton való áthaladását szabályozó 21. § (6) és (8) bekezdésének megszegésére. Lényegesnek tekintette azt is, a szakvélemény szerint a felperesnek látnia kellett az egyenes, belátható úton jobbról érkező járművet; és ehhez képest nem győződött meg kellően arról, hogy a jármű milyen sebességgel közlekedik, és erre tekintettel be tudja-e fejezni az áthaladást. Ebből aggálytalanul megállapíthatónak tartotta, hogy a felperes maga is elháríthatta volna a balesetet, ha a gépjármű útvonala előtt megáll, a KRESZ szabályszegése ezért okozati összefüggésben állt a balesettel, és ez a magatartása felróható volt. Az erre tekintettel alkalmazandó kármegosztás arányát – a veszélyes üzemi felelősséget, valamint a járművezető és a felperes magatartásának felróhatóságát is mérlegelve – az alperesre terhesebben 75-25%-ban határozta meg.

Minthogy az alperes a kórházi ingók, a kerti munka és a lakásátalakítás költsége kapcsán a fellebbezését kizárólag a jogalap körében kifejtett indokaira alapította, ezért a kármegosztásnak megfelelően a kórház ingók esetében 17.584 forintra, a kerti munkák tekintetében 130.875 forintra, a lakás átalakítási költségnél 265.650 forintra szállította le a marasztalás összegét. A leszállítást a közlekedési többletköltség, valamint a gyógyszer és gyógyászati segédeszköz költsége esetében is kizárólag a kármegosztás alkalmazásával indokolta, az elsőfokú bíróság bizonyítékmérlegelését ugyanis mindkét követelésnél helytállóan minősítette. A dologi károk közül a balesetben sérült szemüveg pótlásával felmerült költséget a felperes által csatolt számla hiányában bizonyítatlannak találta. Emiatt arra a következtetésre jutott, hogy a felperes csak a további, 26.000 forint összegű ruházati kár 75%-ának, vagyis 19.500 forintnak a megtérítésére jogosult.

A látogatási költség megtérítése iránti kereseti kérelem elutasítását azzal indokolta, hogy ez a költség nem a felperesnél, hanem a gyermekénél keletkezett, aki a követelését a felperesre nem engedményezte, és a magyar jog a perbizományt nem ismeri. Az élelemfeljavítási költséggel kapcsolatban elfogadhatónak tartotta, hogy a felperes megváltozott igényeihez igazodó, eltérő táplálkozás általában költségesebb a mindennapi szokásos táplálkozásnál. Figyelembe vette továbbá, hogy az utóbbi két évben az élelmiszerárak nagyobb mértékben emelkedtek, ami az eltérő táplálkozás költségeire is alapvetően kihatott. Mindezeket mérlegelve a 2017. november 21-ig az elsőfokú bíróság által megállapított többletköltség összegét elfogadta, míg 2017. november 22-től 2019. december 30-ig – havi 10.000 forinttal számolva – 253.000 forint, 2020. január 1-jétől 2021. február 28-ig – havi 12.000 forinttal számolva – 168.000 forint többletkiadást tartott megállapíthatónak. A kármegosztásra tekintettel ezért a lejárt járadék összegét 369.000 forintban, a folyamatos járadék összegét 9.000 forintban határozta meg.

A gondozás költségénél a szakvélemény alapján a felperesnek a gondozásra való rászorultságát bizonyítottnak tekintette. Értékelte azonban azt is, hogy a felperes gondozását döntő többségében nem szakképzett személyzet látta el, és ezért a nyereségorientált piaci szereplő szolgáltatásának árai még 25%-kal csökkentett mértékben sem vehetők alapul. Emiatt a teljes járadék mértékét a költségek felmerüléskori értékviszonyokra tekintettel, a kármegosztás arányában mindösszesen 310.500 forintban állapította meg. A háztartási kisegítő költsége tekintetében a 2017. július 1. és 2018. december 31. közötti időszakra megítélt összesen 318.333 forint lejárt járadékot arányosnak tartotta. Az elsőfokú bírósággal ellentétben azonban 2019. január 1-jétől továbbra is havi 15.000 forintban határozta meg a járadék mértékét. Ezt azzal indokolta, hogy a pandémia következtében a kereslet csökkenése folytán az árak lefelé mozdultak el. Erre és a kármegosztás alkalmazására figyelemmel a lejárt járadék összegét 531.250 forintban, a folyamatos járadék összegét havi 11.250 forintban állapította meg.

A kulturális többletköltség megtérítése iránti kereseti kérelmet elutasította. Álláspontja szerint ugyanis a felperesnek a nyilatkozatában megjelölt baleset előtti szabadidős tevékenységei sem lehettek költségmentesek, és ehhez képest a felperes nem bizonyította, hogy a szabadidő eltöltésének átrendeződése folytán többletköltsége keletkezett. A jövedelem pótló járadéknál a táppénzes állomány

idején keletkezett keresetvesztés tekintetében a marasztalási összeg leszállítását kizárólag a kármegosztás alkalmazásával indokolta. Egyebekben rögzítette, hogy a munkaszerződés ismeretében a felperes foglalkozása tartós lett volna, az új munkahelyen és munkakörben történő elhelyezkedését követően a további munkavégzésben a baleset akadályozta meg. Kiemelte azonban, hogy a munkaszerződés szerint a felperest segédmunkás munkakörben foglalkoztatták, és ebből következően a kőművesek által elérhető jövedelem nem képezhetette a jövedelemvesztés számításának alapját. Ehelyett arra volt figyelemmel, hogy a felperes a balesetig végzett munkája ellenértékéért – a társadalombiztosítási ellátásokkal csökkentve – havi 192.249 forintot kapott, és ezt kellett az általa elérhető jövedelemnek tekinteni. A felperes részére folyósított rokkantsági ellátás levonásával és a kármegosztás alkalmazásával a 2017. február 25. és 2021. szeptember 28. közötti időszakban lejárt járadék összegét 2.381.534 forintban, a folyamatos, az elsőfokú ítéletben meghatározott véghatáridő lejártáig fizetendő járadék összegét pedig havi 51.919 forintban állapította meg.

A sérelemdíj esetében helytállónak minősítette az elsőfokú bíróság által számításba vett hátrányok értékelését. Ezzel együtt a károsulti közrehatásra figyelemmel 10.000.000 forint sérelemdíjat tartott alkalmasnak azok kompenzálására, és ezért – az alperes részteljesítését elszámolva – 9.700.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a rPp. 206. § (1) és (3) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, a Ptk. 6:522. § (1) és (2) bekezdését, 6:537. § (1) bekezdését, továbbá a KRESZ 21. § (6) és (8) bekezdését jelölte meg.

A kármegosztás másodfokú bíróság általi alkalmazását a bizonyítékok okszerűtlen és iratellenes értékelésén, valamint téves következtetésen alapulónak tartotta. Állította, hogy a szakértői véleményből kiragadott megállapítások iratellenesek. E körben hivatkozott arra, hogy a szakvélemény nem tartalmaz olyan megállapítást, amely szerint az elsőbbségadási kötelezettségének elmulasztása mellett is elhárítható volna a járművezető a balesetet, a szabályszegését megalapozó adat ugyanis a büntetőeljárásban nem merült fel, és az ott eljáró bíróságok sértetti közrehatást egyáltalán nem állapítottak meg. A rendelkezésre álló adatokkal ellentétesnek tartotta azt a további megállapítást, hogy nem a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen haladt át. Ezzel szemben előadta, hogy sem az adott útkereszteződésben, sem annak környezetében nincs kijelölt gyalogos-átkelőhely, és ezért a KRESZ 21. § (5) bekezdés a) pontjának megfelelően haladt át az útkereszteződésben. Lényegesnek tartotta azt is, hogy a szakvélemény szerint a gépjármű vezetője 50-55 km/óra sebességgel közlekedett, és bár az észlelhetőségére peradat állt rendelkezésre, az úttesten tartózkodását a későbbi elütés helyétől csak 23-27 méterre észlelte; emellett a közlekedési sebessége azonos volt az elütési sebességgel, vagyis az elkésett észlelésekor nem fékezett. Idézte a büntető ügyben első fokon eljáró bíróság ítéletének azt a megállapítását, amely szerint a baleset oka „egyértelműen és kétséget kizáróan a KRESZ 25. § (1) bekezdésében foglaltak megszegése volt” a gépjárművezető részéről. Hangsúlyozta, hogy mivel a büntetőeljárásban a sértetti közrehatását nem állapították meg, ezért a perben sem lehetett helye eltérő ténymegállapításnak. Mindezek miatt állította, hogy a felróható magatartásának hiányában kármegosztás nem volt alkalmazható. Azon kereseti követelések esetében, amelyeknél a másodfokú bíróság a marasztalási összeg leszállítását kizárólag a kármegosztással indokolta, a fentiek miatt kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását.

A dologi károk kapcsán hivatkozott arra, hogy mivel nyilatkozott az új szemüveg beszerzésével kapcsolatban felmerült kiadásának összegéről, ezért az előadása – a régi Pp. 3. § (5) bekezdése szerint – egy volt a bizonyítékok közül. A látogatási költség vonatkozásában kiemelte, hogy az a balesetével

összefüggésben, az érdekében merült fel. Utalt egyúttal arra a következetes bírói gyakorlatra, amely szerint a károkozó köteles viselni azoknak a károsult érdekében végzett tevékenységeknek az ellenértékét, amelyeket a hozzátartozók ingyenesen nyújtanak.

Az élelemfeljavítási költségnél sérelmezte a járadék összegének 2017. november 22-től az elsőfokú bíróság által meghatározottnál kisebb összegben való megállapítását. Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy az említett időponttól miért csak havi 10.000 forintban, majd 2020. január 1-jétől miért csak havi 12.000 forintban állapította meg a járadék összegét.

A gondozás költsége tekintetében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság által mérlegeléssel megítélt kártérítés a balesetkori értékviszonyoknak megfelelt, és az irányadó bírói gyakorlattal összhangban állt. Ebben a körben is hivatkozott arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a károsult érdekében a hozzátartozók által ingyenesen végzett tevékenységek ellenértéke is áthárítható a károkozóra. Ugyancsak az ítélkezési gyakorlatra utalással megalapozottnak tartotta az általa megjelölt és az elsőfokú bíróság részéről is figyelembe vett óradíjak alkalmazását.

A háztartási kisegítő költségével összefüggésben a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlen mérlegelésére hivatkozott. A köztudomású tényekkel ellentétesnek tartotta a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a pandémia következtében a kereslet csökkenése folytán az árak lefelé mozdultak el.

A kulturális többletköltség tekintetében a másodfokú bíróság álláspontját tévesnek, iratellenesnek és a bírói gyakorlattal ellentétesnek tartotta. Állította, hogy ezt a rendszeresen felmerülő költségét számlákkal bizonyította. Nem értett egyet továbbá a másodfokú bíróságnak a költségek átrendeződésével kapcsolatos indokaival, és azt a bírói gyakorlattal ellentétesnek nevezte.

A jövedelem pótló járadékigény esetében előadta, hogy a baleset hiányában a továbbiakban is segédmunkás munkakörben tudott volna kőművesmunkát végezni, és az eltelt 5 év alatt reálisan számolni lehetett a jövedelmének növekedésével. Köztudomású ténynek nevezte, hogy az építőiparban foglalkoztatottak bére az elmúlt időszakban jelentősen növekedett. Arra is utalt, hogy a Központi Statisztikai Hivatal által kiadott, a versenyszférában meghatározott havi jövedelmek egy korrekt átlagot adnak, amelyek a bírói gyakorlat szerint a jövedelemvesztés összegének számításakor figyelembe vehetőek. Mivel pedig az átlagjövedelme a Ptk. 6:528. § (3) bekezdése szerint nem volt meghatározható, az elsőfokú bíróság a járadék alapját helyesen határozta meg a Ptk. 6:528. § (4) bekezdésének alkalmazásával. A másodfokú bíróságnak a rokkantsági ellátással kapcsolatos számítását is tévesnek tartotta, és e körben hangsúlyozta, hogy ez az ellátás adómentes, ezért annak összegét bruttosítani kell. A sérelemdíj vonatkozásában annak tulajdonított jelentőséget, hogy az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság álláspontja szerint is helyesen határozta meg a maradványállapotát, és az abból eredő fizikai és pszichés károsodásait. Miután pedig a károsulti közrehatását vitatta, e körben is az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem nagyjából megalapozott.

A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezése a felperes által megjelölt okokból jogszabálysértő. Mivel az alperes biztosítottjának kártérítési felelőssége a veszélyes üzemi felelősség Ptk. 6:535. § (1) bekezdésében írt szabályán alapult, ezért a Ptk. 6:537. § (1) bekezdése szerint azt kellett vizsgálni, hogy a felperesnek volt-e olyan felrható, ám elhárítható magatartása, amely a kár

bekövetkezésében közrehatott. Ennek bizonyítása – ahogy a jogerős ítélet indokolása is helyesen tartalmazza – az érdemi védekezésében arra hivatkozó alperest terhelte. A tényállás megállapítása során azonban a rPp. 4. § (2) bekezdésére is figyelemmel kellett lenni. Az itt meghatározott abszolút kötöttség negatív megközelítésben azt jelenti, hogy a polgári perben eljáró bíróság a kártérítési kötelezettség megállapítása körében eltérően mérlegelhet, és kármegosztást alkalmazhat, ha megállapítható, hogy a baleset a károsult felróható magatartására is visszavezethető okból következett be (BH 2017.99.). Ebből következően a felperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen hivatkozott arra, hogy mivel a büntetőeljárásban a sértetti közrehatását nem állapították meg, ezért a perben sem lehetett helye eltérő ténymegállapításnak.

A felperes ugyanakkor ennek ellenére is megalapozottan vitatta a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a baleset a felróható magatartásával is okozati összefüggésben következett be. A kármegosztásra okot adó felróható károsulti közrehatást a másodfokú bíróság a KRESZ 21. § (6) és (8) bekezdésének megszegésével azonosította. Ezeknek, a gyalogosok közlekedését meghatározó szabályoknak a felperes részéről történt megsértését a bizonyítás eredménye nem támasztotta alá. Azt, hogy az úttesten való áthaladás helyének közelében kijelölt gyalogos-átkelőhely lett volna, sem a büntetőeljárásban, sem a perben hozott jogerős határozat tényállása nem tartalmazta. A nyomozás során kiállított mérnökszakértői véleménynek az elsőfokú bíróság által is helyesen értékelt megállapítása szerint a felperes az úttestre lépésekor a járműtől 41-45 méter távolságra, vagyis féktávolságon kívül volt, és a jármű vezetőjének már ekkor észlelnie kellett őt. Az úttestre lépése tehát nem volt váratlan, annak veszélytelenségéről meggyőződhetett, és arra utaló peradat sem merült fel, hogy ne késedelem nélkül haladt volna át az úttesten, vagy a jármű vezetőjét bármilyen módon megzavarta, illetve megtévesztette volna. A KRESZ 21. § (6) bekezdésében támasztott követelmények megsértését megállapítani ezért nem lehetett. A felperes a járműforgalom megzavarásának tilalmát és az elsőbbségi helyzetben nem lévő gyalogos erről való meggyőződésének kötelezettségét rögzítő KRESZ 21. § (8) bekezdését sem szegte meg. Az utóbbi jogszabályhely alapján olyan, a jogerős ítélet indokolásában megfogalmazott – és egyébként a KRESZ 21. § (6) bekezdésével ellentétes – elvárás sem volt a felperessel szemben támasztható, hogy a szabályosan megkezdett áthaladását megszakítva a jármű útvonala előtt megálljon. Mindezekből következően a felperes felróható károsulti közrehatásának hiányában a Ptk. 6:537. § (1) bekezdése nem volt alkalmazható, és kármegosztásnak nem lehetett helye. Ez értelemszerűen azoknál a kártérítési igényeknél, amelyeknél az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásának és a felperes javára megítélt marasztalási összegek leszállításának más oka nem volt, a felülvizsgálati kérelem megalapozottságát is jelentette. Ennek megfelelően a Kúria a kórházi ingók, a kerti munka és a lakásátalakítás költsége, a gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök költsége, valamint a közlekedési többletköltség tekintetében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A további kereseti követelések közül a dologi károk esetében a másodfokú bíróság eltérő tartalmú érdemi döntésének indoka a kármegosztás alkalmazása mellett a balesetben sérült szemüveg pótlásával felmerült költség bizonyíthatatlansága volt. Ez a bizonyítékmérlegelés azonban nem volt okszerűtlen, és nem sértette a régi Pp. 206. § (1) bekezdését. A másodfokú bíróság ugyanis a megtéríteni kért költség felmerülésének bizonyítására alkalmas okirat (a vásárlást igazoló számla) csatolásának elmaradása miatt jutott az említett következtetésre. Ezzel szemben a felperes a felülvizsgálati kérelmében csupán az e körben tett előadására mint bizonyítékra hivatkozott. A fél tényelőadása azonban – a rPp. 206. § (1) bekezdésében írt egyértelmű megkülönböztetésre tekintettel, a rPp. 3. § (5) bekezdés első mondatának félreérthető megszövegezése ellenére – nem minősül bizonyítéknak. A felülvizsgálati kérelem ezért itt csak részben, a Ptk. 6:537. § (1) bekezdésének megsértése miatt, a ruházati kár vonatkozásában volt teljesíthető, és a kármegosztás mellőzésével a felperest megillető marasztalási összeget 26.000 forintra kellett leszállítani.

A másodfokú bíróság a látogatási költség megtérítése iránti kereseti kérelem elutasítását voltaképpen a keresetösségi jog hiányával indokolta. Kétségtelen, hogy ez a kiadás nem a felperesnél, hanem a gyermekénél keletkezett. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a károkozó magatartással okozati összefüggésben és a károsult érdekében felmerült szükséges költségről volt szó, amelynek a károsult általi közvetlen érvényesítését a bírói gyakorlat (Kúria Pfv.V.20.194/2018/13., Pfv.III.21.417/2017/9.) elismeri. A jogerős ítélet ezzel ellentétes rendelkezése ezért a Ptk. 6:522. § (1) bekezdését és (2) bekezdés c) pontját is sérti, és ebben a körben a felperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozottan kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A másodfokú bíróság az élelemfeljavítási költségnél a 2017. november 22. és 2021. február 28. között lejárt járadék, valamint a folyamatos járadék összegét a kármegosztás mellett az eltérő bizonyítékmérlegelésre hivatkozással szállította le. Ugyanakkor ennek – miként a felülvizsgálati kérelem is tartalmazza – külön indokát nem adta, és az általa hivatalból figyelembe vett köztudomású tény, vagyis az élelmiszeráraknak a határozathozatalt megelőző két évben történt nagyobb mértékű emelkedése éppen ellentétes következtetés levonását tette volna lehetővé. Emiatt a felperes nemcsak a Ptk. 6:537. § (1) bekezdésének, de a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének megsértésére is helyesen hivatkozott, és a felülvizsgálati kérelme ebben a részében is megalapozott volt.

A gondozás költségével kapcsolatban a másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy az említett tevékenységet döntő többségében a felperes hozzátartozója végezte, és ezért az elsőfokú bíróságtól eltérően a járadék mértékének meghatározásakor egy gazdasági társaság árlistájában közzétett díjakat sem tartotta figyelembe vehetőnek. Ehhez képest a Kúria már több eseti döntésében rámutatott: a családtag ingyenes vagyoni vagy nem vagyoni (tevéleges) segítségnyújtása nem a károkozó kárviselés alóli részleges vagy teljes mentesítését szolgálja, e veszteségek térítése a károkozó feladata [Kúria Pfv.III.20.618/2020/4. (BH 2021.308.), Pfv.III.20.751/2019/9., Pfv.III.21.276/2017/4.]. Emellett az ápolás és gondozás mint piaci szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő díj alapulvételének sem volt akadálya. Az ugyancsak következetesnek tekinthető bírói gyakorlat szerint ugyanis az óradíj mértéke az említett tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában megállapítható, amelyben megjelenik a hozzátartozó által ellátott tevékenység ellenértéke és a céges keretek között végzett, költségeket is magába foglaló szolgáltatás díja közötti különbség (Kúria Pfv.VIII.20.047/2019/4., Pfv.III.20.765/2017/7., Pfv.III.20.875/2016/4.). A felülvizsgálati kérelemben megsértett jogszabályhelyként megjelölt Ptk. 6:522. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés c) pontjának ez, az elsőfokú bíróság által alkalmazott járadékszámítás felelt meg.

A háztartási kisegítő költsége vonatkozásában sem a kármegosztás volt az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásának kizárólagos indoka. A másodfokú bíróság a járadék összegét 2019. január 1-jétől a megelőző időszakkal egyezően havi 15.000 forintban határozta meg, amit a pandémia keresletcsökkentő hatására visszavezethető áreséssel indokolt. Amellett azonban, hogy ennek, a másodfokú bíróság által ugyancsak hivatalból figyelembe vett köztudomású ténynek a valóságát a felperes a felülvizsgálati kérelmében vitatta, azt az előzőekben már hivatkozott, az elsőfokú bíróság részéről e követelésnél is irányadónak tekintett díjszabás tartalma cáfolta. Ebből következően a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének, a Ptk. 6:522. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés c) pontjának, valamint 6:537. § (1) bekezdésének megsértésére tekintettel a felülvizsgálati kérelem e részében is megalapozott volt.

A másodfokú bíróság a kulturális többletköltség megtérítése iránti kereseti kérelem elutasítását azzal indokolta, hogy valójában csak a költségek átrendeződéséről volt szó, ami a járadékigényt nem alapozhatta meg. Ezzel szemben annak volt jelentősége, hogy ezek a kiadások a felperesnek a balesetet követően az egészségkárosodására és az abból adódóan beszűkült életlehetőségeire tekintettel szükségképpen megváltozott szabadidős tevékenységeivel kapcsolatban, indokoltan merültek fel (Kúria Pfv.III.21.426/2019/5.). Következésképpen a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja szerint megtérítendő

kárnak minősültek, mégpedig attól függetlenül, hogy a felperes által korábban végzett hobbitevékenységek miféle kiadással jártak. A jogerős ítélet vizsgált rendelkezése ezért az utóbbi jogszabályhely mellett a Ptk. 6:522. § (1) bekezdését és 6:537. § (1) bekezdését is sérti.

A jövedelem pótló járadékigény esetében a következőkre kellett figyelemmel lenni. A jövedelem pótló járadék alapja kétféle módon határozható meg: a károsodást megelőző egy évben elért havi átlagjövedelem alapulvételével [Ptk. 6:528. § (3) bekezdés], és ha a jövedelem kiesés ennek alapján nem határozható meg, az azonos vagy hasonló tevékenységet végző személyek átlagjövedelmét kell alapul venni [Ptk. 6:528. § (4) bekezdés]. A járadékalap meghatározásának ezek a szabályai együttesen nem alkalmazhatóak. Mindkét esetben – amennyiben a károsult erre hivatkozik – figyelembe kell venni azt a jövőbeli változást is, amelynek bekövetkezésével számolni lehet [Ptk. 6:528. § (5) bekezdés], de ez a különböző számítási módoknál más-más körülményváltozás bizonyítását teheti szükségessé.

Az adott esetben a jövedelem kiesést, vagyis a járadék alapját a károsodás bekövetkezésétől a táppénz folyósításának lejártáig, 2018. március 20-ig mindkét fokú bíróság a felperes által 2016. december 1-jén létesített munkaviszonyban két hónap alatt elért havi átlagjövedelem alapulvételével határozta meg. Ezt megfelelt a Ptk. 6:528. § (3) bekezdés második mondatában foglaltaknak, a károsodást megelőző egy évben a jövedelemben bekövetkezett tartós változás utáni jövedelem átlagának figyelembevételét jelentette. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által a fenti időszakra megítélt jövedelem pótló járadék mértékét kizárólag a kármegosztásra tekintettel szállította le, mely jogerős ítéleti rendelkezés – a már kifejtettek szerint – a Ptk. 6:537. § (1) bekezdésének téves alkalmazásán alapult. A felperes ezért 2017. február 25-től 2018. március 20-ig az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott 531.413 forint jövedelem pótló járadékra volt jogosult. Az ezt követő időszakra azonban a bíróságok különböző számítási módokat alkalmaztak: míg az elsőfokú bíróság a keresettel egyezően a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett, a fizikai munkakörben foglalkoztatott munkavállalók havi átlagjövedelmét vette alapul, addig a másodfokú bíróság továbbra is a felperes által a károsodást megelőzően elért havi átlagjövedelmet tekintette irányadónak. E két járadékalap-számítás közül – a fentebb írtakra tekintettel – az utóbbi volt helytálló. A Ptk. 6:528. § (5) bekezdése alapján a jövedelemben bekövetkező jövőbeli változás figyelembevételének ebben az esetben sem lett volna akadálya, de ehhez a felperesnek nem az azonos tevékenységet végző személyek havi átlagjövedelmének változását kellett volna állítania és bizonyítania. Ehelyett – ahogy a jogerős ítélet indokolása is helyesen tartalmazza – annak bizonyítására lett volna szükség, hogy a balesetet közvetlenül megelőző munkáltatójánál olyan béremelések történtek, amelyekben a baleset híján ő is részesült volna. Ilyen, a körülményekben bekövetkezett és így a járadékszámítás alapjának meghatározásánál figyelembe vehető változást a felperes maga sem állított, csupán általánosságban hivatkozott az azonos munkakörben foglalkoztatottak átlagjövedelmének emelkedésére, amely önmagában nem adott alapot eltérő járadékszámítási mód alkalmazására. A jövedelem pótló járadékot érintő felülvizsgálati támadás ugyanakkor a kármegosztás kifogásolása mellett annyiban is megalapozott volt, hogy a másodfokú bíróság a felperes részére 2018. március 22-től folyósított rokkantsági ellátásnak az 1/2006. (V. 22.) PK vélemény II. pontjának megfelelően bruttósított összegét téves számítással határozta meg. Emiatt a felperest a 2018. március 22-től 2018. december 31-ig terjedő időre 768.510 forint, a 2019. évre 918.826 forint, a 2020. évre 905.940 forint, 2020. január 1-jétől 2021. február 28-ig pedig 143.986 forint lejárt járadék illette meg. Mindez a 2017. február 25. és 2018. március 20. közötti időszakra eső 531.413 forinttal együtt összesen 3.268.675 forint lejárt járadékot és az alperes által 2021. március 1-jétől a jogerős ítéletben meghatározott véghatáridő leteltéig, 2027. október 13-ig fizetendő havi 71.993 forint folyamatos járadékot jelentett.

A másodfokú bíróság a sérelemdíj mértékének meghatározásának az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltaktól eltérő egyetlen szempontjaként a felperes felróható közrehatását jelölte meg. Éppen ezért annak hiánya – a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett régi Pp. 206. § (3) bekezdésének és a Ptk. 6:537. §

(1) bekezdésének megsértésére tekintettel – a jogerős ítélet e körben történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kellett, hogy eredményezze.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, az alperes által a felperesnek fizetendő marasztalási összeget 20.120.211 forintra leszállította, a jövedelempótló járadék összegét havi 71.993 forintra leszállította-

Kúria Pfv.III.20.133/2022/6. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2023/I/2

Tárgyszavak:

elévülés, kizárás, CMR felelősségbiztosítási szerződés

Ha a felülvizsgálati kérelem az elévülés szabályát nem hívja fel, noha a jogerős ítélet szerint a követelés elévült, nem vizsgálható, hogy azt jogszerűen vagy jogszabálysértően alkalmazták-e. Nem vonhatók le így az elévülés nyugvása, megszakítása részszabályai megsértésével kapcsolatosan előadott jogszabálysértés következményei, nem érinthető továbbá az a megállapítás sem, hogy a jogerős ítélet szerint az elévülés mikor kezdődött, hogy az elévülési időre vonatkozó szabályt a másodfokú bíróság helyesen alkalmazta-e.

Ptk. 6:22. § (1), (3) bek., 6:23. § (1) bek., 6:24. § (1)–(3) bek., 6:25. § (1)–(3) bek., 6:77. § (1)–(2) bek., 6:78. § (1)–(3) bek., 6:155. § (1) bek., 6:439. § (1)–(2) bek., 6:470. § (1) bek., 6:472. § (1) bek., 6:473. § (1) bek., CMR Egyezmény 32. cikk 1. p., 37. cikk

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

2014. szeptember 4. napján a Ny Kft. mint megrendelő megbízást adott VA fuvarozó részére 23.175 kg méz Németországba történő szállítására. A megbízás szerint a felrakás időpontja 2014. szeptember 4. napja volt, a fuvardíjat a Ny Kft. viselte. A megrendelés feltétele volt, hogy a szállítónak rendelkeznie kell CMR biztosítással. Ugyanaznap VA megbízást adott a felperesnek a Ny Kft.-től származó 23.175 kg méz Németországba történő szállítására. A megbízás feltétele volt, hogy a szállítónak rendelkeznie kell CMR biztosítással. A felperes 2014. szeptember 5. napján megbízta a H Kft.-t a 23.175 kg Ny Kft.-től származó méz Németországba történő szállításával. A megrendelés feltétele volt, hogy a fuvarozást csak érvényes CMR biztosítással rendelkező jármű végezheti. A H Kft. (a továbbiakban: biztosított) 2014. június 3. napján az alperessel CMR nemzetközi áru fuvarozói felelősségbiztosítási szerződést kötött a N Kft. útján. A felelősségbiztosítást 2014. szeptember 2. napján kiterjesztették a vontatóra is. 2014. szeptember 5. napján a biztosított képviselője a Ny Kft. telephelyén az árut felrakodta, a szállításhoz a vontatót és a pótkocsit használta. Ez utóbbira is az alperesnél rendelkezett CMR biztosítással. 2014. szeptember 5-én éjszakára a szerelvényt a biztosított a szentendrei T Kft. telephelyén hagyta a rakománnyal együtt, majd 2014. szeptember 6. napján azt az E Kft. telephelyére vitte át, ahol a raktárvezető engedélye alapján parkolt. 2014. szeptember 7-éről 8-ára virradó éjszaka a járművet a rakománnyal együtt eltulajdonították. A biztosított 2014. szeptember 8. napján feljelentést tett a nyomozás során a járműszerelvényt megtalálták, de a rakomány nélkül. A biztosított 2014. szeptember 9. napján az alperesnél a káreseményt

és az ezzel kapcsolatos kárigényt bejelentette. Az alperes 2014. november 12. napján kelt iratában elutasította a kárigényt a CMRkf833 számú Nemzetközi Közúti Árufuvarozói Felelősségbiztosítás Különös Feltételek és Záradékok VI.1.w. pontja szerinti kizárási ok miatt. Hivatkozott még a CMRkf833 I.2. pontjára is.

A biztosított 2014. december 5. napján ismételten bejelentette a kárigényt, amit az alperes felülvizsgált, de 2015. január 21. napján kelt nyilatkozatával ismét elutasított. A nyomozóhatóság 2015. június 19. napján meghozott határozatával a nyomozást felfüggesztette, mivel az elkövető kiléte nem volt megállapítható. 2016. november 30. napján a biztosított az alperessel szembeni 66.375 euró összegű követelését a felperesre engedményezte, egyben tájékoztatta, hogy az alperes a felelőssége kizárására hivatkozik vele szemben. Az engedményezésről az alperest aznapi keltezéssel értesítették.

A Kft. a Törvényszék előtt kártérítés iránt pert indított. Ennek eredményeként a 2017. február 7. napján meghozott elsőfokú ítélet kötelezte a felperest mint I. rendű, és a biztosítottat mint II. rendű alperest, hogy fizessenek meg együttesen 21.165.494 forintot és ennek 2015. december 1. napjától számított késedelmi kamatát. A felperes (ott I. rendű alperes) fellebbezése alapján az Ítéletábra 2017. május 30. napján meghozott ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, a felperest és a biztosítottat arra kötelezte, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított marasztalási összeget egyenlő mértékben fizessék meg.

A jogerős ítélet alapján 2017. szeptember 18. napján a Ny Kft. végrehajtást kezdeményezett. Ennek tartama alatt 2017. december 1. napján a közjegyzői okiratba foglaltan a felperes vállalta 5.000.000 forint megfizetését a Ny Kft. részére, a fennmaradó összeg megfizetését pedig 2018. június 30. napjáig vállalta. 2018. július 6. és augusztus 30. napján a felperes a Ny Kft. részére további 500.000 – 500.000 forintot fizetett meg.

Az alperes 2017. június 20. és június 27. napján – most már a felperes megkeresésére – a teljesítést megtagadta, változatlanul a CMRkf833 VI.1.w. pontjára alapozva. A felperes fizetési meghagyás kibocsátását kérte a biztosítottal szemben 10.582.747 forint és járulékai megfizetése érdekében azzal az indokolással, hogy a kötelezett hibás teljesítése miatt a megbízóval szemben felelősséggel tartozik; a fizetési meghagyás ellentmondás hiányában 2017. szeptember 5. napján jogerőre emelkedett.

A Törvényszék előtt indult ügyben az elsőfokú és az Ítéletábra 2020. március 12. napján meghozott másodfokú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Ny Kft.-nek – VA által rá engedményezett követelés folytán – 10.582.747 forintot, valamint járulékait. A jogerős ítélet indokolása szerint a CMRkf833 nem vált a biztosítási szerződés részévé az alperes által hivatkozott kizárási ok tekintetében, a felek jogviszonyára a CMR Egyezmény 32. pontjában írt egyéves elévülési határidő sem alkalmazható, így az igény érvényesítésére nyitva álló határidő az általános szabályok szerint öt év. A Kúria 2021. május 19. napján meghozott végzésével a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes módosított keresetében 10.582.747 forint, ennek 2015. december 1. napjától a kifizetés napjáig járó évi 5%-os késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét a Ptk. 6:439. § (1), (2), 6:470. § (1), 6:472. § (1) és 6:155. § (1) bekezdésére alapította. Álláspontja szerint az alperessel szembeni igényérvényesítési lehetősége a Ptk. 6:472. § (1) bekezdése alapján megnyílt. Ez nem közvetlen igényérvényesítés, hiszen a biztosított jogerős fizetési meghagyás ellenére sem teljesítette a fizetési kötelezettségét a felperessel szemben. A károkozó biztosított nem teljesítése esetére megnyílik a marasztalási kereset előterjesztésének lehetősége a biztosítóval szemben. Igényét károsultként érvényesítette.

Hivatkozott arra, hogy követelése nem évült el, mert a közjegyző a felperes kérelmére 2017. július 19. napján bocsátotta ki az utóbb 2017. szeptember 5. napján jogerőssé vált fizetési meghagyást. Az igényérvényesítési jogának elévülése pedig az Ítéletábra ítéletének meghozatalát követően kezdődött el. Ehhez képest a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet az elévülési határidőn belül terjesztette elő. Sem a CMRkf832., sem a CMRkf833 nem vált a szerződés részévé – ezt mondta ki a Ítéletábra [15] bekezdésben írt ítélete –, ezért az igény érvényesítésére nyitva álló határidő az általános szabályok szerint öt év. Az elévülés kezdő időpontja 2014. szeptember 7. napja, ehhez képest 2019. szeptember 3. napján a keresetlevelét az elévülési határidőn belül terjesztette elő.

Az alperes a CMRkf833 VI.1.w. pontja szerinti kizárási okra alapítva sem tagadhatta volna meg a teljesítést. Arra az esetre, ha az alperes igazolná, hogy a CMRkf833. átadása megtörtént a biztosított részére, és így az a szerződés részévé vált, állította, hogy a VI.1.w. pont szerinti kizárási ok nem valósult meg, mert a gépjárművet a rakománnyal olyan telephelyről vitték el, amelynek a biztosított nem tulajdonosa, a telephely használatára engedélyt adó személy pedig az E nem tulajdonosa vagy ügyvezetője, így az általa adott „engedély” nem tekinthető az ingatlan tulajdonosától származó hozzájárulásnak. Felhívta a BH 2002.633. számú döntést, amely szerint a biztosított önkéntes teljesítésének hiányában a károsult a biztosítóval szemben közvetlenül érvényesíthet igényt. Előadta, hogy a biztosított a vele szemben kibocsátott fizetési meghagyás jogerőre emelkedését követően sem teljesített. Erre tekintettel megnyílt az alperessel szembeni igényérvényesítés lehetősége. Ugyanezen okból megállapítási per indítására sincs szükség a Ptk. 6:473. § (2) bekezdése alapján, hiszen a marasztalási per megindításának jogi lehetősége a megállapítási per indítását már szükségtelenné teszi.

Az alperes a biztosítottal kötött CMR felelősségbiztosítási szerződés alapján vállalta, hogy teljesíti mindazon kártérítési kötelezettségeket, amelyek a CMR Egyezmény alapján végzett nemzetközi áru fuvarozói tevékenység következtében a biztosítottat terhelik, a kár bekövetkezésével pedig a biztosítottnak követelése keletkezett a biztosító szolgáltatásának teljesítése iránt. Így a Ptk. 6:472. § (1) bekezdése szerint a biztosító a szolgáltatását a károsultnak teljesítheti, a biztosított pedig követelheti, hogy a biztosító neki teljesítsen, ha a károsult követelését ő egyenlítette ki. A biztosítóval szembeni közvetlen igényérvényesítési joga a károkozó biztosítottal szemben kibocsátott fizetési meghagyás jogerőre emelkedésével megnyílt, az alperes pedig nem vitásan a biztosítási szerződés alapján a vele szemben támasztott helytállási igényektől elzárkózott. Kizárólag azt a követelést kívánta érvényesíteni, amely összeg erejéig korábban az Ítéletábra marasztalta.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen a felperesi követelés elévülésére hivatkozott. A biztosított általi engedményezés 2016. november 30. napján történt, a felperes legkésőbb ekkor tudomást szerzett a biztosított alperessel szembeni igényéről. 2017. május 30. napja (az Ítéletábra ítélete) óta pedig arról is tud, hogy fizetési kötelezettsége áll fenn a Ny Kft.-vel szemben. Állította, hogy a CMRkf833, de a CMRkf832 bizonyosan a biztosítási szerződés részévé vált az alperes és a biztosított között. A CMRkf833 szerint az elévülési határidő egy év. A CMRkf832 szerint a biztosítottnak a szerződésből eredő kártérítési igényérvényesítésének joga a biztosítóval szemben a káresemény bekövetkezésének napjától számított 18 hónapon belül évül el, amely határidő jogvesztő. Álláspontja szerint sem a CMRkf833., sem pedig a CMRkf832. szerinti elévülési határidők a szokásostól nem térnek el. E körben hivatkozott a CMR egyezmény 32. cikkében foglaltakra is. Az elévülés az Ítéletábra ítéletének meghozatalát követő egy évvel, 2018. május 30. napján akkor is bekövetkezett, ha a peres eljárás alatt az elévülés nyugvását kellene megállapítani, erre a biztosítottal szemben 2017. szeptember 5. napján jogerőre emelkedett fizetési meghagyásnak sincs hatása. A biztosítottnak és a felperesnek ismernie kellett a Ptk. fuvarozásra vonatkozó, valamint a CMR Egyezmény szabályait, köztük különösen az elévülésre vonatkozó szabályokat.

A kereset jogalapját érdemben is vitatta. Hivatkozott arra, hogy az Ítéltábla előtt folyamatban volt perben az alperes sem félként, sem beavatkozóként nem vett részt. Az Ítéltábla előtti perben meghozott ítélet csupán azt állapította meg, hogy a szerződésnek a CMRkf833 nem vált a részévé, bár ez az álláspontjával ellentétes. Egyik ítélet sem tartalmazott megállapítást arról, hogy a CMRkf832 a biztosítási szerződés részévé vált-e. Nem vitatta, hogy a biztosított és közte 2014. június 3. napján CMR felelősségbiztosítási szerződés jött létre a N Kft. biztosításközvetítő közreműködésével, és annak a vontatóra történő kibővítése is e kft. útján történt. Ez utóbbi esetben a biztosított képviselője aláírásával elismerte, hogy részére átadták a Belföldi Közúti Árutovábbítási Felelősségbiztosítási Szabályzatot, valamint a Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Felelősségbiztosítási Szabályzatot (CMR).

Hivatkozott arra, hogy a felperes előadása szerint a CMR felelősségbiztosításhoz tartozó különös feltételek és záradékok utólagos, alperes általi manipulálását alátámasztó, 2017. július 27. és 2018. március 13. napján kelt szaktanácsadói vélemények (amelyeket a Ny Kft. megbízásából eljáró szakértő készített el, és amelyhez történő hozzájutás módjáról a felperes nem nyilatkozott, és nem is igazolta, hogy annak a jelen perben történő felhasználására jogosult) mint bizonyítékok önmagukban jogszabálysértők és bizonyítási eszközként nem használhatók fel, Pp. 269. § (1) bekezdés b) és c) pont, 302. § (1) bekezdés. Előadta, hogy az engedményezéssel a felperes a biztosított pozíciójába lépett. Úgy érvényesíthet az alperessel szemben követelést, mintha a CMR felelősségbiztosítási szerződést maga kötötte volna meg, illetve ugyanazokat a kifogásokat hozhatja fel a felperessel szemben, amelyeket a biztosított az engedményezővel szemben felhozhatott volna. Állította, a károsult a Ptk. 6:473. § (1) bekezdése szerint kárigényét közvetlenül a biztosítóval szemben nem érvényesítheti. Amennyiben a CMR felelősségbiztosítási szerződés alapján igényt kíván érvényesíteni, ezt megelőzően pert kellett volna indítania vele szemben annak megállapítása iránt, hogy a biztosított felelősségbiztosítási fedezete a károkozás időpontjában fennállt-e, azonban ilyen pert a felperes nem kezdeményezett.

Az Ítéltábla előtt folyamatban volt perben meghozott döntéseknek a Ptk. 6:474. § (3) bekezdése szerint nincs jelentőségük, mivel a biztosított marasztalása csak akkor lehetne hatályos rá nézve, ha az előzményi perben részt vett volna, illetőleg a biztosított képviseléről gondoskodott vagy arról lemondott volna. A felperesnek minden szükséges és észszerű intézkedést meg kellett volna tennie, hogy kárát a biztosított közvetlenül megtérítse, azonban a jelen per megindítását megelőzően ezt nem kísérelte meg, holott ez az igényérvényesítésének előfeltétele lett volna. A biztosítottal szemben megindított kényszertörlési eljárás során a Cégek Közlönyben történt közzétételtől számított hatvan napon belül fennálló követelését vagy a Törvényszék, valamint az Ítéltábla előtti peres eljárás folyamatban létét be kellett volna jelentenie.

Álláspontja szerint pusztán a biztosítottnak – a CMRkf832 és a CMRkf833 kifejezett szabályozása ellenére – tett elismerése (vagyis az, hogy a fizetési meghagyás vele szemben ellentmondás hiányában emelkedett jogerőre) rá kihatással nincs, vele szemben nem hatályos, a felperes számára nem nyílt meg a közvetlen igényérvényesítési lehetőség. Ehhez nem elegendő, hogy a felperes a biztosítottal szemben fizetési meghagyás kibocsátását kérte, ami jogerőre emelkedett, mivel egyrészt a biztosítottja által az önrészt meghaladó elismerés vele szemben nem hatályos, másrészt ennek ellenére semmilyen módon nem terjesztette elő igényét korábban. Vitatta a követelés összecszerúságát is, állítva, nem egyértelmű, hogy a felperes engedményesként érvényesíti a biztosított által reá engedményezett követelést vagy saját jogán kártérítési igényként. A CMR felelősségbiztosítási szerződés önrészre vonatkozó kitételei a felperes igényének összecszerúságára hatással vannak, mivel az a felperes által átvett kötvényen szerepel, amelyről az alperesi biztosított is tudott.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 10.582.747 forintot, és ennek késedelmi kamatát.

Rögzítette, az alperes nem vitatta, hogy a biztosított és közte CMR biztosítási szerződés [Ptk. 6:470. § (1) bekezdés] jött létre, e tárgyban az elsőfokú bíróság a bizonyítást mellőzte (Pp. 266. §). Megállapította továbbá, hogy a felperes a követelését nem engedményesként, hanem a Ptk. 6:473. § (1) bekezdése alapján, a biztosított és az alperes között létrejött CMR biztosítási szerződésre alapozva érvényesítette, minthogy a kár bekövetkezéséért felelős biztosítottal egyetemlegesen volt köteles a kár megtérítésére.

Az alperes elévülési kifogására tekintettel idézte a Ptk. 6:22. § (1), (3), 6:23. § (1), 6:24. § (1), (2), (3), 6:25. § (1), (2), (3) bekezdését, továbbá 6:77. § (1), (2), 6:78. § (1), (2) és (3) bekezdését, valamint a Pp. 270. § (1), (2), (3) bekezdését. Kifejtette, hogy a felperes által hivatkozott szaktanácsadói véleményeket nem magánszakértői véleményként, hanem más eljárásban keletkezett bizonyítékként értékelte, és mind a szaktanácsadói vélemény, mind a Törvényszék előtt folyamatban volt perben beszerzett és jelen perben felhasznált további bizonyítékok tekintetében megállapította, hogy megalapozatlan az alperesnek a Pp. 269. §-ára történő hivatkozása.

A Törvényszék előtti – a [15] bekezdésben írt – eljárásban lefolytatott bizonyítást és bizonyítékokat felhasználva megállapította, hogy a CMRkf833-ban írt, a korábbi szerződési gyakorlattól eltérő kizárási okot (VI.1.w.) és az általánostól eltérő elévülési határidőt a biztosított nem ismerhette meg, az alperes az ügyféllel azokat a Ptk. 6:78. §-ában írtak ellenére sem tárgyalta meg. A biztosított részére a CMRkf833 megküldése nem történt meg. Az alperes honlapján található CMRkf-ek egyike sem tartalmazta az alperes által hivatkozott VI.1.w. kizárási okot sem az alperes és a biztosított között létrejött CMR szerződés megkötésekor, sem pedig annak a fuvarozást végző járműre történő kiterjesztésekor. Azokról a Ptk. 6:78. § (1) bekezdése alapján a biztosított nem szerezhette tudomást. A CMRkf832 sem vált a szerződés részévé, ami a biztosítottnak a szerződésből eredő, a biztosítóval szembeni kártérítési igényérvényesítési joga elévülési határidejét a káresemény bekövetkezésének napjától számított 18 hónapban határozta meg. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes nem tette megismerhetővé a biztosított számára a szerződéssel összefüggőnek állított CMRkf832-t mint a szerződéshez kapcsolódó általános szerződési feltételeket.

Az elsőfokú bíróság mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes követelése nem évült el sem a CMRkf833., sem a CMRkf832. kikötése alapján, mert azok nem váltak a szerződés részévé. A CMR 32. cikk 1. pontja értelmében az Egyezmény hatálya alá eső fuvarozáson alapuló igények egy év alatt évülnek el. Szándékosság, vagy olyan súlyos gondatlanság esetében azonban, amely az ügyben eljáró bíróság által alkalmazott jog szerint szándékossággal egyenértékűnek minősül, az elévülési idő három év. A Ptk. 6:270. §-a és a CMR Egyezmény 32. cikk 1. pontja szerinti elévülési határidő az elsőfokú bíróság szerint nem vehető figyelembe, mert a felperes nem fuvarozási jogviszonyon alapuló, hanem biztosítási szerződésből eredő jogviszonnyal kapcsolatos igényt érvényesített az alperessel szemben. Az elsőfokú ítélet értelmében a felperes követelése érvényesítésére nyitva álló határidő a Ptk. általános szabályai szerint öt év.

Az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. Ezt az időpontot az elsőfokú bíróság 2017. május 30. napjában határozta meg, amikor is jogerős ítélet kötelezte a felperest a Ny Kft. részére kártérítés megfizetésére. Ehhez képest a felperes határidőben érvényesítette az igényét. A Ptk. 6:472. § (1), (2) és 6:473. § (1), (2) bekezdésére tekintettel az alperes alappal nem hivatkozhatott arra, hogy a felperes számára nem nyílt meg a vele szembeni igényérvényesítés lehetősége.

Az alperes a kereset összecszerúségét kizárólag arra hivatkozással vitatta, hogy nem egyértelmű, a felperes az igényét engedményesként vagy saját jogán károsultként kívánja érvényesíteni, ezért az elsőfokú bíróság az összecszerúségre további bizonyítást nem folytatott le [Pp. 266. § (1) bekezdés].

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta, de az ügy érdemében hozott döntéssel nem értett egyet.

A felperes a vele fuvarozási jogviszonyban álló, az alperesnél CMR felelősségbiztosítási szerződéssel rendelkező biztosítottal szembeni kártérítési igényéből eredő követelést érvényesített. A felelősségbiztosítási szerződésre a Ptk. 6:470. § (1) bekezdése irányadó.

A Törvényszék ügyében a Kúria által meghozott végzés értelmében a felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosító a károkozó személy magatartásával okozati összefüggésben keletkezett kárt köteles megtéríteni, amelyért a polgári jog szabályai szerint a biztosított károkozó felelősséggel tartozik. A felelősségbiztosítási szerződés esetén a károsult a kárkötelelem szabályai szerint köteles bizonyítani a kárt. A biztosító a felelősségbiztosítási szerződés alapján köteles a biztosított helyett a kár megtérítésére, a károsult a biztosítóval nem kerül szerződéses jogviszonyba, az általa érvényesített igény nem más, mint a biztosított kártérítési felelősségét megalapozó kontraktuális vagy deliktuális felelősségi szabályok alapján elbírálandó kártérítési igény. Az elsőfokú bíróság a felperes által előterjesztett kereseti kérelem jogalapját tévesen vette figyelembe, és ezért a másodfokú bíróság a jogi következtetéseit sem tekintette helytállónak.

A másodfokú bíróság szerint a kereseti kérelem a jogalapja, jogcíme vonatkozásában részben nem egyértelmű, részben ellentmondásos. Az előterjesztett eredeti kereseti kérelemben a felperes a biztosított engedményeseként biztosítási szolgáltatás, illetve saját kára megfizetése iránti igényt terjesztett elő. Az alperessel szemben károsultként a biztosítói szolgáltatás teljesítését érvényesítette a Ptk. 6:439., 6:470. és 6:472. §-aira hivatkozva. Akként nyilatkozott, hogy igényét az alperessel szemben károsultként érvényesíti saját jogán; majd a perfelvételi tárgyaláson azt adta elő, hogy a saját jogán érvényesített kárigényre tekintettel önrész levonása nem indokolt, mivel nem biztosítási szolgáltatást érvényesít. Mindebből következően az engedményezési megállapodásból eredő igényt már nem érvényesítette. A bíróságnak tehát a felperesnek mint károsultnak a fuvarozási szerződés biztosított általi megszegéséből eredő kárigényéről kellett állást foglalnia elsődlegesen az alperes elévülési kifogása körében.

Az alperes és a biztosított között létrejött felelősségbiztosítási szerződés feltételeinek vizsgálata csak akkor történhetett volna meg, ha a felperes fuvarozási szerződés megszegéséből eredő kárigényét a Ptk. 6:270. §-ában foglaltak szerint elévülési időn belül érvényesítette volna közvetlenül az alperessel szemben. Ez esetben kellett volna vizsgálni, hogy a biztosított által a felperesnek esetlegesen okozott kárt milyen feltételekkel és milyen mértékben köteles megtéríteni. Ebben a körben lehetett volna vizsgálni a biztosítási szerződés feltételeit.

A felperes az elsőfokú bíróság megállapításával szemben nem felelősségbiztosítási szerződésből eredő megtérítési igényt, hanem szerződésszegésből eredő kártérítési igényt érvényesített. Ez esetben a Ptk.-nak a kötelekre és a szerződésre vonatkozó általános szabályai mellett a Ptk. XXXVIII. fejezetének a fuvarozásról szóló szabályait is alkalmazni kellett. A Ptk. 6:270. §-a a fuvarozási szerződés alapján támasztható igények elévülési határidejét – a szándékos vagy súlyos gondatlansággal okozott károk kivételével – egy évben állapítja meg. Ez megfelel a CMR Egyezmény 32. cikk 1. pontjában meghatározott elévülési határidőnek. Az alperesi biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartását a peres felek nem állították, így a Ptk. 6:22. §-a szerinti általános, öt éves elévülési határidő az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben nem vehető figyelembe. A perbeli felelősségbiztosítási szerződés belföldi és nemzetközi közúti áru fuvarozói felelősségbiztosítás, az alperest kizárólag fuvarozási jogviszonyból eredő

helytállási kötelezettség terheli, amelyre szükségszerűen a Ptk. fuvarozási szerződésre vonatkozó szabályai és a CMR Egyezmény rendelkezései alkalmazandóak. A felperes követelését az elsőfokú bíróságnak a fuvarozási szerződésre a Ptk. 6:270. §-ában és a CMR Egyezmény 32. cikk 1. pontjában meghatározott egy éves elévülési határidő figyelembevételével kellett volna elbírálnia.

A felelősségbiztosítási szerződésből eredő igény elévülése a káresemény (biztosítási esemény) bekövetkeztétől kezdődik, ami 2014. szeptember 8. napja volt. A követelés ekkor vált esedékessé [Ptk. 6:22. § (2) bekezdés]. A felperes legkésőbb az Ítéltábla 2017. május 30. napján – amely időpontig az elévülés a Ptk. 6:24. § (1) bekezdése szerint nyugodott – meghozott jelen ítélet [11] bekezdésében ismertetett ítélete alapján tudomást szerzett arról, hogy az alperesi biztosítottal egyenlő mértékben köteles 21.165.494 forint felét, azaz 10.582.747 forintot és kamatait viselni. A felperes három hónapon belül kérte a biztosítottal szemben a fizetési meghagyás kibocsátását (2017. július 19.), ez az elévülési határidőt a Ptk. 6:25. § (1) bekezdés c) pontja alapján megszakította. A fizetési meghagyás 2017. szeptember 5. napján jogerőre emelkedett, ennek ellenére a biztosított nem teljesített. A Ptk. 6:24. § (3) bekezdése értelmében 2017. szeptember 5. napjától azonban nem az egy éves, hanem a három hónapos határidő kezdődött újra, a felperesi követelés 2017. december 6. napján elévült. Ekként a Ptk. 6:23. §-a értelmében a felperesi követelés bírói úton nem érvényesíthető.

Mindezek alapján nem volt relevanciája, hogy a felelősségbiztosítási szerződés feltételei a szerződés részévé váltak-e, az abban foglalt elévülési időnek, az e körben a felperes által bizonyítékként hivatkozott szaktanácsadói véleménynek, és ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdés alapján megváltoztatta, a követelés elévülésére figyelemmel a keresetet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Előadta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésével nem értett egyet. A felek jogvitáját nem a biztosítási jogviszonyra, hanem a szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére, illetőleg annak speciálisan a nemzetközi fuvarozásra vonatkozó szerződésszegéssel okozott károk megtérítésére vonatkozó szabályai szerint látta elbírálnak, így az elsődlegesen vizsgálandó elévülési szabályokat illetően is eltért az elsőfokú bíróság anyagi pervezetés körében kifejtett álláspontjától. A másodfokú bíróság azonban az ítélete meghozatalát megelőzően az anyagi pervezetéssel összefüggő eltérő jogi álláspontjáról a feleket nem tájékoztatta, nyilatkozattételre sem hívta fel őket, tárgyalást tartását sem tartotta szükségesnek.

A Pp. 384. § (2) bekezdésével a jogalkotó célja az volt, hogy a másodfokú bíróság az anyagi jogi felülbírálat körében, annak részeként foglalkozzon az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésének esetleges hibáival, és saját anyagi pervezetésével orvosolja azt. Ezért fel kell hívnia a feleket az eltérő anyagi pervezetésre vonatkozóan a szükséges tény- és jogállásaik előterjesztésére. A másodfokú bíróság előtti eljárásnak alapvetően nem tárgya az eltérő tény- és jogállások alapján a per kereteinek újradefiniálása, de ennek hiányában az esetleges téves anyagi pervezetés a felek számára ún. „meglepetés ítélet”-et jelenthet, aminek elkerülése volt az új polgári perrendtartási szabályok alapvető célkitűzése. Amennyiben az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése hibás volt, és ezen okból a felperes a tényállításai és bizonyítási indítványa előterjesztésében akadályozott volt, a másodfokú bíróságnak az az eljárása, hogy a felek részére további nyilatkozattételi lehetőséget nem biztosított, a Pp. 384. § (2) bekezdésébe ütköző, az ügy érdemére kiható, részben eljárási természetű anyagi jogszabálysértést jelent.

A felperes szerint a jogerős ítélet tévesen ítélte alkalmazhatónak a Kúria végzésében kifejtett jogelveket, mert a tényállás eltérő. A felperes az alperesi biztosítottal szemben a CMR Egyezmény 37. cikk szerinti visszkereseti igényt érvényesített, amelyre vonatkozó elévülési szabályokat nem CMR Egyezmény 32. cikke tartalmazza, ezért az elévülési idő kezdő időpontjára, annak nyugvására, valamint megszakadására vonatkozó megállapítások téves jogértelmezésen alapulnak. Igénye a biztosítottal szemben előterjesztett fizetési meghagyás jogerőre emelkedésével ítéleti hatályúvá vált 2017. szeptember 5. napján. Az e körben a jogi indokolás kiindulópontjául választott EBH 2007.1697. számú eseti döntés a vagyonszolgáltatási szerződésekre vonatkozóan tartalmaz megállapításokat, így analógia alapján nem vizsgálható. Téves és iratellenes a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a felperes alperessel szemben a CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdése szerinti igényt érvényesített.

A CMR Egyezmény 39. cikk 4. bekezdése a visszkeresetek alapján érvényesített igények vonatkozásában akként rendelkezik, hogy „az elévülési idő azonban vagy azzal a nappal kezdődik, amelyiken a jelen egyezmény rendelkezései alapján fizetendő kártérítés összegét megállapító bírói ítélet jogerőssé vált, vagy ilyen bírói ítélet hiányában a tényleges fizetés napján”. Az Ítélet tábla a felperest és a biztosítottat kötelezte a Ny Kft. javára a fuvarozási jogviszonnnyal összefüggő kártérítés megfizetésére. A felperes a Ny Kft. részére az ítéletben meghatározott összeget megfizette. A bírói határozat által megállapított kártérítés jogszerűségét és összegét a biztosított nem is tehetné vitássá az ellene folyamatban volt eljárásban. Az alperes sem tette vitássá a per során, hogy a felperes igényének ténybeli alapját a biztosítottjával szemben támasztott visszkereseti igény elbírálása körében hozott bírói ítéletben megállapított tényállás képezte.

A jogerős ítélet téves jogi következtetést tartalmaz arra, hogy a felperesnek a CMR Egyezmény szerinti igényérvényesítési lehetősége a biztosított ellen már 2014. szeptember 8. napján megnyílt. A CMR Egyezmény 32. cikk I.b) pontja alkalmazásával az elévülés kezdő időpontja attól a naptól számított 30. nap, amikor – a jogerős ítéletben egyébként meg nem állapított – megállapodás szerinti (kiszolgáltatási) határidő letelt. Mindezekre tekintettel a jogerős ítéletnek az elévülés kezdő időpontjára, valamint nyugvására vonatkozó jogi következtetései teljes egészében megalapozatlanok.

Amennyiben a másodfokú bíróság az elévülési kifogás elbírálásával összefüggésben az eltérő jogi alapú vizsgálata – a CMR Egyezmény 32. cikk I. pontja – során észleli, hogy az elévülés körében eltérő tényállításokra is lehetőség van, és e körben a tényállás nincs felderítve, abban az esetben különösen indokolt lett volna, hogy a szándékos vagy súlyosan gondatlan biztosítotti magatartás vonatkozásában az egy évesnél hosszabb elévülési idő vizsgálata érdekében a feleket nyilatkozattételre szólítsa fel. A másodfokú bíróság a felek helyett azt is eldöntötte, hogy a biztosítottnak az áru teljes elvesztésével összefüggésben vizsgálható szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása az alperessel szembeni igény érvényesíthetőségének határideje szempontjából nem releváns. Téves a jogerős ítéletnek az a jogi következtetése, hogy az alperessel szembeni igényének elévülése a felperessel, valamint a biztosítottal szembeni igényérvényesítés ideje alatt nyugodott, a biztosítottal szembeni igényérvényesítés (a fizetési meghagyás) az elévülést megszakította, majd annak jogerőre emelkedését követően a felperesnek a Ptk. 6:24. § (3) bekezdése szerint három hónapon belül kellett volna az alperessel szemben a pert megindítania.

A felperesnek a biztosítottal szembeni visszkereseti igénye a CMR egyezmény 39. cikk I. pontja alapján nem nyílhatott meg az előtt, mielőtt az őt megelőző fuvarozó keresete alapján a bíróság kártérítés megfizetésére kötelezte. A visszkereseti igény érvényesítése alapján a biztosítottal szemben meghozott végrehajtható határozat az elévülést 2017. szeptember 5. napján ismételtelen megszakította, és ezt követően az igényérvényesítési határidő újrakezdődött.

Téves a jogerős ítélet megállapítása, hogy a felperes a biztosítóval szemben kárigényét érvényesítette. A felperes a Ptk. 6:473. § (1) bekezdése rendelkezései szerint a kárigényét a biztosítottal szemben érvényesítette, majd a biztosított marasztalása után az önként nem teljesítő alperessel szemben nem kártérítési igényt terjesztett elő, hanem a Ptk. 6:470. § (1) és 6:472. § (1) bekezdése első mondata alapján a felelősségbiztosítási szerződésen alapuló mentesítési kötelezettségnek a károsult javára történő teljesítésére kérte kötelezni.

A jogerős ítéletben felhívott BH 1993.570. számú döntés lényege, hogy a felelősségbiztosítási jogviszony alapján a biztosító szerződésszegő magtartásával összefüggésben a biztosítónak kizárólag a vele szerződéses kapcsolatban álló biztosított – és nem a károsult – felé keletkezik kártérítési kötelezettsége. A biztosító szerződéses köteleme az arra vonatkozó helytállási – és nem kártérítési – kötelezettség, hogy a biztosított egyéb, kártérítési jogviszonyából származó tartozásának megfizetése alól a biztosítottat mentesíti.

A felelősségbiztosítási szerződés megkötésével létrejött kötelmi jogviszony alapján a szolgáltatás követelésére keletkező jogosultság kizárólag a biztosított javára nyílik meg, ezért annak jogszabályon alapuló meghatározása, hogy a Ptk. 6:472. § (1) bekezdése szerint kinek a javára köteles a biztosító a kötelmet teljesíteni, nem más, mint a teljesítés módjának a meghatározása. A károsult annak ellenére nem válik a felelősségbiztosítási szerződés alanyává, hogy a biztosító szerződésszerű teljesítése esetén a kártérítést közvetlenül részére kell kifizetni, mert mindez csupán a biztosított részére nyújtott szolgáltatás (mentesítés) teljesítését valósítja meg. Téves tehát az az álláspont, hogy a felperes kereseti kérelme vonatkozásában a bíróságnak nem a biztosított és az alperes közötti felelősségbiztosítási szerződésben foglaltak figyelembevételével kellett a kereseti kérelmet elbírálnia, hanem a fuvarozási szerződés megszegéséből eredő kárigényről kellett állást foglalni. Ezért nem értelmezhető a jogerős ítéletnek az az álláspontja, hogy a felperesnek az alperessel szemben támasztott igényét az alperes tevékenységével, valamint szerződéses kötelezettségvállalásaival össze nem egyeztethető módon a Ptk. 6:270. §-a és a CMR Egyezmény egyes rendelkezései alapulvételével szükséges vizsgálni.

A felperes jelen perben érvényesített igényének elévülése az alperessel szemben nem a káresemény bekövetkezésével kezdődik, hiszen a biztosító nem alanya a kárkötelelemnek. A felperesnek az alperessel szembeni közvetlen igényérvényesítési lehetőségének megnyílása nem lehet korábbi, mint a biztosítottal szembeni kártérítési igénnyel összefüggő határozat jogerőre emelkedése és az ezt követő alperesi önkéntes teljesítés elmaradása.

Az alperes magatartásából származó igényre kizárólag a biztosítási jogviszony és nem a Ptk. 6:270. §-a, illetőleg a CMR Egyezmény rendelkezései alkalmazhatóak. A biztosítónak a kártérítési igénnyel összefüggő vitatási lehetőségei is elenyésztek a visszkereseti igény biztosítottal szembeni érvényesítésével. A felperesnek sem a fuvarozási szerződés alapján a károkozó fuvarozóval szembeni visszkereseti igénye, sem pedig a károsulti, az alperessel szembeni megtérítési igénye elévülése nem kezdődhetett meg a CMR Egyezmény 32. cikk 3. pontja szerinti időpontban. Téves a jogerős ítéletnek az elévülés nyugvására, megszakadására, a felperesi igénynek az alperessel szembeni elévülésére vonatkozó jogi következtetése. A másodfokú bíróság szerint az alperes CMR biztosítási feltételei, köztük az elévülésre vonatkozó rendelkezések is a szerződés részévé váltak. A CMR biztosítási feltételek vonatkozásában az egyértelműen megállapítható, hogy a felek között vita volt arról, hogy az alperes ezen általános szerződési feltételeket a honlapján közzétette-e vagy sem. Az erre vonatkozó bizonyítást az elsőfokú bíróság mellőzte, a másodfokú bíróság pedig szintén nem folytatta le a bizonyítást, így önmagában a felperes által felajánlott bizonyítási eszköz – szaktanácsadói vélemény – szakvéleményként történő elfogadása vagy annak hiánya nem azt a kérdést dönti el, hogy az alperes honlapján megismerhetők voltak-e az általános szerződési feltételek, így a másodfokú ítélet indokolásában kifejtett következtetés ebben a körben is logikai hibában szenved.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az e tárgyban irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés b), c) pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

A Pp. 424. § (1) bekezdése értelmében felülvizsgálati kérelmet csak az olyan eljárási szabálysértés alapozza meg, ami az ügy érdemi elbírálására kihatott. A felperes által megjelölt eljárási szabálysértést ennek figyelembevételével kellett vizsgálni.

A felperes eljárási jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság eltért az elsőfokú bíróság anyagi pervezetés körében kialakított álláspontjától, de előzetesen a feleket nem hívta fel a szükséges tény- és jogállításaik előterjesztésére. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 384. § (2) bekezdés b) pontját jelölte meg. Eszerint a másodfokú bíróság a 369. § (4) bekezdésében meghatározott felülbírálati jogkörének gyakorlását követően az ítéletet hatályon kívül helyezi, ha az ügy érdemében az a pont alapján dönteni nem lehet. A Pp. 369. § (4) bekezdése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének, illetve eljárásának az anyagi pervezetéssel összefüggő részét csak az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálhatja és minősítheti, úgy, hogy egyúttal köteles elvégezni a saját anyagi jogi álláspontja szerint helyes anyagi pervezetést és az ezzel összefüggő intézkedéseket megtenni.

A felperes álláspontjával szemben azonban a másodfokú bíróság nem az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésével nem értett egyet, hanem a Pp. 369. § (3) bekezdése szerinti anyagi jogi felülbírálatot végzett, még pedig ennek c) pontja szerint a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetést vont le, a megállapított tényeket másként minősítette. A másodfokú bíróság tehát a felperes által hivatkozott eljárási szabályt nem sértette meg.

A felülvizsgálati kérelem szerint a felperes a CMR Egyezmény 37. cikke szerinti visszkereseti igényt érvényesített, azonban ezt a jogszabályi hivatkozást először a felülvizsgálati kérelmében adta elő, így az a Pp. 413. § (2) bekezdésébe ütközik.

A jogerős ítélet alapvetése, hogy a felperesnek az alperessel szembeni követelése elévült. A megsértett jogszabályi rendelkezések között azonban a felperes az elévülés szabályát, a Ptk. 6:22. §-t nem hívta fel, ennek hiányában sem az elévülés nyugvásának [Ptk. 6:24. § (3) bekezdése], sem az elévülés megszakításának [Ptk. 6:25. § (1) bekezdés c) pontja] részszabályai megsértésével kapcsolatosan előadott jogszabálysértés következményei nem vonhatók le, nem volt vizsgálható, hogy a jogerős ítélet az elévülés szabályát jogszerűen vagy jogszabálysértően alkalmazta-e. Az elévülés szabályának felhívása hiányában ugyanis nem volt érinthető az a megállapítás, hogy a jogerős ítélet szerint az elévülés mikor kezdődött, hogy az elévülési időre vonatkozó szabályt a másodfokú bíróság helyesen alkalmazta-e.

A jogerős ítélet levezetése szerint a felperesnek az a követelése, amit az alperessel szemben kíván érvényesíteni, elévült, ezért nem volt relevanciája a felülvizsgálati kérelemben felhívott a felelősségbiztosításra vonatkozó rendelkezéseknek.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Kúria Pfv. III. 20.277/2022/5. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2023/I/3

Tárgyszavak:

Covid, járvány, magánellátás, költségek felmerülte, közgyógyellátás, elvárható magatartás tanúsítása, jóhiszemű, tisztességes eljárás, érdekegyensúly

I. Amennyiben objektív körülmények akadályozták (pl. járvány) a rehabilitációs kezelések költségeinek felmerülését és ezáltal az igényelt költség felmerülésének még az elvi lehetősége sem áll fenn, a károsult erre az időszakra ezen a címen kártérítésre nem jogosult.

II. Ha a közgyógyellátás bármely okból nem nyújt megfelelő alternatívát a magán egészségügyi ellátáshoz képest, nem haladja meg az elvárható magatartás kereteit a költségesebb magánellátás igénybevétele. A károsultnak az általa viselendő károk következmények minél magasabb színvonalon és minél rövidebb időn belüli csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez, ill. a károkozónak az ezzel felmerülő költségek minimalizálásához fűződő érdeke között az észszerű egyensúly figyelembevételével lehet állást foglalni abban, hogy mi a költségeknek az a szintje, amely még a megtérítendő károk körébe sorolható.

A Ptk. 1:4. §-ában foglalt alapelvek mindkét féltől jóhiszemű, tisztességes eljárást és az elvárható magatartás tanúsítását követelik meg. Egyikük sem köteles saját érdekei figyelmen kívül hagyására a másik érdekeinek érvényesülése végett, de nem is törekedhet saját érdekei érvényesülésének maximalizálására a szemben álló fél érdekeinek figyelmen kívül hagyásával.

Ptk. 1:4. §, 6:522. § (2) bek. c) pont, 6:525. § (1) bek.; 6:522. § (2) bek.; 6:531. §; rPp. 164. § (1) bek., 206. § (3) bek.; 182. § (3) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

Az I. és II. rendű felperes 2017. február 10-én gépjárművel idegenhibás közlekedési balesetet szenvedett. Az I. rendű felperes a balesetben 8 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett, szegycsont törése, mellimplantátum sérülése, agyrázkódása, zúzódásai keletkeztek.

Az I. rendű felperes balesetből eredő maradványállapota a mindennapi élet során, szabadidős tevékenységekben, párkapcsolatában, szexuális életében egyes esetekben enyhe fokban korlátozza, nehezíti, különösen akkor, amikor a vízszintes feletti felső végtagi mozgásokat, illetve nehéz tevékenységeket kell végeznie. Az I. rendű felperesnél az átélt baleset élménye akut stresszavart okozott, majd a poszttraumás stresszavar lezajlása után a közlekedési balesettel összefüggésben alkalmazkodási zavar tünetei jöttek létre nála. A károkozó gépjármű a baleset időpontjában az alperesnél rendelkezett érvényes kötelező felelősségbiztosítással.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperesek keresetükben a balesetből eredő sérüléseik miatt vagyoni káraikat és sérelemdíj iránti követelést érvényesítették. Az I. rendű felperes – egyebek mellett – rehabilitációs és szinten tartó

kezelések költsége címén módosított keresetében 2017. május 1-től 2018. december 31-ig havi 60.000 forint, 2019. január 1-től pedig havi 70.000 forint járadék megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Az alperes ellenkérelmében a baleset bekövetkezéséért a helytállási kötelezettségét nem vitatta, az egyes jogcímenek előterjesztett igények jogalapjával és összegszerűségével részben nem értett egyet. Az I. rendű felperes által rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége címén előterjesztett igény összegszerűségét vitatta. Hivatkozott arra, hogy az I. rendű felperes nem vette igénybe a társadalombiztosítás (a továbbiakban: TB) által támogatott lehetőségeket, ezáltal megszegte kárenyhítési kötelezettségét.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével – egyebek mellett – kötelezte az alperest az I. rendű felperes vonatkozásában módosított keresetének megfelelően rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége címén 2017. május 1-től 2018. december 31-ig havi 60.000 forint, 2019. január 1-től havi 70.000 forint járadék megfizetésére. Ennek megfelelően kötelezte az alperest 2.950.000 forint lejárt járadék és kamatai, valamint 2021. február 1-től kezdődően havi 70.000 forint járadék megfizetésére ezen a címen.

Indokolása szerint a balesettel okozati összefüggésben az I. rendű felperesnek a baleset óta folyamatosan és jövőben is szükséges állapotának szinten tartása miatt rendszeresen uszodába, fürdőbe, pszichológushoz járnia. Az igazságügyi szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a fokozatos gyógytorna a táppénzes betegállomány időtartamában indokolt volt, ahogy a gyógyfürdő használata is a hegek begyógyulását követően. Az I. rendű felperes a mozgásszegényebb életmódja miatt elfogadhatónak tartotta a balneoterápia igénybevételét. Rámutatott arra, hogy az I. rendű felperes esetében az úszás és az edzőterem használata sem kifogásolható. Utalt arra, hogy a rendszeres gyógyfürdőhasználatot, úszást a TB felnőttek részére nem, gyógytornát pedig csak meghatározott időszakonként, korlátozott számban támogat. Megítélése szerint, ha a károsult nem veszi igénybe a TB támogatását, az sem mentesíti az alperest a helytállási kötelezettsége alól.

Az elsőfokú bíróság a csatolt számlák, az orvos szakértői vélemény, az I. rendű felperes előadása és a tanúk vallomása alapján ezen a jogcímen az I. rendű felperes kereseti kérelmének jogalapját megalapozottnak találta és megállapította, hogy a balesettel okozati összefüggésben az úszás, gyógyfürdő, balneoterápia, pszichiáter/pszichológus igénybevétele az I. rendű felperes számára indokolt egészségi állapotának fenntartása érdekében. Az összegszerűséget az I. rendű felperesnek ezen a címen előterjesztett kérelmével egyezően, a károsult személyes előadása, a tanúvallomás, a csatolt számlák és az orvos szakértői vélemény figyelembevételével, mérlegeléssel határozta meg.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével – egyebek mellett – a rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége címén megítélt összeg helyben hagyása mellett a felperesek részére megítélt egyes vagyoni károk összegét leszállította. A rehabilitációs és szinten tartó kezelések vonatkozásában kifejtette, hogy ezek indokoltságának megítélése orvosi szakkérdés. Az orvos szakértői vélemény alapján megállapította, hogy az I. rendű felperes részére a gyógytorna a táppénzes állomány alatt, a gyógyfürdő pedig a sebgyógyulás után indokolt volt. Elfogadta a balneoterápia szükségességét a jövőre nézve is az I. rendű felperes mozgásszegényebb életmódja miatt. Utalt arra, hogy az úszást és az edzőterem kíméletes használatát az orvos szakértő nem tartotta kifogásolhatónak.

A másodfokú bíróság az I. rendű felperes személyes előadása és a tanúvallomás alapján úgy ítélte meg, hogy a károsult havi 4 gyógyfürdő költségére tarthat igényt, amelynek összegét a csatolt számlák alapján összesen havi 20.000 forintban állapította meg. Az úszásra pedig heti egy alkalommal és 1.500 forintos uszoda belépővel számolva havi 6.000 forintot tartott indokoltnak. Kifejtette, hogy a járványra tekintettel nincs lehetőség az alperes marasztalásának mellőzésére. Rámutatott arra, hogy a kártérítés a felhasználás

módjától függetlenül megilleti az I. rendű felperest. Utalt arra is, hogy a legújabb ítélkezési gyakorlat nem tekinti a kárenyhítés sérelmének, ha a károsult nem a TB által támogatott szolgáltatásokat veszi igénybe, ezért ezt nem értékelte az I. rendű felperes terhére. Indokoltnak tartotta az I. rendű felperes részéről a balesettel összefüggő állapota miatt a gyógyszeres és pszichoterápiás kezelést. Ezek alkalmanként 11.000 forint, havi 44.000 forint összegű költségét a becsatolt számlák alapján bizonyítottan találta. Fentiek alapján az elsőfokú bíróság által meghatározott havi 70.000 forintot nem találta indokolatlanul magasnak, ezért e tekintetben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben az I. rendű felperes részére megítélt rehabilitációs költségek vonatkozásában annak hatályon kívül helyezése mellett az I. rendű felperesnek járó tőkeösszeg tekintetében a marasztalását 4.768.159 forintra, a járadék tekintetében 2021. február 1-től havi 25.670 forintra, 2021. május 1-től pedig havi 28.670 forintra kérte leszállítani. A rehabilitációs és szinten tartó kezelések vonatkozásában megítélt lejárt járadék összegét 2.950.000 forintról 118.500 forintra, a havi járadék összegét 70.000 forintról havi 3.000 forintra kérte leszállítani.

Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontját, 6:525. § (1) bekezdését, 6:531. §-át, valamint a rPp.) 164. § (1) bekezdését, 182. § (3) bekezdését, továbbá 206. § (1) és (3) bekezdését jelölte meg. Vitatta a rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége címén az I. rendű felperesnek megítélt járadék összegszerűségét, ezáltal a lejárt járadék összegét is. Utalt arra, hogy a peres eljárás 3. évéig az I. rendű felperes keresetét e címen havi 10.000 forintban határozta meg, azt csak a bizonyítási eljárás befejezését követően, az áremelkedésre hivatkozással emelte meg jelentősen. Érvelése szerint ilyen mértékű áremelkedés nem volt.

Rámutatott arra is, hogy az I. rendű felperes 2017 májusától havi 60.000 forinttal emelte fel keresetét ezen a címen. Hivatkozott arra, hogy más lett volna a védekezésének terjedelme, ha az I. rendű felperes követelése már kezdetektől fogva havi 70.000 forint lett volna. Kifogásolta a keresetfelemelés időpontját is, mivel állítása szerint további bizonyítási indítvány előterjesztésére nem volt lehetősége, illetőleg ennek az elsőfokú bíróság nem adott helyt.

Hivatkozott az I. rendű felperes személyes előadására, amely szerint az uszodában és a gyógyfürdőben plusz szolgáltatást nem vett igénybe. Kifogásolta, hogy az I. rendű felperes csak a per indulását követő 3,5 évvel később kezdte el a bizonylatokat gyűjteni a rehabilitációs és szinten tartó kezeléseinek alátámasztására. Hiányolta az orvos szakértő válaszát abban a kérdésben, hogy pontosan milyen okból indokolt az I. rendű felperes esetében az úszás. Sérelmezte, hogy a kereset felemelését követően nem kérhette az orvos szakértői vélemény kiegészítését ez okból. Állította, hogy az úszást a károsultak a gyógyfürdőkezeléssel egy időben szokták megoldani. Álláspontja szerint az úszás címén figyelembe vett kártérítés összege megalapozatlan, így azt a járadék meghatározása körében figyelmen kívül kellett volna hagyni.

Nem vitatta a balneoterápia indokoltságát, azonban iratellenesnek tartotta a másodfokú bíróság azon megállapítását, hogy a csatolt számlák alapján 4×5.000, azaz 20.000 forint összegben határozható meg az ezen a címen járó költség. Állította, hogy az I. rendű felperes által F/52. szám alatt becsatolt jegyen szereplő 5.600 forint költség két személyre szólt. Megjegyezte, hogy Zsigmondy kártyával rendelkező személy részére a legdrágább budapesti gyógyfürdőbe is maximum 11.500 forint egy hónapra a belépőjegy költsége, nem pedig a másodfokú bíróság által figyelembe vett 20.000 forint.

Érvelése szerint a károkozó nem az elméleti, hanem a tényleges károkat köteles megfizetni, ezért azt kell figyelembe venni, hogy a károsult konkrétan milyen költség ellenében tudja a gyógyfürdőt igénybe venni. Megjegyezte, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt a gyógyfürdők, uszodák zárva tartottak, ezért rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége az I. rendű felperesnél nem merülhetett fel 2020. március 13. és május 31. között, valamint 2020. november és 2021. április 29. között.

Kúriai határozatokon keresztül rámutatott arra, hogy a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja szerinti kárnak csak olyan költség minősülhet, amely valóban felmerült. Állítása szerint fogalmilag kizárt, hogy egy fel sem merült összeg költségnek minősüljön. Kifejtette, hogy a kártérítési jog rendszerével ellentétes lenne olyan költségek megalapozottnak minősítése, amelyek fel sem merültek. Hangsúlyozta, hogy a tárgyi időszakra nem bizonyítatlanság hiánya miatt tartja megalapozatlannak a marasztalást, hanem azért, mert a költség ebben az időszokban fel sem merült. Azzal sem értett egyet, hogy az I. rendű felperes a kimaradt alkalmakat később tudta volna pótolni.

Hivatkozott a TB támogatott ellátások igénybevételének elmulasztása kapcsán az I. rendű felperes kárenyhítési kötelezettségére. Érvelése szerint, amennyiben a károsult részéről többletletterhet, többletnehézséget, minőségi megalkuvást nem jelent, úgy a kárenyhítéstől nem tekinthet el. Érvelése szerint akkor, amikor a károsult ugyanazon gyógyfürdőbe a belépőjegy töredékéért is be tud menni, a kárenyhítési kötelezettsége fennáll. Álláspontja szerint e körben a másodfokú bíróság álláspontja nemcsak a Ptk. 6:525. § (1) bekezdésébe ütközik, hanem életszerűtlenné teszi azt is, hogy a károsultak az igényelt szolgáltatást valóban rendszeresen igénybe veszik.

A pszichológus szükségessége körében rámutatott arra, hogy az I. rendű felperes eleinte TB által támogatott kezeléseket vett igénybe, amelyeket hasznosnak minősített. Utalt arra, hogy magánúton csak 2018 áprilisa óta veszi igénybe ezt a szolgáltatást. Nem tartotta alátámasztottnak, hogy a magánúton igénybe vett pszichológus általi kezelés hatékonyabb, álláspontja szerint az I. rendű felperes e körben is megsértette kárenyhítési kötelezettségét. Állította azt is, hogy az I. rendű felperesnél a pszichológus igénybevétele már nem a balesettel okozati összefüggésben merül fel 4,5 évvel a baleset után. Utalt arra, hogy az I. rendű felperes pszichés állapotára a baleseten kívül más események is hatással vannak, ezért nem tartotta a teljes költséget a balesettel okozati összefüggésben állónak. Rámutatott arra, hogy az I. rendű felperesnél a pszichológus költsége 2017 májusától nem merülhetett fel, hiszen ekkor még a károsult TB által támogatott kezelésekre járt. E körben is hivatkozott arra, hogy kiadás hiányában nem ítélt meg költséget. Kiemelte, hogy a pszichológustól származó valamennyi számla rendelkezésre áll, így az ezen a címen felmerült költség pontosan kiszámítható. Megjegyezte, hogy az I. rendű felperes 2018. október és 2019. január között 8 alkalommal volt pszichológusnál, amelyre tekintettel indokolatlan havi 44.000 forint kártérítés. Utalt arra, hogy az I. rendű felperesnek 2018. április 6. és 2020. szeptember 18. között összesen 1.001.000 forint költsége merült fel pszichológus igénybevétele kapcsán, amely átlagosan a figyelembe vett havi 44.000 forint helyett 33.367 forintnak felel meg. Fentiekre tekintettel kérte a rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége címén felmerült járadék 2021. május 1-től havi 3.000 forintra történő leszállítását.

Az I. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek kizárólag az elsőfokú bíróság által a rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége vonatkozásában a keresetnek helyt adó rendelkezését helybenhagyó

részét támadta, így a felülvizsgálat is csak erre, az I. rendű felperes által előterjesztett, több részköltségből álló igényre terjedt ki.

A felülvizsgálattal érintett rehabilitációs és szinten tartó kezelések költsége iránti igény több részköltségből tevődik össze: magában foglalja a gyógytorna, gyógyfürdő, balneoterápia, uszoda és pszichológus/pszichiáter balesettel okozati összefüggésben álló többletköltségét. A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmében a kereset felemelésével és ennek következtében a bizonyítási eljárással kapcsolatban előadott hivatkozások vonatkozásában elsődlegesen rámutat arra, hogy – ahogyan azt az alperes sem vitatta – a rPp.146. § (1) bekezdése alapján a kereset az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztatható. A rehabilitációs költségek iránti kereseti kérelem felemelésének eljárási akadálya tehát nem volt; a keresetfelemelésnek nincs kihatása az – alperes által egyébként is vitatott – összeg alaposságára, az I. rendű felperesnek az eljárás során a megemelt összeg vonatkozásában kellett bizonyítania az igény alaposságát. Az eljárási bíróságoknak tehát a bizonyítási eljárás eredményét figyelembe véve arról kellett döntenük, hogy az I. rendű felperesnek az e címen előterjesztett keresete a megemelt összeg vonatkozásában alaposnak minősült-e.

Az alperes hivatkozásával ellentétben a szakvélemény ebben a tekintetben nem volt hiányos vagy aggályos, nem volt szükség annak kiegészítésére, mivel nem álltak fenn a rPp. 183. § (2) bekezdésében írt feltételek. Az igény alapját képező költségek indokoltságának és azok balesettel való összefüggésének megítélése szakkérdés volt, amellyel kapcsolatban az orvos szakértő egyértelműen nyilatkozott; az összegszerűség azonban nem szakértői kompetenciába tartozó kérdés, ezért a szakvélemény kiegészítésének nem volt indoka a kereset felemelése.

Az alperes megalapozatlanul kérte a kárenyhítési kötelezettség megszegéseként értékelni azt, hogy az I. rendű felperes nem egy időben veszi igénybe az úszást és a gyógyfürdőt, ezért a járadék leszállítása lenne indokolt. Az alperes által megjelölt tevékenységek különböző rehabilitációs tevékenységek, amelyek indokoltságát, szükségességének gyakoriságát a szakértő alátámasztotta, a két szolgáltatás együttes igénybevételének indoka nincs, ezért ezzel kapcsolatban nem állapítható meg a Ptk. 6:525. § (1) bekezdésének sérelme.

Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a rehabilitációs ellátások szükségességének megítélése orvosi szakkérdés. A szakértői vélemény egyértelműen alátámasztotta, hogy az I. rendű felperesnél a gyógytorna a táppénzes időszak alatt, a gyógyfürdő a sebgyógyulás után indokolt volt. A szakértői vélemény alapján megalapozottan jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy fentiek mellett a balneoterápia a balesettel összefüggő mozgásszegényebb életmód miatt szükséges az I. rendű felperes számára, ahogy az úszás és az edzőterem kíméletes használata is. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság azt is, hogy az I. rendű felperes esetében indokolt a balesettel okozati összefüggésben kialakult poszttraumás zavarára tekintettel a pszichoterápiás kezelése is, akár magánorvos útján is. Ahogy azt a Kúria már korábbi határozataiban kifejtette: ha a közgyógyellátás bármely okból nem nyújt megfelelő alternatívát a magán egészségügyi ellátáshoz képest, akkor nem haladja meg az elvárható magatartás kereteit az egészségügyi ellátásra szoruló károsult részéről a költségesebb magánellátás igénybevétele. A károsultnak az általa viselendő kárkövetkezmények minél magasabb színvonalon és minél rövidebb időn belüli csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez fűződő érdeke, valamint a károkozónak az ezzel felmerülő költségek minimalizálásához fűződő érdeke között az észszerű egyensúly figyelembevételével lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy mi a költségeknek az a szintje, amely még a megtérítendő károk körébe sorolható. A Ptk. 1:4. §-ában foglalt alapelvek mindkét féltől jóhiszemű, tisztességes eljárást és az elvárható magatartás tanúsítását követelik meg. Egyikük sem köteles saját érdekei figyelmen kívül hagyására a másik érdekeinek érvényesülése végett, de nem is törekedhet saját érdekei érvényesülésének maximalizálására a szemben álló fél érdekeinek figyelmen kívül hagyásával (Kúria Pfv.III.20.032/2017/4., Pfv.III.20.168/2020/5.). Adott esetben nem kifogásolható,

ha az I. rendű felperes rehabilitációját és az egészségi állapota szinten tartását célzó kezeléseket nem a TB támogatott keretben végzi, nem sérült ezért a Ptk. 6:525. § (1) bekezdése.

Nem értett egyet ugyanakkor a Kúria a másodfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a járvány miatt kieső időre az alperes marasztalásának a mellőzésére nincs lehetőség. Abban egyetért a Kúria a másodfokú bírósággal, hogy a károsult a kártérítés címén kapott összeget szabadon felhasználhatja, ez következik a kártérítés szabad rendelkezésről szóló alapelvből. Kiemeli a Kúria, hogy ez nem mentesíti a károsultat a kárként érvényesített költség tényleges felmerülésének bizonyítása alól, ugyanis utólag csak a tényleges kiadást köteles a károkozó megtéríteni. A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy külső, objektív körülmények akadályozták a rehabilitációs és szinten tartó kezeléseket költségeinek már a felmerülését is. Mivel a járvány időszakában az I. rendű felperes által igényelt költségek felmerülésének még az elvi lehetősége sem állt fenn, és az I. rendű felperes nem hivatkozott arra, hogy a kiesett időszakban ezt az összeget más módon fordította indokoltan testi és lelki egészségére, ezért ebben az időszakban, ezen a címen kártérítésre nem jogosult. Sérült így a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja és a régi Pp. 206. § (1) bekezdése.

Szintén nem jogosult az I. rendű felperes a magánpszichológus/pszichiáter költségeinek megtérítésére abban az időszakban, amikor TB támogatott kezeléseket vett igénybe, hiszen ebben az időszakban többletköltsége ezen a címen nem merült fel, ilyet maga sem állított. A peradatok alapján az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az I. rendű felperes először magánpszichológushoz 2018 áprilisától kezdett kezelésekre járni, így ekkortól merülhetett fel olyan többletköltsége, amelynek megtérítésére az alperes kötelezhető. Az ügyben eljáró bíróságok ugyanakkor ennek tényét a döntésük meghozatalakor nem vették figyelembe, az érdemi döntés ezért nem a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapult.

Fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését a rPp. 275. § (4) bekezdése alapján – a perköltségre, az állam által előlegezett költség viselésére, a kereseti és fellebbezési illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és a rehabilitációs és szinten tartó kezeléseket költsége iránti járadékigény vonatkozásában a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az új eljárásban a másodfokú bíróságnak fel kell hívnia az I. rendű felperest annak pontos megjelölésére, hogy a veszélyhelyzeti intézkedésekre tekintettel mely időszakokban, milyen tevékenységeket nem tudott folytatni, mely kezeléseket vett igénybe, illetve nem tudott igénybe venni. Ennek alapján meg kell pontosan határozni azt az időszakot, amikor az I. rendű felperes objektív okok miatt nem vehette igénybe az egyes rehabilitációs és szinten tartó kezeléseket, ezek összegét az I. rendű felperes által követelt járadékból le kell vonnia. Tisztázni kell azt is, hogy az I. rendű felperes mikortól, milyen többletköltséggel vesz igénybe magánpszichológust. A másodfokú bíróságnak mindezek – a fellebbezési eljárás kereteit előre láthatóan meghaladó bizonyítást nem igénylő – feltárását követően, a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével, a tényleges költségek figyelembevételével kell az I. rendű felperesnek az ezen a címen járó havi járadékát, annak összegét és esedékességét meghatározni.

Kúria III.Pfv.21.347/2021/6. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2023/I/4

Tárgyszavak:

biztosító mentesülése, biztosított súlyos gondatlansága, kármegelőzési, közlési, változásbejelentési, felvilágosításadási, állapotmegőrzési kötelezettség

A biztosító kármegelőzési kötelezettség megszegésén alapuló mentesüléséhez szükséges, hogy a biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása vagy mulasztása okozati összefüggésben legyen a biztosítási esemény bekövetkezésével, abban közrehatson. Közrehatás esetén sem minősül a köteleességszegés súlyosan gondatlannak akkor, ha a biztosított nem volt tisztában a bekövetkezett kár (a biztosítási esemény) reális veszélyével. A biztosítási esemény bekövetkezésével összefüggésben a felvilágosítás megadására és tartalma ellenőrzésének biztosítására, valamint a biztosított vagyontárgy változatlan állapotban tartására vonatkozó kötelezettség megszegésével kapcsolatban nincs szükség szándékos magatartásra. A biztosító kötelezettsége ezekben az esetekben azért nem áll be, mert szerződésszegés következtében a biztosított kockázat nem fedezett. Az alapul szolgáló rendelkezések alkalmazásának anyagi jogi feltétele, hogy egyrészt a biztosított ne teljesítse előírt kötelezettségét, másrészt emiatt lényeges körülmények kideríthetetlené váljanak.

Ha a biztosított kármegelőzési kötelezettsége teljesítéséhez mást vesz igénybe, úgy annak magatartásáért felelős (rPtk. 315. §), a rPtk. 556. § (3) bekezdése körében ezért a megbízott magatartását is értékelni kell.

A rPtk. 544. § (2) bekezdése és az 557. § (2) bekezdése alkalmazhatóságához nincs szükség szándékos magatartásra. E jogszabályi rendelkezések ugyanis a biztosított szerződésszegését szabályozzák. Ezekben az esetekben a biztosító kötelezettsége azért nem áll be, mert a biztosított kockázat a szerződésszegés következtében nem fedezett. A rPtk. 544. § (2) bekezdése különös jelentőséggel bír azért is, mert a biztosítási esemény bejelentéséhez kapcsolódó felvilágosítás és tartalmának ellenőrzése alapján állapítható meg a biztosítási esemény bekövetkezésének ténye és annak körülményei.

rPtk. 315. §, 540. § (3), 544. § (2) 547. § (1)-(2), 556. § (3) , 557. § (2)

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A szerződő fél tulajdonában álló perbeli ingatlanban laktak közeli hozzátartozókként a II-V. rendű felperesek, valamint rokonként a megbízott, aki gondnoki feladatokat is ellátott. A szerződő fél 2010. február 18-i vagyonbiztosítási szerződés megkötésére vonatkozó ajánlata 2010. február 22-én érkezett meg az alpereshez. Az ezzel kapcsolatos 2010. március 8-i helyszíni szemlét rögzítő – a szerződő fél által alá nem írt – kockázatbíráló adatlap szerint az ingatlanon elektronikai jelzőrendszer van telepítve, de az nincs távfelügyeleti központba bekötve, mert tudása (128 zóna, csapdaszerű több körös térvédelem) meghaladja a profi cégeket. A korábbi ajánlat alapján létrejött korábbi biztosítási szerződés megszűnt.

A szerződő fél 2011. január 20-i vagyonbiztosítási szerződés megkötésére vonatkozó perbeli ajánlatában biztosítottak a II-V. rendű felpereseket jelölte meg. A megjegyzések rovat szerint a korábbi biztosítási szerződésből az értéklístát, illetve a korábbi szemle dokumentumait kérte áttenni azzal, hogy a korábbi biztosítási szerződéshez képest nem történtek változások. Az alperessel így létrejött perbeli biztosítási szerződés 2011. február 1-jén lépett hatályba.

A perbeli biztosítási szerződés feltételeit tartalmazó szabályzat rögzítette a közlési, változásbejelentési és kármegelőzési kötelezettséget [L]. Ennek körében mindent meg kell tenni a káresemények megelőzése és elhárítása érdekében – egyebek mellett – a jó gazda gondosságával. A biztosított helyiségeket bármilyen rövid idejű eltávozás esetén be kell zárni, és minden rendelkezésre álló biztonsági, vagyonvédelmi és riasztó berendezést üzembe kell helyezni. A káreseményt legkésőbb az észleléstől számított két munkanapon belül be kell jelenteni, amelyet követő öt munkanapon belül jelentkezik a biztosító kárszakértője, aki a kárszemle időpontjának meghatározásakor igyekszik figyelembe venni az

igényeket. Ha a biztosító részéről a kárbejelentés kézhezvételétől számított ötödik munkanapon belül nem történik meg a kár megsejmlélése, akkor lehet intézkedni a javításról vagy a megsérült vagyontárgyak helyreállításáról. A fel nem használt, illetve kiselejtezett alkatrészeket, berendezéseket és egyéb vagyontárgyakat a biztosítóval történt előzetes egyeztetést követően további harminc napig változatlan állapotban meg kell őrizni [M]).

A II-V. rendű felperesek elutaztak, de a riasztórendszer kódját a IV. rendű felperes nem közölte az ingatlanban maradó megbízottal. 2012. augusztus 16-án a megbízott eltávozott az ingatlanból úgy, hogy a riasztórendszert nem kapcsolta be és a kerti kiskapu zárt állapotát nem ellenőrizte. Az ingatlanban ismeretlen személy szándékos gyújtogatással tüzet okozott, amelynek következtében az ingatlan lakhatatlanná vált. Az alperesnek a káreseményt határidőben bejelentették. A rendőrség a helyszíneléskor a biztonsági berendezés egy részét lefoglalta, de a memóriák az ingatlanban maradtak. Az alperes 2012. augusztus 23-i kárfelvétele során ezek már nem voltak a helyszínen, a IV. rendű felperes pedig úgy nyilatkozott, hogy a rendőrség a riasztóberendezés „agyát” lefoglalta. A szerződő fél és a IV-V. rendű felperesek az alperestől követelt biztosítási összeget az I. rendű felperesre engedményezték. A per során meghalt III. rendű felperes jogutódai a IV-V. rendű felperesek.

A kereset és az alperes védekezése

A felperesek elsődlegesen biztosítási összeg, másodlagosan kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest az I. rendű felperesnek 762.174.764 forint, a II. rendű felperesnek 4.601.920 forint, a IV-V. rendű felpereseknek egyetemlegesen 2.933.260 forint összegben. Indokolásuk szerint a biztosítási esemény bekövetkezett, ezért a perbeli biztosítási szerződés alapján az alperes köteles a teljesítésre, alappal nem hivatkozhat sem kizárásra, sem mentesülésre. Ha a szerződés a káresemény előtt megszűnt, úgy az megalapozza az alperes kártérítési felelősségét, mert azt a látszatot keltette, hogy a szerződés fennáll.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Indokolása szerint a perbeli biztosítási szerződés 2012. június 30-án megszűnt, azzal kapcsolatban nem tanúsított kártérítési felelősséget megalapozó magatartást. Vitatta a biztosítási esemény bekövetkezését, mert az nem volt véletlen és előre nem látható esemény. Kockázatot szűkítő okra hivatkozott, mert a biztosított helyiségekben a háztartási célú mennyiséget meghaladó tűzveszélyes anyagot tároltak. A térfelügyelő kamerarendszer rögzítési funkcióját és a hangos riasztás lehetőségét érdemi indok nélkül kiiktatták, és erről őt nem tájékoztatták. A biztonsági berendezés használata a biztosítottak kötelezettsége volt, de ez nem történt meg. A tüzet vagy a megbízott szándékos magatartása okozta, vagy az általa beengedett ismeretlen személy, vagy azzal kapcsolatban súlyosan gondatlan magatartás terheli. A tűz keletkezésében a biztosítottak, illetve a megbízott legalább súlyos gondatlansággal közrehatottak, kármegelőzési kötelezettségüket nem teljesítették. Az elkövető kilétét azért nem lehetett teljes bizonyossággal megállapítani, mert a biztonsági berendezés adathordozóit értékesítették megszegve ezzel a felvilágosításadási és állapotmegőrzési kötelezettséget, így lényeges körülmények kideríthetlenné váltak.

A Kúria végzése, valamint az első- és a másodfokú ítélet

A keresetet elutasító első jogerős ítélet ellen a felperesek által előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria végzésével az első jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Indokolása szerint a perbeli biztosítási szerződés nem szűnt meg, az a káresemény idején fennállt. A másodlagos kártérítési kereset elbírálása ezért szükségtelen, a biztosítási összegre alapított elsődleges keresetet pedig az alperes többirányú védekezésére figyelemmel kell elbírálni.

Az első jogerős ítélet indokolása nem tartalmazta a tűzveszélyes anyagokkal kapcsolatos tények megállapítását. Vizsgálni kell, hogy a perbeli ajánlat megjegyzés rovatában átemelni kért dokumentumok közé tartozott-e a kockázatbíráló adatlap, amely nagy tudású riasztórendszert rögzített. Az eddig rendelkezésre álló adatok szerint a korábbi biztosítási szerződés a kockázatbíráló adatlapon rögzített tájékoztatás mellett jött létre. Erre figyelemmel kell értékelni a biztonsági berendezésekkel kapcsolatos kötelezettségek teljesítését. A megbízott az ingatlanban lakott, de ebből nem következik biztosított minősége. A rPtk. alapján a kármegelőzési kötelezettség a biztosítottat terheli, de ő nem köteles azt minden esetben személyesen teljesíteni. Ha ahhoz mást vesz igénybe, akkor annak magatartásáért felelős a rPtk. 315. §-a alapján. A rPtk. 556. § (3) bekezdése szempontjából így szerepe lehet a megbízott mint közreműködő tényleges magatartásának. A másodfokú bíróságnak állást kell foglalnia a tűz okáról, a riasztó működtetése és a tűzkár bekövetkezése közötti okozati összefüggésről, valamint értékelnie kell a riasztás hiányát és a megbízott magatartását a kárelhárítási kötelezettség teljesítésével összefüggésben.

A Kúria végzését követően a másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság első ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A Kúria végzésében írtak ellenére fenntartotta azt az álláspontját, hogy a perbeli biztosítási szerződés megszűnt. Az alperes így nem köteles teljesítésre, ugyanakkor alaptalannak ítélte a kártérítési keresetet is. Ha a biztosítási szerződés fennállt, úgy az alperes mentesül teljesítési kötelezettsége alól. A megbízott biztosítottnak minősül, de emellett magatartása a rPtk. 315. §-a szerint is értékelhető, mert gondnoki feladatokat látott el a IV. rendű felperes utasítása alapján. A káresemény időpontjában tűzveszélyes anyagot tároltak háztartási alkalmazást meghaladó mennyiségben, de ez nem áll okozati összefüggésben a tűzzel, mert abban a helyiségben nem volt tűz, így az anyagok típusának és mennyiségének ténylegesen nincs jelentősége. A biztosítási esemény nem következett be, mert az csak véletlen, váratlan és előre nem látható lehet. Az eljárás bűnügyi technikusok, igazságügyi szakértők és megbízott szakértők kizárták a szándékos tűzokozáson kívül ismert valamennyi tűzkeletkezési okot. A bizonyítékok alapján a tüzet a megbízott, mint biztosított szándékos magatartása, illetve az ingatlanba általa beengedett ismeretlen személy okozta. Ha magatartása nem szándékos volt, akkor súlyosan gondatlan, mert az ingatlan helytelen bezárásával és a riasztórendszer alkalmazásának hiányával okozta a kárt. A kockázatbíráló adatlap a biztosítási szerződés része volt, így szerződéses kötelezettség volt a biztonsági berendezések működtetése. Ha a kockázatbíráló adatlap nem vált a szerződés részévé, akkor a szabályzat L) fejezete alapján volt kötelezettség a biztonsági berendezés használata. A IV. rendű felperes súlyosan gondatlan magatartásaként értékelte, hogy nem adta meg a riasztóberendezés üzemeltetéséhez szükséges kódot a megbízottnak, aki így nem is tudta teljesíteni használati kötelezettségét. A megbízott magatartása az alperes mentesülését eredményezi a rPtk. 556. § (1) bekezdése alapján. Ha a megbízott magatartása közreműködő személy magatartásaként értékelendő, akkor az alperes a rPtk. 556. § (3) bekezdése alapján mentesülne. Fennáll az okozati összefüggés a riasztó működtetésének hiánya és a tűzkár bekövetkezése között, mert riasztás hiányában a katasztrófavédelem késve szerzett tudomást a tüzesetről, késve értek a helyszínre, így jelentősen csökkent, illetve megszűnt a tűzoltás lehetősége. Az ezzel kapcsolatos felelősség elsősorban a IV. rendű felperest terheli, aki súlyosan gondatlan magatartást tanúsított a kód átadásának hiányával. A kiskapu mellézárását a megbízott szándékos magatartásának értékelte, amellyel megszegte az ingatlan felügyeletével kapcsolatos kötelezettségét, amely szintén az alperes mentesülésére vezetne.

A biztosítottak a káreseményt határidőben bejelentették, de nem adták meg a szükséges felvilágosítást. A IV. rendű felperes azt a megtévesztő információt közölte, hogy a rendőrség elvitte a riasztó adattároló egységét, de ez nem történt meg. A IV. rendű felperes így megszegte a rPtk. 544. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségét. Az alperes által csatolt fényképfelvételek alapján a biztonsági berendezésnek azokat az elemeit, amelyeket a rendőrség korábban nem foglalt le, a szabályzatban meghatározott határidőn belül eltávolították, mert már 2012. augusztus 23-án sem voltak a helyszínen. E tények alapján az alperes

kötelezettsége nem állt be a rPtk. 547. § (1)-(2) bekezdése, az 540. § (1)-(3) bekezdése, az 544.§ (1)-(2) bekezdése és az 557.§ (1)-(2) bekezdése alapján.

A felperesek fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Indokolása szerint egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével, de annak indokait csak részben osztotta. A Kúria végzésére hivatkozva rögzítette, hogy a káresemény idején a felek biztosítási jogviszonyban álltak, a biztosítási szerződés nem szűnt meg. A másodlagos kártérítési kereset elbírálása ezért szükségtelen volt, így az elsődleges keresetet kellett elbírálni az alperes többirányú védekezésére figyelemmel. A tűzveszélyes anyagok tárolásával összefüggésben megállapította, hogy azok nem érték el a szabályzatban meghatározott mennyiséget. A biztonsági berendezések működtetésével kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a szabályzat L) fejezete alapján az a biztosítottak szerződéses kötelezettsége volt. A Kúria végzésében írtak alapján tényként állapította meg, hogy a korábbi ajánlat 2010. február 22-én érkezett meg az alpereshez, a 2010. március 8-i kockázatelbíráló adatlap pedig nagy tudású riasztórendszert rögzített, amelynek adatait a felperesek nem tették vitássá, így a korábbi biztosítási szerződés e tájékoztatás mellett jött létre. A perbeli ajánlat megjegyzés rovatában a korábbi biztosítási szerződés értéklistának és a korábbi szemle dokumentumainak az áttételéről rendelkeztek, amit a szerződő fél aláírt. Ezt a tényt a másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy a perbeli ajánlaton a szerződő fél a szabályzat L) fejezetében és a r Ptk. 540. § (1) bekezdésében foglalt közzététel kötelezettsége körében arról nyilatkozott, hogy változatlanul rendelkezésre áll az ingatlanon az alperes által korábban megismert és a kockázatelbíráló adatlapon rögzített riasztórendszer. Ennek használatára kötelezettséget vállalt, így terhelte az annak megváltoztatásával kapcsolatos változásbejelentési kötelezettség is. A rPtk. 540. § (3) bekezdésében írt változásbejelentési kötelezettség fennállása, a r Ptk. 556. §-a szerinti mentesülési ok és a szabályzat L) fejezetében meghatározott biztosítottakat terhelő kötelezettségek körében az elsőfokú bíróság így helytállóan indult ki abból, hogy a biztonsági berendezések működtetése a biztosítottak szerződéses kötelezettsége volt.

A megbízott biztosítotti minősége körében nem értett egyet az elsőfokú bíróság következtetésével. A Kúria végzésében írtakra figyelemmel megállapította, hogy a megbízott a biztosított vagyontárgyak kezelésével megbízott személy volt, mert gondnoki és őrzési feladatokat látott el az ingatlanban. A biztosítottak a kár megelőzésére irányuló kötelezettség teljesítéséhez a megbízottat vették igénybe, akinek magatartásáért a rPtk. 315. §-a alapján felelősek.

A tűz okával kapcsolatban egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a tüzet szándékos gyújtogatás okozta. Az ugyanakkor nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy ki volt a károkozó, így tényként csak azt lehetett megállapítani, hogy a tüzet ismeretlen személy okozta. A szándékos gyújtogatás tényét alátámasztó bizonyítékok körében visszautalt az elsőfokú bíróság ítéletére. Azt alátámasztotta elsősorban a kirendelt tűzvizsgáló szakértő szakvéleménye, mert eszerint a tűz egymástól független három különböző helyen keletkezett, azonos időben. Helyesen tulajdonított jelentőséget az elsőfokú bíróság annak, hogy a tűz helyszínén a rendőrség kutyái égésgyorsító használatát jelezték, és ezt az alperes által megbízott tűzvédelmi szakértő, valamint a műszeres vizsgálatot végző tűzvizsgáló is megerősítette. A kirendelt tűzvizsgáló szakértő a tűz egyéb keletkezési okait kizárta. Az alperes által megbízott tűzvédelmi szakértő is arra a következtetésre jutott, hogy az épületen belül egymástól jól elkülönült módon, szándékos emberi cselekedet következtében jött létre három tűzgóc. A nyomozati iratok között szereplő iratok is három helyen kialakult, három tűzfészket rögzítettek. Az eljáró szakértők kizárták, hogy a tűznek elektromossággal összefüggő oka lenne. Azt azonban nem lehetett ítéleti bizonyossággal megállapítani, hogy a tüzet a megbízott vagy az általa az ingatlanba szándékosan beengedett ismeretlen személy okozta. Mindebből arra a következtetésre jutott, hogy az alperes nem hivatkozhat a rPtk. 556. § (1) bekezdésén alapuló mentesülési okra azzal az indokkal, hogy a kárt a biztosított személlyel egy tekintet alá eső

személy szándékosan okozta. A biztosítási esemény így bekövetkezett, mert az a biztosított szempontjából véletlen, váratlan és előre nem látható volt.

A kármegelőzési kötelezettség teljesítésével összefüggésben a megbízott magatartását vizsgálva rögzítette, hogy a tűz keletkezését megelőzően az ingatlanból eltávozott, de nem helyezte üzembe a biztonsági berendezést, mert annak kódját nem ismerte. A megbízott a biztosítottak közreműködője, teljesítési segédje volt, ezért magatartását a biztosítottak mulasztásaként kell értékelni. A IV. rendű felperes a kármegelőzési kötelezettségét súlyos gondatlansággal elmulasztotta, mert hosszabb eltávóvása idejére úgy bízta rá az ingatlan őrzését a megbízottra, hogy a biztonsági berendezés üzembe helyezéséhez szükséges kódot nem adta át. Az pedig életszerűtlen, hogy a megbízott egyáltalán nem távozhat el az ingatlanból. Az okozati összefüggés fennáll a riasztó működtetésének hiánya és a tűz bekövetkezése között. Ha a riasztó eredeti funkciójának megfelelően működik, úgy a behatolásakor a külső szirénák működésbe lépnek, aminek elrettentő hatása lett volna. Ha üzembe helyezték volna, akkor a csendes riasztásra átalakított riasztónak is elrettentő hatása lett volna az elkövetővel szemben. Az összefoglaló tűzvizsgálati jelentés alapján a káresemény észlelésének időpontjában a kiskapu zárszerkezete mellé volt zárva. Mivel az ingatlan őrzése a megbízott feladata volt, és ő hagyta el utoljára az ingatlant, ezért a kapu zárásának elmaradása vagy a zárszerkezet ellenőrzésének elmulasztása súlyosan gondatlan magatartás, amely a biztosítottak mulasztásaként értékelendő. Fennáll az okozati összefüggés a kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan elmulasztása és a tűz bekövetkezése között, mert a megfelelő zárás jelentősen megnehezítette volna az elkövető bejutását. A biztosítottak közreműködőjeként eljáró megbízott részéről a riasztó működtetésének hiánya és az ingatlan megfelelő zárásának az elmulasztása együttesen a kármegelőzési kötelezettség olyan súlyú megszegésének minősül, amely az alperes teljes mentesülését eredményezi a rPtk. 556. § (3) bekezdése alapján. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az ingatlan megfelelő zárásának hiánya megkönnyítette az elkövető bejutását, míg a riasztó működtetésének hiánya miatt nem érvényesült annak elrettentő hatása, amely megakadályozhatta volna, hogy az elkövető szándékos tűzgyújtással kárt okozzon.

Alaposnak ítélte a rPtk. 544. § (2) bekezdésén és az 557. § (2) bekezdésén alapuló okra történő alperesi hivatkozást. A biztosítottak a szabályzatban előírt idő alatt bejelentették a biztosítási eseményt, de a szükséges felvilágosításokat nem adták meg, sőt a IV. rendű felperes azt a megtévesztő információt közölte a kárfeltevővel 2012. augusztus 23-án, hogy a rendőrség elvitte a riasztó adattároló egységét. Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatban okszerűen értékelte az alperes vezető kárszakértőjének tanúvallomását és a IV. rendű felperes által aláírt kárfelvételi jegyzőkönyv tartalmát. Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy a hatóság nem vitte el az adattároló egységet. A IV. rendű felperes ezzel az eljárásával megszegte a rPtk. 544. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság az alperes vezető kárszakértőjének tanúvallomása és az alperes által csatolt fényképfelvételek alapján helyesen állapította meg, hogy a biztonsági berendezésnek azokat az elemeit, amelyeket a rendőrség korábban nem foglalt le, a felperesek nem az általuk megjelölt 2012 őszi időpontban szerelték le és távolították el, hanem még a szabályzatban meghatározott határidőn belül, mert azok már 2012. augusztus 23-án sem voltak a helyükön. A fényképek bizonyító erejével kapcsolatban az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott a kirendelt számítástechnikai szakértő szakvéleményére. A biztosítottak ezzel a magatartásukkal megszegték a rPtk. 557. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségüket. A másodfokú bíróság az indokolást azzal egészítette ki, hogy a szabályzat M) fejezete értelmében a kárbejelentéstől számított ötödik napig nem lehetett változtatni a károsodott vagyontárgyak állapotán. Az alperes vezető kárszakértőjének tanúvallomása szerint ő 2012. augusztus 17-én megjelent a helyszínen, de a hatósági vizsgálat miatt nem tudta elvégezni a kárfelmérést, így azt a IV. rendű felperessel egyeztetett időpontban, 2012. augusztus 23-án végezte el. Ekkor már eltelt a kárbejelentéstől számított ötödik nap, de a kárfelmérés időpontját közösen határozták meg, így a IV. rendű felperes az őt terhelő együttműködési kötelezettség alapján a kárfelmérés megtörténteig nem változtathatott volna a vagyontárgy állapotán, ezért a biztonsági berendezés megmaradt egységeit sem szerelhetette volna le, azokat harminc napig változatlan állapotban

meg kellett volna őriznie. A IV. rendű felperes és a megbízott magatartása miatt az alperes fizetési kötelezettségének elbírálása szempontjából lényeges körülmények tisztázása vált lehetetlenné. A biztonságtechnikai cég által csatolt nyilatkozatból, a kirendelt számítástechnikai szakértő szakvéleményéből és az alperes által megbízott biztonságtechnikai szakértő tanúvallomásából az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a biztonsági berendezés memóriaegységében tárolt adatok alapján az alperes fizetési kötelezettsége szempontjából olyan lényeges körülmények váltak volna kideríthetővé, hogy pontosan mikor szólalt meg a riasztó, valamint a tűz keletkezése előtt és alatt mely személyek és milyen kódokkal közlekedtek az épületben, milyen mozgások történtek.

A másodfokú bíróság helytállónak ítélte a kereset elutasítását, így a jogerős ítéletben kifejtett indokok alapján – a tényállás és az indokolás fentiek szerinti módosításával – helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és közbenső ítélettel az alperes teljes helytállási kötelezettségének a megállapítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a rPp.) 206. § (1) bekezdését és a 221. § (1) bekezdését, valamint a rPtk. 277. § (4) bekezdését, az 537. § (1)-(3) bekezdését, az 538. § (1) bekezdését, az 540. §-át, az 544. § (2) bekezdését, az 547. § (2) bekezdését, az 555. § (1) bekezdését, az 556. §-át, az 557. § (2) bekezdését és az 567. § (1) bekezdését. Indokolásuk szerint a másodfokú bíróság a tényállást részben helytelenül állapította meg, kirívóan okszerűtlen mérlegelést valósított meg, több helyen mellőzte a bizonyítékokra történő utalást, és nem jelölte meg azokat az okokat, amelyek miatt valamely tényt nem talált bizonyítottnak. A mentesülésre vonatkozó jogszabályi és szerződéses rendelkezéseket jogszabálysértően kiterjesztően értelmezve jutott arra a következtetésre, hogy az alperes mentesülése többszörösen is fennáll. A biztonsági berendezések működtetési kötelezettségével kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy a perbeli ajánlat az értéklista és a korábbi szemle dokumentumainak az áttételére vonatkozott. A kockázatelbíráló adatlap nem szemledokumentum, mert a szemlét az ajánlat megtétele előtt, de legkésőbb azzal egy időben kell foganatosítani. A kockázatelbíráló adatlap a korábbi ajánlatot követően keletkezett, és az nem tartalmazta a szerződő aláírását. A biztosítási szerződés írásban jön létre, így minden azzal kapcsolatos nyilatkozat csak írásban tehető meg. A korábbi ajánlathoz nem csatolták a szemledokumentumot, így a korábbi biztosítási szerződésnek nem képezte részét a riasztóval kapcsolatos kikötés, ezért azt a perbeli ajánlathoz sem lehetett csatolni. Az alperesnek a biztosítási ajánlat elkészülte során kellett volna a jogviszony szempontjából jelentős kérdéseket rögzítenie. Az ajánlattól való eltérésre a kötvény nem hívta fel a figyelmet, így az ajánlat tartalma az irányadó. A riasztó nem vált a szerződés részévé, így annak hiánya nem eredményezheti az alperes mentesülését. Iratellenes az a megállapítás, hogy megváltoztatták az alperes által korábban megismert riasztórendszert, mert a kockázatelbíráló adatlap nem tartalmazott arról részletes leírást. A biztosítási ajánlat nyomtatványán nem volt olyan kérdés, amely a biztonsági eszköz léteire és milyenségére vonatkozott volna. A biztonsági rendszerben semmilyen változás nem történt a korábbi ajánlat és a káresemény között, így nem volt mit bejelenteni. A kockázatelbíráló adatlap a biztosított aláírásának hiányában érvénytelen. A riasztó nem képezte a biztosítási szerződés részét, így a szerződő nem szegte meg közlési és változásbejelentési, valamint kármegelőzési kötelezettségét. A biztosító ismerte, hogy a riasztó nem vált a perbeli biztosítási szerződés részévé, és hogy a kockázatelbíráló adatlap arról nem tartalmazott részletes leírást. Arra pedig nincs peradat, hogy a biztonságtechnikai berendezések karbantartása és üzemképes állapotban tartása körében kötelességszegés történt volna, amit a másodfokú bíróság nem is vizsgált, így indokolási kötelezettségének sem tett eleget. A biztonsági rendszer léte és működtetése ugyanakkor nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkezésében.

A vagyonvédelmi rendszer üzemeltetése és a biztosítási esemény közötti okozati összefüggés hiánya, valamint az azzal kapcsolatos súlyosan gondatlan magatartás értékelése körében arra hivatkoztak, hogy a bírói gyakorlatban kidolgozott nagyfokú közömbösség nem állapítható meg, valamint az sem, hogy a biztosítottak kívánták volna a kár bekövetkezését. A megbízott 15-20 percre történő eltávazása, a kertkapu mellézárása és a IV. rendű felperes részéről a riasztó kódjának meg nem adása nem minősülnek súlyosan gondatlan cselekménynek a kármegelőzési kötelezettség körében, mert objektíve minimális volt annak az esélye, hogy ilyen rövid idő alatt fog bekövetkezni egy ismeretlen személy általi behatolás útján a biztosítási esemény. Súlyos gondatlanság nem állapítható meg, az enyhe gondatlansághoz pedig nem fűződik mentesülés. A másodfokú bíróság nem határozta meg elvi súllyal a súlyos gondatlanság és a gondatlanság tartalmi különbségét, ezért a rPtk. 556. § (3) bekezdésén alapuló mentesülési ok nem bírálható el jogszerűen. A másodfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy az ingatlan elhelyezkedése, környezete, a behatolás és a tűzgyújtás közötti idő és a vagyonvédelmi sziréna működési ideje ténylegesen elegendő volt-e arra, hogy az elkövetőt elrettentse a cselekmény elkövetésétől. Ennek hiányában nem értékelhető a IV. rendű felperes gondatlan magatartása, az nem minősíthető súlyosan gondatlannak. A rendelkezésre álló peradatok alapján az elkövetőnek maximum másfél percig kellett volna tevékenységét úgy végeznie, hogy működnek a külső szirénák, a tűzoltók pedig húsz perc alatt értek ki. Köztudomású tényként hivatkoztak arra, hogy a csatolt térkép szerint a legközelebbi rendőrkapitányság 2,8 kilométerre van, így forgalom nélkül kilenc perces menetidővel lehet számolni. Az elkövető ezért azzal számolhatott, hogy legalább 12-15 perc fog eltelni a hatóság megérkezéséig. Ezzel szemben másfél percre volt szükség a cselekmény elkövetéséhez. A riasztó szirénájának meg nem szólalása érdemben nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkezésében, ezért kirívóan okszerűtlen a IV. rendű felperes magatartását súlyosan gondatlannak minősíteni. A megbízott magatartásával kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy a Kúria végzése alapján csak a biztosítottat terheli kármegelőzési és kárelhárítási kötelezettség, ezért indifferens, hogy a megbízott kapuzárási cselekménye milyen magatartásnak minősül. Ha a megbízottra is kiterjedne a kármegelőzési kötelezettség, úgy az sem vezetne mentesüléshez, mert a kertkapun való átugrással is megtörténhetett a behatolás. A kertkapu mellézárása lehet gondatlan magatartás, de nem minősülhet súlyosan gondatlannak. A rPp. 206. § (1) bekezdését sérti az a ténymegállapítás, hogy a kertkaput a megbízott személy nem zárta vagy ellenőrizte, mert a megbízott nem tett olyan kijelentést, hogy a kaput ő zárta volna mellé, csak azt állapították meg, hogy a kertkaput mellézárt állapotban fedezték fel. A tűzriasztó és a vagyonvédelmi riasztó két külön rendszer volt. A tűzriasztó igazolt módon jelzett és folyamatosan szólt, így az rendeltetésszerűen működött. A vagyonvédelmi riasztó bekapcsolásának hiánya sem a tűz kialakulásában, sem annak terjedésében nem hatott közre.

A tűz okával kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlen mérlegeléssel valószínűségi szakvélemények alapján állapította meg, hogy szándékos gyújtogatás történt, így a valószínűségből bizonyosságot kreált. A kirendelt tűzvizsgálati szakértő csak vélelmezte a szándékosságot, azt nem tudta konkrét bizonyítékokkal alátámasztani. Sem a kutyák, sem a műszeres vizsgálat nem objektív, kizárólag a laboratóriumi vegyelemzés tekinthető annak, ami viszont nem mutatott ki égésgyorsító anyagot. Az elektromos tűz lehetőségét sem a kirendelt tűzvizsgálati szakértő, sem a műszeres vizsgálatot végző tűzvizsgáló nem tudta kizárni. Ugyanígy a radiátor hő leadásából eredő tűzkeletkezési okot sem, csak annak minimális valószínűségéről nyilatkoztak. A zsarátnok útján történő tűzátterjedés lehetőségét sem zárták ki. A katasztrófavédelem a tűz keletkezését ismeretlennek jelölte meg, amelyből az következik, hogy a tűz keletkezésének oka nem állapítható meg vagy nem bizonyítható. A másodfokú bíróság így iratellenesen állapította meg, hogy a bizonyítékok alapján a tüzet bizonyosan idegenkezűség okozta. Ha a tűz keletkezése nem állapítható meg kétséget kizáró módon, az nem vezethető vissza ismeretlen személy általi tűzokozásra, úgy az alperes nem hivatkozhat a rPtk. 556. § (3) bekezdésén alapuló mentesülésre.

A felvilágosítás megadásának hiányával és a változatlan állapotban tartás kötelezettségének megszegésével kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy a IV. rendű felperes nem minősül elektronikai-informatikai szakembernek, ő csak azt az információt adta tovább a lefoglalt alkatrészeiről, amit a rendőrség közölt vele. Nem lehet ezért bizonyossággal megállapítani, hogy a IV. rendű felperes megtévesztő információt közölt volna szándékos magatartással, holott a rPtk. 544. § (2) bekezdésének a megsértése csak szándékosan idézhető elő. A IV. rendű felperes több alkalommal lehetővé tette az alperes kérésének megfelelően az ingatlanba való bejutást, vele közreműködött. A biztosító két alkalommal is végzett szemlét. Önmagában abból, hogy a IV. rendű felperes tudja használni a biztonsági rendszert, nem következik, hogy ahhoz ért is. A másodfokú bíróság iratellenesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes által csatolt fényképek alapján a biztonsági berendezések nem voltak a helyükön 2012. augusztus 23-án. A fényképek 2012. augusztus 29-i időpontot tartalmaznak, azok készítésének időpontja nem igazolt. Nem tekinthető bizonyítottnak az sem, hogy a riasztóközpont lefoglalása esetén abból értékelhető, használható adatokat lehetett volna kinyerni. Az alperes nem tudta bizonyítani, hogy az alkatrészek működőképesek maradtak a tűz és az oltás után. Nem állapítható meg, hogy ki tüntette el a biztonságtechnikai berendezéseket. A másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a IV. rendű felperes és a kárfelemelő közösen határozták volna meg a szemle időpontját, azt egyedül az alperes vezető kárszakértője közölte. A biztosító szakemberei a káreseményt követő öt napon belül többször is a helyszínen jártak, kárfevételt végeztek, amellyel kapcsolatban a IV. rendű felperes együttműködött. A biztosító kötelezettsége, hogy e határidőn belül lefolytassa a szemlét. Különleges szakértelmet igénylő kérdés, hogy az alperes által csatolt képek és a rendőrség által készített fényképek milyen módon tértek el egymástól.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

Indokolása szerint a felülvizsgálati eljárás során nem lehet figyelembe venni az olyan hivatkozásokat és bizonyítékokat, amelyekre a felperesek korábban nem hivatkoztak. A felülvizsgálattal támadott ténymegállapítások és döntések alapvetően olyan mérlegelés során születtek, amelyek esetén a másodfokú bíróság a legvalószínűbb tényállási elemet fogadta el és a leglogikusabb döntést hozta, amelyek így a felülvizsgálat során nem támadhatók. A biztonsági berendezések működtetésének szerződéses kötelezettsége körében irreleváns, hogy a kockázatbíráló adatlapot nem írták alá. Minimálisan elvárható, hogy az ingatlan elhagyása esetén használják a biztonsági berendezéseket. A Kúria végzésének tartalma alapján okszerűen vonható le az a következtetés, hogy a biztosítási szerződés az adatlapon rögzített tartalommal jött létre, így a kockázatvállalás alapvető feltétele volt a biztonsági berendezések használata. A perbeli ajánlatot a szerződő fél aláírta, így ebben írásbeli akaratnyilvánítást tett a vagyoni védelmi rendszer használatával kapcsolatban. A vagyoni védelmi rendszer üzemszerű működtetése ezért a biztosítottak szerződéses kötelezettsége volt. A szabályzat nemcsak a külön záradékban előírt, hanem a rendelkezésre álló riasztó használatát is kötelezően előírta, így a vagyoni védelmi rendszer mindenképpen a szerződés részét képezte. A biztosítottak így megsértették változásbejelentési kötelezettségüket azzal, hogy a vagyoni védelmi rendszert csendes riasztásra állították, majd a kódot nem adták át a megbízottnak, ezért az alperes a rPtk. 540. § (3) bekezdése alapján mentesül.

A biztosított és a megbízott súlyos gondatlansága és annak okozati összefüggése körében kiemelte, hogy az ingatlan teljesen védtelenül hagyása mindenképpen olyan nagyfokú közömbösség, amely megvalósítja a súlyosan gondatlan magatartást és az alperes mentesüléséhez vezet. A bizonyítékok alapján rendelkezésre álló időpontokból az következik, hogy nincs olyan időintervallum, amikor egy kívülálló elkövető felgújthatta volna az épületet. A tűz keletkezési időpontjában a megbízott még az épületben tartózkodott, így az okozó egyértelműen megállapítható.

A tűz oka körében a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése nem jogszabálysértő és nem okszerűtlen. A bizonyítékok alapján a tűz csak egyetlen körülményre vezethető vissza, emberi kéz általi szándékos gyújtogatásra. A rendelkezésre álló bizonyítékok kizárták az elektromos tűzkeletkezési okot és a radiátor általi hőleadást. A szakértő kizárta a zsarátnok útján történő tűzáterjedést is.

A szükséges felvilágosítások meg nem adása körében a bíróság helyesen és okszerűen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Szakértőileg bizonyított tény, hogy az alperes által csatolt fotókat 2012. augusztus 29-én töltötték fel az alperes informatikai rendszerébe, így csak ezt megelőzően készülhettek. A riasztó és a beléptető rendszer elemeit a IV. rendű felperes eltüntette, így neki felróhatóan hiúsult meg azok vizsgálata. Az egyes helyiségek között közlekedő személyeket a személyes kódjuk alapján lehetett volna azonosítani a memóriaegységből kinyerhető adatok alapján. A IV. rendű felperes egyrészt a lényeges információkkal kapcsolatos félretájékoztatásával, másrészt az állapotmegőrzési kötelezettség megszegésével rosszhiszeműen és szándékosan megghiúsította az alperes biztosítási esemény körülményeivel kapcsolatos ellenőrzési joga gyakorlását, amelynek következtében lényeges körülmények kideríthetetlené váltak. A felperesek előadása ellentmondásos: egyrészt arra hivatkoznak, hogy több hónappal később szerelték le és adták el az eszközöket, másrészt pedig arra, hogy azt jóval korábban más is elvihette. A Kúria több határozatában is kimondta, hogy a tájékoztatási és felvilágosítási kötelezettség megsértése esetén az alperes szolgáltatási kötelezettsége nem áll be.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felperesek felülvizsgálati kérelmükhöz okiratot csatoltak a rendőrkapitányság távolságának igazolására. A rPp. 275. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban – annak rendkívüli perorvoslati jellege miatt – nincs helye bizonyítás felvételének (Kúria Kfv.V.35.474/2011/7., megjelent: BH2012. 179.). A Kúria ezért a csatolt okiratot nem vehette figyelembe. A felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, nem az elsőfokú bíróság ítélete [rPp. 270. § (2) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság döntése szerint az alperes több okból sem köteles a teljesítésre. A másodfokú bíróság az elutasító döntéssel egyetértett, de a tényállást és az indokolást módosítva a kereset elutasítását a rPtk. 556. § (3) bekezdésére, valamint az 544. § (2) bekezdésére és az 557. § (2) bekezdésére alapította. A felperesek a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben a másodfokú bíróságnak ezt a döntését támadták állítva az alperes teljesítési kötelezettségének beállítását. A felperesek a jogerős ítélettel szemben eljárási jogszabálysértésként téves bizonyítékértékelést és ténymegállapítást [rPp. 206. § (1) bekezdés], valamint ezekkel összefüggésben indokolási hiányosságot [rPp. 221. § (1) bekezdés] állítottak. Anyagi jogszabálysértésre a biztonsági berendezések működtetési kötelezettségével, a kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegésén alapuló mentesüléssel [rPtk. 556. § (3) bekezdés], továbbá a felvilágosítás megadásának és az ellenőrzési lehetőség biztosításának hiányával [544. § (2) bekezdés], valamint a változatlan állapotban tartás kötelezettségének a megszegésével [557. § (2) bekezdés] összefüggésben hivatkoztak. A Kúria a jogerős ítéletet így ebben a keretben vizsgálta felül. A felülvizsgálat a jogerős határozat jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló – így részleges átszarmasztató hatályú – rendkívüli perorvoslat, ezért érvényesül a felülmérlegelés korlátozottsága {Kúria Pfv.III.20.512/2020/14. [64]}. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének, jogszabálysértést csak a bizonyítékok okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH1999. 44.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére az, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettel eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013. 119.). A fentiekből következően, ha a jogerős ítélet bizonyítékértékelése iratellenes, okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmaz, a bizonyítékokból csak egyfajta, a jogerős ítélettel eltérő következtetésre lehet jutni, akkor helye van a bizonyítékok Kúria általi felülmérlegelésének. Ennek eredményeként lehetséges a jogerős ítéletben megállapított tényállástól

eltérő tények megállapítása. Ha pedig a fél felülvizsgálati kérelmében az érdemi döntés alapjául szolgáló anyagi jogszabály megsértését is állítja, akkor a Kúria a döntéshez szükséges – a felülmérlegelés eredményeként megállapított – tények alapján hozhat új érdemi határozatot [r Pp. 275. § (4) bekezdés] {Kúria Pfv.I.20.656/2021/4. [36]}.

A rPp. 221. § (1) bekezdése szerint az ítélet indokolásának – egyebek mellett – tartalmaznia kell a bíróság által megállapított tényállást, az arra vonatkozó bizonyítékokat, az azok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, valamint azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak. Az ítélet indokolásából annak kell kitűnnie, hogy a bíróság döntését mire alapította. Az ügy eldöntése szempontjából jelentős kérdésekre kiterjedő indokolással a bíróság eleget tesz jogszabályi kötelezettségének. Nem jelenti a rPp. 221. § (1) bekezdésének a megsértését, ha a jogerős ítélet külön nem tér ki a fél által felhozott valamennyi érvre, elegendő a bíróság mérlegelési szempontjait és jogi álláspontját tartalmaznia (Kúria Pfv.III.20.737/2019/4.). Az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelnie {7/2013. (III. 1.) AB határozat Indokolás [31]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása; az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie {26/2020. (XII. 2.) AB határozat Indokolás [22]}.

A Kúria az állított eljárási jogszabálysértéseket – a fenti szempontok figyelembevételével – az anyagi jogszabálysértésekkel együtt vizsgálta.

A felperesek a biztonsági berendezések működtetési kötelezettségével kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy a biztonsági berendezést rögzítő kockázatbíráló adatlap nem szemledokumentum, az nem volt a korábbi ajánlat része, azt a szerződő fél nem írta alá, így nem vált sem a korábbi, sem a perbeli biztosítási szerződés részévé. Ezzel összefüggésben okszerűtlen bizonyítékértékelést, valamint a biztosítási szerződés létrejöttével és a kötvény kiállításával kapcsolatos anyagi jogszabályok megsértését állították.

A Kúria végzésében rögzítette, hogy – az akkor rendelkezésre álló adatok alapján – a korábbi ajánlat 2010. február 22-én érkezett meg az alpereshez, a kockázatbíráló adatlap 2010. március 8-i, ezért az abban rögzített, biztosítottól származó tájékoztatás mellett jött létre a korábbi biztosítási szerződés; ugyanakkor vizsgálni kell, hogy a perbeli ajánlatban átemelni kért dokumentumok közé tartozott-e a kockázatbíráló adatlap {[39]}. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében hivatkozott a Kúria végzésére, és az abban előírtakat vizsgálta {[84]}. A szerződő fél által aláírt perbeli ajánlatnak a korábbi szemle dokumentumai átemelésére vonatkozó nyilatkozatát akként értékelte, hogy a szerződő fél nyilatkozata szerint változatlanul rendelkezésre áll a kockázatbíráló adatlapon feltüntetett biztonsági berendezés, így azok működtetése a biztosítottak szerződéses kötelezettsége volt.

A korábbi biztosítási szerződés létrejöttével kapcsolatban a Kúria végzésében megjelölt és értékelt adatoktól eltérő peradatok nem merültek fel. Ezen adatokra figyelemmel a Kúria végzésében már állást foglalt abban a kérdésben, hogy a korábbi biztosítási szerződés a kockázatbíráló adatlapon rögzített tájékoztatás mellett jött létre. Így azt kellett vizsgálni, hogy az abban írtak a perbeli biztosítási szerződés részévé váltak-e. A másodfokú bíróság döntése a szerződő fél perbeli ajánlaton tett írásbeli szerződési nyilatkozatának az értelmezésén alapult. A felperesek az ezt szabályozó rPtk. 207. § (1) bekezdésének a megsértését nem állították, így azt a Kúria sem vizsgálhatta.

A felülvizsgálattal támadott bizonyítékértékelés nem okszerűtlen. A jogerős ítélet indokolása nem hiányos, abból megállapítható, hogy a másodfokú bíróság döntését mire alapította. A kockázatbíráló adatlapot a korábbi biztosítási szerződéshez kapcsolódóan megtartott helyszíni szemle alapján állították ki. Azt a szerződő fél nem írta alá, de a IV. rendű felperes személyes előadása szerint az a helyszíni

szemlén megállapítottakat a valóságnak megfelelően tartalmazza. A szerződő fél az általa aláírt perbeli ajánlaton a korábbi biztosítási szerződésből a korábbi szemle dokumentumainak az áttételét kérte, ami egyértelműen erre a kockázatelbíráló adatlapra vonatkozott. A jogerős ítélet ezzel megegyező következtetése nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat. A perbeli ajánlat szerint a korábbi biztosítási szerződéshez képest nem történtek változások, ami így a kockázatelbíráló adatlapon feltüntetett biztonsági berendezésre is vonatkozott. A szabályzat L) fejezete alapján pedig a biztosított helyiségeket be kellett zárni, és minden rendelkezésre álló biztonsági, vagyonvédelmi és riasztó berendezést üzembe kellett helyezni. A másodfokú bíróság így helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a biztonsági berendezések működtetése a biztosítottak szerződéses kötelezettsége volt.

A biztosítási esemény okával kapcsolatban a felperesek okszerűtlen bizonyítékértékelést állítottak. Indokolásuk szerint a másodfokú bíróság a valószínűség szintjén mozgó szakvéleményekből bizonyosságot kreált. A kirendelt szakértő a három egymástól független tűzgóc alapján valószínűsítette a szándékos tűzokozást, de azt objektív érvekkel nem tudta alátámasztani. A nyomozókutyák és a műszeres vizsgálat égésgyorsító anyagot jelzett, de azt a kizárólagosan objektív vegyelemzés nem támasztotta alá. A szakértők nem tudták kizárni a tűz keletkezésének egyéb okait. A katasztrófavédelem is ismeretlenként jelölte meg a tűz okát. A másodfokú bíróság a tűz keletkezési okával kapcsolatban visszautalt az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen megjelölt bizonyítékokra. Hangsúlyozta, hogy a kirendelt tűzvizsgálati szakértő szerint a tüzet szándékos gyújtogatás okozta három különböző helyen, egy időpontban, az egyéb tűzkeletkezési okokat pedig kizárta.

A tűz okával kapcsolatos tények és körülmények megállapításához és megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, így a perben szakértőt kellett kirendelni [rPp. 177. § (1) bekezdés]. A különleges szakértelemmel rendelkező szakértő a bizonyítékok észlelésével és azok értékelésével működik közre a per eldöntéséhez szükséges tények megállapításában, ugyanakkor a bizonyítékok – így a szakvélemény – végső, jogi értékelése a bíróság feladata [rPp. 206. § (1) bekezdés]. A kirendelt tűzvizsgálati szakértő szakvéleményében értékelte azt a tényt, hogy a tűzoltóság ismeretlen keletkezési okkal zárta le a tüzeset vizsgálatát annak ellenére, hogy az épületben három különböző tűzfészek volt, amelyek között nem volt átégés; ezért álláspontja szerint gyújtogatást kellett volna megállapítani. Helyszíni bejárása során – az alperes által megbízott tűzvédelmi szakértővel megegyezően – arra a következtetésre jutott, hogy három különböző tűzfészek volt. A szakvélemény szerint a három különálló tűzfészek egyértelművé teszi a gyújtogatást, ennek ellenére a szakértő vizsgálta az egyéb tűzkeletkezési okokat is, de ilyet nem tudott megállapítani. A fiúszobába a fűtőcsövön való átterjedést kizárta, mert a csövek a falban futottak, a nappaltól több mint 12 méter a távolság, a radiátor alatti garázsra pedig a tűz nem terjedt ki. A három helyszín között kizárta a tűzátterjedést. A kirendelt tűzvizsgálati szakértő meghallgatása során a szándékos gyújtogatásra vonatkozó megállapítását fenntartotta. Előadta, hogy vizsgálta és kizárta az egyéb tűzkeletkezési okokat. A betört ablak és az egyidejűleg három helyen keletkezett tűz alapján állapította meg a szándékos gyújtogatást. A zsarátnok útján történő tűzterjedéshez időbeli eltérés szükséges, valamint a jelentős távolság is kizárta az ilyen átterjedést. Alátámasztja a szándékosságot, hogy nem volt tűzhíd a tűzgócok között. A zsarátnok általi tűzátterjedést azért is kizárta, mert jól lokalizálható helyen található a hátsó fronton bekövetkezett tűz; ha a tetőzsindely olyan könnyedén lánggra kapott volna, hogy a zsarátnok is tüzet okoz rajta, úgy nem lokalizált tűznek kellett volna keletkeznie. Több okból is lehetséges, hogy az égésgyorsítót nem mutatta ki a laboratórium: egyáltalán nem volt égésgyorsító, rossz volt a mintavétel, később megsérült a minta vagy olyan illékony égésgyorsítót használtak, amit utólag műszerekkel nem lehet kimutatni, pl. bizonyos alkoholok. A kirendelt tűzvizsgálati szakértő beadványában külön is indokolta, hogy a radiátorcső hővezetése miatt nem okozhatott tüzet a fiúszobában. A kirendelt szakértő szakvéleményét alátámasztották a jogerős ítéletben megjelölt további bizonyítékok, amelyek kizárták az egyéb tűzkeletkezési okokat. Az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta ki a műszeres vizsgálatot végző tűzvizsgálót, valamint az alperes által megbízott tűzvédelmi szakértőt. A tanúk egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy

a tűz valamennyi okát megvizsgálták, így az elektromos tűz, a fűtési vezeték és a zsarátnok útján való áttérjedést is, de nem találtak sem ezekre utaló jelet, sem a három tűzfészek közötti kapcsolatot, így egyértelműen szándékos gyújtogatásnak kellett történnie. A kutyák és a műszerek adhatnak téves jelzést, ugyanakkor az is előfordulhat, hogy a labor nem mutatja ki az égésgyorsító anyagot. Magához a gyújtogatáshoz nincs feltétlenül szükség ilyen anyagra. Az alperes által megbízott tűzvédelmi szakértő egységes szerkezetbe foglalt véleménye szerint a tűz nem elektromos eredetű, és nem a fűtési rendszeren keresztül terjedt át a fiúszobára; három elkülönülő tűzfészek volt, emiatt szándékos tűzokozás történhetett.

A fenti bizonyítékokból nemcsak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni, ezért nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben egyes nyilatkozatokat kiemeltek, de a bíróságnak a bizonyítékokat a maguk összességében kell értékelnie. A másodfokú bíróság így jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a tüzet szándékos gyújtogatás okozta, amelynek indokait is megjelölte.

A kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegésén alapuló mentesüléssel [rPtk. 556. § (3) bekezdés] kapcsolatban a felperesek arra hivatkoztak, hogy a Kúria végzése alapján a megbízottat nem terheli ilyen kötelezettség. Nem bizonyított, hogy a megbízott mellézárta a kertkaput, továbbá az esetleges mellézárás és a riasztó bekapcsolásának hiánya nem súlyosan gondatlan magatartás, azok nem hatottak közre a biztosítási esemény bekövetkezésében.

A jogerős ítélet [95] bekezdése helyesen hivatkozott a Kúria végzésének [43] bekezdésére. Eszerint, ha a biztosított kármegelőzési kötelezettsége teljesítéséhez mást vesz igénybe, úgy annak magatartásáért felelős (rPtk. 315. §). A másodfokú bíróság ezért a rPtk. 556. § (3) bekezdése körében helyesen értékelte a megbízott magatartását is.

A fentiek alapján a káresemény úgy következett be, hogy ismeretlen személy szándékos gyújtogatással tüzet okozott akkor, amikor a megbízott eltávozott az ingatlanból. A szabályzat L) pontja szerint a kármegelőzési kötelezettségre – egyebek mellett – a jó gazda gondossága irányadó; a biztosított helyiségeket bármilyen rövid idejű eltávozás esetén be kell zárni, és minden rendelkezésre álló biztonsági, vagyonvédelmi és riasztóberendezést üzembe kell helyezni. A IV. rendű felperes személyes előadása szerint valakinek mindig az ingatlanban kellett lennie vagy a megbízottnak élesítenie kellett a riasztót, de annak kódját a IV. rendű felperes nem adta át a megbízottnak. Ez eleve kizárta a kármegelőzési kötelezettségnek a szabályzat L) pontjában írtak szerinti teljesítését. A megbízott a nyomozás során előadta, hogy nem aktiválta a riasztót, nem is tudta, hogy hogyan kell; ha a biztosítottak elutaztak, akkor még éjszaka sem aktiválta a riasztót.

A másodfokú bíróság a kiskapu mellézárásával kapcsolatban – a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben – nem azt állapította meg és ítélte súlyosan gondatlan magatartásnak, hogy a kiskaput a megbízott zárta mellé, hanem azt, hogy a kapu zárása elmaradt vagy annak zártságát nem ellenőrizte [98]. A megbízott nyomozati vallomása szerint csak a visszaérésekor észlelte, hogy a kiskapu zárva volt feszítve. A 2012. augusztus 16-i rendőri jelentés szerint a kiskapu nyitott, feszítési nyomokkal rongált állapotban volt. A másnapi szemle jegyzőkönyv szerint a kiskapu zárszerkezete korábban sérült, belülről ráfeszítettek. Az összefoglaló tűzvizsgálati jelentés pedig annyit tartalmazott, hogy a kiskapu zárszerkezete mellé volt zárva. (A megbízott maga adta elő, hogy a kiskaput nem ellenőrizte, mert ő a nagykapun jött ki gépkocsival, amit a távirányítóval nyitott és csukott.) Mindezek alapján azt nem lehetett megállapítani, hogy a kiskapu mikortól volt nyitva, de a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy annak zárt állapotát a megbízott eltávozásakor nem ellenőrizte.

A Kúria végzésének [43] bekezdésében írtak szerint vizsgálni kellett, hogy a fenti két magatartás – a kiskapu zártsága ellenőrzésének hiánya, valamint a riasztó bekapcsolásának elmulasztása – a kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegésének minősül-e. A Kúria gyakorlata a súlyos gondatlanság megítélése körében nem különíti el a károkozás súlyos gondatlanságát [rPtk. 556. § (1) bekezdés] és a kármegelőzési kötelezettség megszegésével kapcsolatos súlyos gondatlanságot [r Ptk. 556. § (3) bekezdés]. A súlyos gondatlansághoz nem elegendő óvatlanság vagy figyelmetlenség (Kúria Pfv.V.20.760/2019/4., megjelent: BH2021. 40.). Akkor állapítható meg, ha a gondosság elhanyagolása olyan feltűnő mértékű, hogy súrolja a szándékosság, az eredmény kívánásának a határát, azt a felelőtlenséget, az esetleges hátrányos következmények iránti nagyfokú közömbösséget jellemzi (Kúria Pfv.V.21.402/2019/8.; Pfv.V.21.994/2018/4., megjelent: BH2021. 39.). A gondossági kötelezettség kirívó elhanyagolását, a megvalósult negatív következmények előreláthatóságát kell vizsgálni; ha az adott tényállás mellett számolni kellett a kár bekövetkezésének a kockázatával, és ennek ellenére tanúsítottak kirívóan felelőtlen magatartást, úgy súlyos gondatlanság áll fenn (Kúria Pfv.V.20.313/2020/6., megjelent: BH2021. 311.). Súlyos gondatlanság esetén a magatartást kifejtő személy tudattartalmában a cselekménye következményeinek előrelátása mellett a következményekbe való belenyugvás vagy szélsőséges esetben már azok kívánása van jelen azzal, hogy az nem érheti el a szándékosságot (Kúria Pfv. III.21.464/2013/12.).

Az ismertetett joggyakorlatból is kitűnik, hogy az általános kármegelőzési kötelezettség speciálisan érvényesül a biztosítási jogviszonyban. A rPtk. 556. § (3) bekezdésének alkalmazásához az szükséges, hogy a biztosított (ideértve jelen esetben a megbízottat is) szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása vagy mulasztása okozati összefüggésben álljon a biztosítási esemény bekövetkezésével, abban közrehasson. E jogszabályi rendelkezés alapján a biztosító mentesül fizetési kötelezettsége alól, ha a biztosított a biztosítási szerződés – adott esetben a szabályzat L) fejezetében foglaltak – megszegésével, továbbá a kár bekövetkezésének reális veszélye ismeretében gondossági kötelezettségét kirívóan megsértve, nyilvánvalóan felelőtlenül mulasztja el a kár megelőzését, és ezzel hat közre a biztosítási esemény bekövetkezésében. A kármegelőzési kötelezettség megszegése esetén tehát a szándékosságnak vagy a súlyos gondatlanságnak nem a kár okozására [r Ptk. 556. § (1) bekezdés], hanem a biztosítási esemény bekövetkezésében való biztosítotti közrehatásra [rPtk. 556. § (3) bekezdés] kell vonatkoznia. Ha az adott tényállás mellett a közrehatás kimutatható, de az eset összes körülményét – így a biztosított (megbízott) tudattartalmát is – értékelve nem állapítható meg, hogy a kármegelőzésre köteles biztosított a kár bekövetkezése reális veszélyének ismeretében mulasztotta el a kár megelőzését, a biztosító nem mentesül. Az adott esetben valamennyi biztosított kárra kiterjedő, széles körű kármegelőzési kötelezettség terhelte a felpereseket. Az ingatlanba történő behatolás megakadályozása az abban való bármilyen károkozás megelőzését szolgálhatta. A bejutás megakadályozásának hiánya így közrehatott a szándékos gyújtogatással történt károkozásban és a biztosítási esemény megvalósulásában. A kármegelőzési kötelezettség megszegése azonban nem minősül súlyosan gondatlannak, ha a biztosított (megbízott) nem volt tisztában a bekövetkezett tűzkár reális veszélyével.

A jelen ügyben a biztosítási eseményt ismeretlen személy szándékos gyújtogatása okozta. Ennek során az üresen álló ingatlanba történt a behatolás és a gyújtogatás. Nincs arra utaló adat, hogy a IV. rendű felperesnek és a megbízottnak reálisan számolnia kellett azzal, hogy a kiskapu megfelelő zárása és a riasztó bekapcsolása hiányában szándékos gyújtogatás miatt tűz fog keletkezni az ingatlanban. A IV. rendű felperes és megbízottja megszegették a kármegelőzési kötelezettséget, de ez a tűzbiztosítási esemény vonatkozásában nem minősül súlyosan gondatlan magatartásnak. Nem kellett azzal számolniuk, hogy rövid idejű eltávozás esetén a riasztó bekapcsolása és a kiskapu zártságának ellenőrzése hiányában az ingatlanon szándékos gyújtogatás történik és emiatt tűzkár keletkezik. A jogerős ítélet ezzel ellentétes következtetése sérti a r Ptk. 556. § (3) bekezdését.

A felvilágosítás megadásának és az ellenőrzési lehetőség biztosításának hiányával [rPtk. 544. § (2) bekezdés], valamint a változatlan állapotban tartás kötelezettségének a megszegésével [rPtk. 557. § (2) bekezdés] kapcsolatban a felperesek téves bizonyítékértékelést és anyagi jogszabálysértést állítottak. Indokolásuk szerint a IV. rendű felperes nem tudhatta, hogy a rendőrség pontosan mit foglalt le, az alperes szemlét többször is lehetővé tette. Nem állapítható meg, hogy a biztonsági berendezések 2012. augusztus 23-án már nem voltak a helyükön, azokat ki vitte el, azokból a tűz után adatokat lehetett volna kinyerni. Az alperes első ízben 2013. március 5-én kérte a riasztó agyát, amit a IV. rendű felperes 2012. késő őszén szereltetett le.

A másodfokú bíróság a rPtk. 544. § (2) bekezdése körében a IV. rendű felperesnek azt az utóbb valótlannak bizonyult 2012. augusztus 23-i tájékoztatását értékelte, hogy a rendőrség elvitte a riasztó adattároló egységét. A rPtk. 557. § (2) bekezdése körében pedig azt, hogy már 2012. augusztus 23-a előtt leszerelték a biztonsági berendezés elemeit. Következtetése szerint az alperes kötelezettsége azért nem állt be, mert e magatartások miatt kideríthetetlenekké váltak azok a lényeges körülmények, hogy pontosan mikor szólalt meg a tűzriasztó, valamint a tűz előtt és alatt kik és milyen kódokkal közlekedtek az épületben.

A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a rPtk. 544. § (2) bekezdése és az 557. § (2) bekezdése alkalmazhatóságához nincs szükség szándékos magatartásra. E jogszabályi rendelkezések ugyanis a biztosított szerződésszegését szabályozzák. Ezekben az esetekben a biztosító kötelezettsége azért nem áll be, mert a biztosított kockázat a szerződésszegés következtében nem fedezett. A rPtk. 544. § (2) bekezdése különös jelentőséggel bír azért is, mert a biztosítási esemény bejelentéséhez kapcsolódó felvilágosítás és tartalmának ellenőrzése alapján állapítható meg a biztosítási esemény bekövetkezésének ténye és annak körülményei. A biztosító az e körben közöltekre figyelemmel és azok ellenőrzése alapján döntheti el, hogy a biztosított kockázat ténylegesen realizálódott-e. Vagyis a szerződésszegés miatt válik vitássá olyan biztosítási esemény bekövetkezése, ami alapján a biztosítónak teljesítenie kell. Emiatt a rPtk. 544. § (2) bekezdésének alkalmazása során nem kell vizsgálni a felvilágosítás tárgyát képező, a tényállás megállapításához szükséges lényeges körülményeknek a biztosítási esemény bekövetkezésében játszott szerepét, ezek összefüggését. Erre a rPtk. 540. § (3) bekezdése alkalmazása során lehetne szükség, de a jogerős ítélet tartalmára figyelemmel ez nem volt a felülvizsgálat tárgya. A rPtk. 544. § (2) bekezdésébe és az 557. § (2) bekezdésébe foglalt rendelkezések alkalmazásának anyagi jogi feltétele, hogy egyrészt a biztosított ne teljesítse előírt kötelezettségét, másrészt az, hogy emiatt lényeges körülmények kideríthetetlené váljanak.

A biztonsági rendszerrel kapcsolatos valós felvilágosítás és ezzel összefüggésben az alperesi ellenőrzés lehetővé tétele a biztosítási esemény bekövetkezésének és megvalósulása körülményeinek a feltárása szempontjából bír jelentőséggel. A téves tájékoztatás az ellenőrzési jog gyakorlását is lehetetlenné teszi. Mivel a biztonsági rendszer memóriáiból kinyerhető adatok alapján lehetőség lenne annak megállapítására, hogy a tüzeset idején az ingatlanon milyen kódok használata mellett milyen mozgások voltak, a biztosítási esemény bekövetkezésével összefüggő lényeges körülmények ismertté válnának. Emiatt van jelentősége annak, hogy a biztosítottak – az alperesi védekezésre figyelemmel különösen a IV. rendű felperes – a rPtk. 544. § (1) bekezdésében foglalt felvilágosításadási kötelezettségüknek megfelelően eleget tettek-e, és ez milyen következménnyel járt.

A másodfokú bíróság a biztosított kötelezettségének megszegésével kapcsolatban a bizonyítékokat okszerűen értékelte és döntését megfelelően indokolta. A kirendelt számítástechnikai szakértő személyes meghallgatása és az alperes által megbízott biztonságtechnikai szakértő tanúvallomása során egybehangzó nyilatkozatot tett, amelynek értelmében a riasztórendszer telepítőjének tanúvallomása szakmai szempontból megfelelő, nem ellentmondásos. A riasztórendszer telepítőjének tanúvallomása szerint, aki a IV. rendű felperes cégénél dolgozott, ezért építette ki és bővítette a riasztórendszert,

valamint ezért végezte a hibaelhárításokat. Nyilatkozata szerint a IV. rendű felperes nagyon értett ezekhez a dolgokhoz, így sok mindent maga is meg tudott csinálni, a személyzet belépőkódjainak átírását kényelmességéből végeztette a tanúval. A riasztórendszer tűzérzékelőt tartalmazott, majd később kóddal ellátott ajtónyitókat is telepítettek. A riasztó élesítésétől független volt az állandó üzemű tűzriasztó, valamint a személyhez tartozó kóddal működő ajtónyítók, amelyek az elektromos zárral ellátott ajtókat nyitották. Az ajtónyítók teljesen függetlenek voltak a riasztórendszertől, ugyanakkor arra voltak kötve, a vezérlőpanelek is ott voltak a riasztórendszer szekrényeiben. Ezekből visszakereshető, hogy mikor, melyik kóddal, melyik ajtót nyitották ki. A IV. rendű felperes biztonsági rendszerrel kapcsolatos hozzáértését alátámasztotta az alperes vezető kárszakértőjének tanúvallomása és a IV. rendű felperes nyilatkozata is. Az alperes vezető kárszakértőjének tanúvallomása és az általa készített fényképek a kárfelvételi jegyzőkönyv, a rendőrség által a helyszíni szemlén készített fényképek, nyomozati iratok, a biztonságtechnikai eszközök forgalmazóinak iratai, az alperes által a számítógépes rendszere körében tett nyilatkozatok és csatolt okiratok, a kirendelt számítástechnikai szakértő több alkalommal kiegészített szakvéleménye, valamint az alperes által megbízott biztonságtechnikai szakértővel egy tárgyaláson tett nyilatkozatok a bűnjeljegyzék, a nyomozás során beszerzett szakvélemény, valamint az összefoglaló jelentés (nyomozati iratok) alapján megállapítható volt, hogy a IV. rendű felperes 2012. augusztus 23-i tájékoztatásával szemben a rendőrség nem a biztonsági rendszer memóriaegységét foglalta le, a biztonsági rendszer memóriái a helyszínen maradtak. Azokat nem érte sem tűz, sem oltóvíz, azokból ki lehetett volna nyerni a beléptető rendszer adatait, valamint a behatolásjelző és a füstjelző adatait, amelyek azonban már 2012. augusztus 23-án sem voltak a helyszínen. A bizonyítékokból nemcsak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni, ezért felülmérlegelésnek nincs helye.

Az irányadó tényállás alapján tehát a IV. rendű felperes a biztonsági rendszer elemeivel kapcsolatban téves tájékoztatást adott, ezáltal nem tette lehetővé a biztonsági rendszer ellenőrzését. Mivel a nem felülmérlegelhető tényállás szerint a biztonsági rendszer memóriáiból ki lehetett volna nyerni a beléptető rendszer adatait, valamint a behatolásjelző és a füstjelző adatait egyaránt, a rPtk. 544. § (1) bekezdésébe foglalt kötelezettség megszegése oda vezetett, hogy kideríthetetlenné vált, hogy a szándékos gyűjtogatás pontosan mikor történt, azzal összefüggésben ki, hol, mikor és milyen módon közlekedett az ingatlanban. Így vitássá vált olyan biztosítási esemény bekövetkezése, ami alapján az alperesnek teljesítenie kell. Ez pedig olyan lényeges körülmény, ami miatt az alperes kötelezettsége egyáltalán nem áll be.

A szabályzat M) fejezete alapján az alkatrészeket, berendezéseket és egyéb vagyontárgyakat harminc napig változatlan állapotban meg kell őrizni. A IV. rendű felperes a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint nem teljesítette e kötelezettségét, a biztonsági rendszer állapotán változtatott, mert a 2012. augusztus 16-án (a tüzesetkor) még a helyszínen lévő biztonsági rendszer memóriái 2012. augusztus 23-án (a kárfelvétel idején) már nem voltak az ingatlanon. A rPtk. 557. §-a a vagyonbiztosításra vonatkozó speciális szabály, amelynek rendeltetése, hogy biztosítási esemény bekövetkezése esetén a kár megállapítása a valós tényállásnak megfelelően történjen. A szabályozás célja ezért az, hogy a biztosítási esemény következtében előállott tényleges helyzet a biztosított vagyontárgyak vonatkozásában változatlanul maradjon. A rPtk. 557. § (1) bekezdésének és a szabályzat M) fejezetének a megsértése folytán az alperes fizetési kötelezettsége elbírálása szempontjából lényeges körülmények tisztázása vált lehetetlenné, ezért a rPtk. 557. § (2) bekezdése alapján sem állna be az alperes kötelezettsége. A jogerős ítélet fentiekkel megegyező álláspontja nem sérti a rPtk. 544. § (2) bekezdését és az 557. § (2) bekezdését.

A jogerős ítélet sérti a rPtk. 556. § (3) bekezdését, de helyes érdemi döntésével a biztosítási összegre irányuló kereset teljesíthetősége szempontjából releváns jogszabályokat [rPtk. 544. § (2) bekezdés, 557. § (2) bekezdés] nem sértette meg, ezért azt a Kúria alapján hatályában fenntartotta.

2023/I/5

Tárgyszavak:

Mabisz, Kártalanítási Számla kezelője, megtérítési követelés, elévülés kezdő időpontja, kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás

A Mabisz mint a Kártalanítási Számla kezelője megtérítési követelésének jogalapja nem kártérítés, hanem megtérítési igény, amelynek elévülése esedékessége határozza meg az elévülés kezdő időpontját; akkor kezdődik, amikor a Mabisz az első kifizetést teljesítette a károsult részére, hiszen ekkor nyílik meg a lehetősége arra, hogy megtérítési igényét érvényesítse a biztosítással nem rendelkező üzembentartóval szemben. A Mabisz és a károsult által kötött egyezségben foglalt követeléssel kapcsolatban az első teljesítéstől kell számítani az elévülési időt.

rPtk. 324-327. §, a gépjármű üzembentartójának kötelező gépjármű-felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) sz. kormányrendelet 8. § (2) második fordulata, 15. § (7) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

2008. augusztus 2-án az I. rendű alperes tulajdonában és üzemeltetésében álló gépjárművel a II. rendű alperes ittás állapotban közlekedési balesetet okozott: elütötte a vele azonos irányba közlekedő kerékpárost, aki az ütközés következtében súlyos sérüléseket szenvedett. Az I. rendű alperes szintén a gépkocsiban utazott. Az alperesek a helyszínt megállás nélkül elhagyták.

Az I. rendű alperes, mint a balesetet okozó gépjármű üzembentartója, a baleset idején a károkozó gépjármű tekintetében kötelező felelősségbiztosítással nem rendelkezett. Érvényes felelősségbiztosítási szerződés hiányában a balesettel okozati összefüggésben keletkezett kárt a felperes térítette meg.

A felperes 2010. január 9-ig 1.304.050 forintot fizetett meg a károsult részére, amely tőkekövetelés érdekében fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő a Városi Bíróságon. A fizetési meghagyás 2010. május 9-én jogerőre emelkedett. Az I. rendű alperes részletfizetéssel 2015. augusztus 18-ig 1.549.325 forintot térített meg a felperes részére.

A felperes 2010. június 4-én kelt felszólításában tudatta az I. rendű alperessel, hogy az ügyben további kifizetések várhatóak, amelyeket rá fog terhelni. A felperes 2010. december 14-én egyezségi megállapodást kötött a károsulttal, és részére összesen 6.638.433 forintot fizetett meg a balesettel okozati összefüggésben. Emellett a felperesnek 100.000 forint kezelési költségigénye keletkezett. A felperes 2015. augusztus 24-i keltezésű levelében felszólította az I. rendű alperest 6.638.433 forint megfizetésére, eredménytelenül. A felperes a 2010. június 4-én kelt felszólítás és a 2015. augusztus 24-i levél között három alkalommal küldött levelet az I. rendű alperesnek, amelyek a fizetési meghagyásban meghatározott összeg megtérítésére engedett részletfizetéssel voltak kapcsolatosak.

A kereseti kérelem és a II. rendű alperes védekezése

A felperes a 2016. június 6-án előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket az általa a károsultnak megfizetett összesen 6.738.433 forint és járulékai megfizetésére akként, hogy

1.000.000 forint összeg erejéig az alpereseket egyetemlegesen, azt meghaladóan pedig az I. rendű alperest kérte marasztalni.

Az I. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen hivatkozott a követelés elévülésére. A II. rendű alperes a per során nyilatkozatot nem terjesztett elő.

Az első- és másodfokú ítélet

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest 6.682.864 forint tőke és járulécai megfizetésére azzal, hogy kimondta: 1.000.000 forint tőke és kamata erejéig a II. rendű alperes az I. rendű alperessel egyetemlegesen felel. Ezt meghaladóan a keresetet a per fő tárgya tekintetében elutasította. Az elévülés kérdésében csak visszautalt az alapeljárásban meghozott ítéletére, amelyben kifejtette, hogy jelen ügyben a felek között az elévülés kezdő időpontja volt a vitás. Utalt arra, hogy a felperes érvelése szerint az elévülést az általa történő kifizetéstől, azaz 2010. augusztus 27-től, az I. rendű alperes álláspontja szerint pedig a felperes 2010. június 4-i felszólításától mint az elévülést megszakító körülménytől kell számítani.

Az elsőfokú bíróság indoklásában kifejtette, hogy az elévülés szempontjából a felperes által történő teljesítés időpontjának van jelentősége. Rámutatott arra: az I. rendű alperes a károkozás időpontjában nem rendelkezett érvényes kötelező felelősségbiztosítással, ezért a felperes vele szemben a gépjármű üzemeltetőjének kötelező gépjármű-felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) Kormányrendelet (a továbbiakban: R.) 8. § (2) bekezdésének második fordulata, továbbá a 15. § (7) bekezdése alapján érvényesítette igényét.

Hangsúlyozta, hogy a felperes megtérítési igényét az általa az alperesek helyett megtérített kifizetések teremtették meg. Kiemelte, hogy a jelen eljárásban érvényesíteni kívánt összegből az első kifizetés a felperestől a károsult részére 2010. augusztus 27-én történt, amelyhez képest az I. rendű alperes felszólítására öt éven belül került sor, ezért az I. rendű alperes elévülési kifogását nem találta megalapozottnak.

Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit pedig helyben hagyta. Az elévülési kifogás tekintetében hivatkozott arra, hogy a 2019. március 12-én kelt hatályon kívül helyező végzésében már kifejtette álláspontját, azt változatlanul fenntartva – az elsőfokú bírósággal egyezően – megállapította, hogy a felperes követelése nem évült el. Rámutatott arra, hogy a felperes által a károsult részére történt kifizetés esedékessége alapján vizsgálendő az elévülés. Okfejtése szerint a jelen kereset tárgyát képező kifizetések közül az első teljesítés 2010. augusztus 27-én történt, ehhez képest a felperes öt éven belül felszólította az I. rendű alperest a teljesítésre; amely a rPtk. 327. § (1) bekezdése alapján megszakította az elévülést. Hivatkozott a rPtk. 327. § (2) bekezdésére, amely kimondja: az elévülés megszakadásától az elévülés újból kezdődik. Megállapította, hogy a 2015. augusztus 24-i eredménytelen felszólítást követően a felperes 2016. június 6-án előterjesztette a keresetét, így az I. rendű alperes elévülési kifogása nem volt alapos.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztette elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett a kereset elutasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a rPtk. 324-327. §-ait jelölte meg. Hivatkozott arra is, hogy a jogerős ítélet a PK 52. számú állásfoglalásba ütközik. Nem vitatta, hogy jogerőre emelkedett fizetési meghagyás alapján részletekben teljesített a felperes javára, állítása szerint 2015. augusztus 18-ig összesen 1.549.325 forintot fizetett meg.

Elévülési kifogását továbbra is fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy a felperes 2010. június 4-én kelt felszólító levelében tudatta: az ügyben még további kifizetéseket kívánnak rá terhelni. Hivatkozott arra, hogy ezt követően a felperes csak 2015. augusztus 24-én kelt levelében hívta fel további megtérítési igényének megfizetésére. Érvélese szerint a két felszólító levél között az öt év eltelt, ezért a felperes követelése elévült. Utalt arra, hogy a felperes 2012. szeptember 18-án, 2013. november 12-én és 2014. január 8-án még küldött három levelet a részére, azonban ezek a korábbi fizetési meghagyással indult eljáráshoz kapcsolódtak, amelyek álláspontja szerint nem voltak alkalmasak az elévülés megszakítására.

A BH 2014.106. és BH 1993.313. számú határozatok idézésével rámutatott arra, hogy olyan írásbeli felszólítást, amely az elévülés megszakítására alkalmas lett volna, nem kapott. Tévesnek tartotta a felperesnek azon érvelését, hogy a kifizetések megszakítják a rPtk. 327. § (1) bekezdése alapján az elévülést. Rámutatott arra, hogy a törvény taxatív felsorolja az elévülést megszakító okokat. E körben utalt arra, hogy írásbeli, releváns felszólítás a részére elévülési időn belül semmilyen tartalommal nem érkezett, és a felperes elévülési időn belül bírósági úton sem érvényesítette követelését. Előadta azt is, hogy a követelést nem ismerte el és most sem ismeri el. Álláspontja szerint nincs jelentősége annak, hogy a felperes mikor fizetett a károsultnak. Hivatkozott arra, hogy a kifizetés és az írásbeli felszólítás közötti időintervallum teljesen irreleváns. Hivatkozott a rPtk. 326. § (1) bekezdésére is, amely szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. E körben ismertette a PK 52. számú állásfoglalást. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. A II. rendű alperes a felülvizsgálati eljárásban nyilatkozatot nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében továbbra is a perben érvényesített követelés elévülését állította.

A Kúria a másodfokú bíróság elévüléssel kapcsolatban kifejtett álláspontját maradéktalanul osztotta, csupán a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel az alábbiakra mutat rá. A felülvizsgálati eljárásban már csak az elévülés kérdésében az eljáró bíróságok által elfoglalt álláspontot, ezen belül is annak kezdő időpontját vitatta az I. rendű alperes.

A rPtk. 326. § (1) bekezdése szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. A R.15. § (7) bekezdése szerint a felperes a károsult követelésének kielégítésével kapcsolatban felmerült összes ráfordítása és költsége megtérítését követelheti a biztosítással nem rendelkező üzembentartótól. Adott esetben nem kártérítés volt a felperes követelésének jogalapja, hanem megtérítési igénye keletkezett az I. rendű alperessel szemben, amelynek esedékessége határozza meg az elévülés kezdő időpontját. Az elévülés kezdetének meghatározásánál tehát a felek között létrejött, az igényérvényesítés alapját képező jogviszony feltételrendszere kap lényegi szerepet, vagyis az igény érvényesíthetővé válását a per alapját képező jogviszonyra vonatkozó szabályok, az ezekben támasztott feltételek alapján lehet megállapítani, idejét meghatározni. Az elévülés pedig akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé [Ptk. 326. § (1) bekezdés], vagyis bírósági úton érvényesíthető vált. Erre tekintettel egyetértett a Kúria az eljáró bíróságokkal abban, hogy jelen esetben az elévülés akkor kezdődött, amikor a felperes a perben érvényesített összegből az első kifizetést teljesítette a károsult részére, hiszen ekkor nyílt meg a fenti jogszabályhely alapján a lehetősége arra, hogy megtérítési igényét érvényesítse az I. rendű alperessel mint üzembentartóval szemben. A felperes és a károsult által kötött egyezségben foglalt követeléssel kapcsolatban az első teljesítés pedig – nem vitásan – 2010. augusztus 27-én történt, innen kell számítani a rPtk. 324. § (1) bekezdése szerinti elévülési időt.

A rPtk. 327. § (1) bekezdése kimondja, hogy a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása – ideértve az egyezséget is –, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést. Mindezekből következően a 2010. augusztus 27-én kezdődő elévülést a felperes által az I. rendű alperes felé intézett, 2015. augusztus 24-i írásbeli felszólítás megszakította. Ennek megfelelően a felperes a 2016. június 6-án benyújtott keresetét az elévülési időn belül terjesztette elő. Nem sérültek így az I. rendű alperes által hivatkozott rPtk. 324-327. §-ai. Továbbá az I. rendű alperes állításával ellentétben a jogerős ítélet a PK 52. számú állásfoglalásban foglaltaknak sem mond ellent, mivel az a baleseti járadékkövetelés egyes részleteinek elévülésével kapcsolatban tartalmaz iránymutatást, adott esetben pedig egyösszegű megtérítési igény volt a per tárgya.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, mert az megfelelt a felülvizsgálat tárgyává tett jogszabályoknak.

Kúria Pfv.20.408/2022/6. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2023/I/6

Tárgyszavak:

jóvátétel, sérelemdíj, kárnszerzés tilalma

A közvetítői eljárásban a károkozó által megfizetett jóvátételt a sérelemdíj meghatározásánál, az eset összes körülményének mérlegelésénél nem lehet figyelmen kívül hagyni. A káron szerzés tilalmának szem előtt tartásával kell a jóvátétel összegét a sérelemdíj összegének meghatározásakor értékelni. Egyetértett a Kúria az alperessel abban, hogy jelen esetben nem hagyható figyelmen kívül a felperes kára, az őt ért nem vagyoni sérelem egy részének az megtérülése. A Kúria fenntartja a korábban már kifejtett azon álláspontját, hogy a károsult a keresettel csak a meg nem térült kárának megfizetését, nem vagyoni hátrányainak ellentételezését igényelheti. A Kúria továbbra is azt az álláspontot képviseli, hogy az, hogy a jóvátételt külön jogszabály szabályozza, nem jelenti azt, hogy a megfizetett kártérítés az alperes által teljesítendő összeg meghatározásánál nem vehető figyelembe. A Kúria hangsúlyozza, hogy a jóvátétel is az elszenvedett nem vagyoni kár/sérelemdíj megtérítésének része. Erre figyelemmel a károkozó által a felperesnek megfizetett jóvátétel összegét az eljáró bíróságok által megítélt sérelemdíj összegéből le kell vonni, azt el kell számolni.

a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. törvény, Ptk. 2:52. § (3) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A felperes 2015. augusztus 21-én közlekedési balesetet szenvedett, az alperes biztosította a gyalogátkelőhelyen elütötte.

A felperes a baleset következtében a jobb térd rándulását, belső oldalszalagjának megnyúlását szenvedte el, a 10 héttel későbbi MR vizsgálat ízületi porcsérülést, valamint medialis oldalszalag-szakadást igazolt. A felperesnél 2015. december 8-án és 2017. június 12-én műtéti beavatkozásra került sor, a beavatkozások során a porc területén lévő degeneratív szakadásokat elsimították, illetve az elülső keresztszalag előtti

területet megtisztították. A felperes térsérülése maradandó fogyatékoság visszamaradásával gyógyult, amely a jobb térd fájdalmas mozgáskorlátozottságában és terhelhetőségének csökkenésében nyilvánul meg, baleseti eredetű munkaképesség-csökkenése 10%. A felperes állapotában érdemi javulás nem várható.

A büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. törvény alapján 2016. március 7-én a felperes mint sértett, valamint K.B. mint terhelt között létrejött egy megállapodás, amely alapján a károkozó 350.000 forint jóvátételt fizetett meg a felperes részére.

A károkozó gépjármű a baleset időpontjában az alperesnél rendelkezett érvényes kötelező felelősségbiztosítással. Az alperes a pert megelőzően a felperes részére – egyebek mellett – megfizetett 200.000 forint, a perben a hatályon kívül helyezést megelőzően hozott ítélet alapján további 950.000 forint sérelemdíjat.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A megismételt eljárásban a felperes keresetében különböző címeken vagyoni kártérítés, valamint 2.500.000 forint és kamata sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A sérelemdíj körében nem tartotta indokoltnak annak figyelembevételét, hogy az alperes peren kívül megfizetett részére 200.000 forintot, a 350.000 forint jóvátétel összegét pedig azért tartotta irrelevánsnak, mert azt a károkozó nem a felperesnél felmerült károk ellentételezéseként, hanem a büntetőeljárás okozta joghátrányok elkerülése végett fizette meg.

Az alperes ellenkérelmében a felperes által követelt sérelemdíj összegét eltúlzottnak tartotta. Előadta, hogy abból már 1.500.000 forint a felperes részére megtérült, részben az ő teljesítése, részben a jóvátétel kifizetése folytán.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével – egyebek mellett – 2.500.000 forint és kamata sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest, amelybe a per során az alperes által teljesített 950.000 forintot meghaladóan elszámolta. Indokolása szerint a per előtt megfizetett 200.000 forinton túl a felperes által előterjesztett sérelemdíj iránti követelés nem volt eltúlzott a felperes munkaképesség-csökkenését, életkorát figyelembe véve. Az elsőfokú bíróság nem tartotta elszámolhatónak ugyanakkor a jóvátétel címén a közvetítői eljárásban a károkozó által megfizetett 350.000 forintot, mert azt álláspontja szerint nem az alperes, hanem a biztosítottja fizette meg a felperesnek. Megítélése szerint az összeg kifizetésének célja a büntetőeljárás okozta joghátrányok elkerülése, nem pedig a felperes személyiségi jogainak védelme volt.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. Abban a kérdésben, hogy a jóvátétel összege figyelembe vehető-e a sérelemdíj összegénél, a másodfokú bíróság vizsgálta a közvetítői eljárás célját, valamint azt, hogy a megállapodás alapján minek az ellentételezése volt a kifizetett jóvátétel. Erre tekintettel azt állapította meg, hogy a büntető ügy felfüggesztése alatt lefolytatott közvetítői eljárásban a terhelt által megfizetett jóvátétel az elkövetett bűncselekmény következményeinek, a terhelt és sértett közötti konfliktus rendezésének jóvátételét szolgálta. Megítélése szerint ebből az következik, hogy a jóvátétel független a jelen perben érvényesített sérelemdíjtól, ezért annak összegénél nem számolható el.

Nem értett egyet azonban az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, amely szerint a 350.000 forint azért nem számolható el, mert azt nem az alperes, hanem a biztosítottja fizette meg. E körben utalt arra, hogy az alperest a Gfbt. alapján terheli helytállási kötelezettség a biztosítottja által okozott károk

megtérítéséért, ugyanakkor mögöttes felelőssége folytán csak a biztosítottja által megtérített károkon felüli kártérítés megfizetésére köteles a károsult felé. Kiemelte, hogy a fenti indokolás eltér a BHGY-ben közzétett, fellebbezésben hivatkozott két határozattól, azonban hangsúlyozta, hogy a BHGY-ban közzétett több határozatban a bíróságok a hivatkozottakkal ellentétben nem találták elszámolhatónak a jóvátételt a nem vagyoni kár összegébe. Kifejtette, hogy az eltérő döntések oka több esetben az eltérő tényállás volt.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon döntésével, hogy a sérelemdíj összegét az alperes perben teljesített kifizetésének elszámolásával, és a pert megelőzően teljesített 200.000 forint figyelembevételével összesen 2.700.000 forintban állapította meg, amely álláspontja szerint arányban állt a balesetkori ár- és értékviszonyokkal. Kiemelte, hogy a 350.000 forinttal megnövelt összeg is arányban állt volna a felperest ért személyiségi jogsértésből eredő hátrányok ellentételezésével.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett elsősorban a felperes részére megítélt sérelemdíj összegét 1.500.000 forintban kérte megállapítani azzal, hogy az eljárást megelőzően térített 200.000 forint, az eljárás során kifizetett 950.000 forint, valamint a jóvátétel címén a felperes vagyonában megjelent 350.000 forint elszámolásával a sérelemdíj megtérítése teljes egészében megtörtént.

Megsértett jogszabályhelyként a rPp. 221. § (1) bekezdését jelölte meg, valamint hivatkozott a Kúria korábban közzétett döntésétől jogkérdésben való eltérésre is. Kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem találták elszámolhatónak a sérelemdíj összegének megállapításánál a közvetítői eljárás során a felperes részére megfizetett 350.000 forint jóvátételt. Hangsúlyozta, hogy a felelősségbiztosító mögöttesen áll helyt a károkért, így minden kifizetést, akár a biztosítótól, akár a biztosítottól származik, álláspontja szerint a kártérítésnél figyelembe kell venni. Hivatkozott a Kúria Pfv.III.21.757/2016/5. számú határozatára, amely kimondta: „az alperest terhelő nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásánál nem volt figyelmen kívül hagyható, hogy a felperes kárának egy része már megtérült”. Kifejtette, hogy a károsult a keresettel csak a meg nem térült kárának megfizetését igényelheti. Hivatkozott az 1/2011. (VII. 5.) Polgári jogegységi határozatra is, amely szerint valamennyi, a károkozó, valamint a károkozó helyett helytállni köteles által a polgári pert megelőzően kifizetett összeget a kártérítésnél el kell számolni. Álláspontja szerint a fentieket támasztja alá a Kúria Pfv. III.20.316/2021/4. számú ítélete is, amely egyebek mellett kimondta, hogy a teljes kártérítés körében a kártérítésként fizetett jóvátételi összeget figyelembe kell venni.

Fentiek alapján a felperest ért személyiségi jogsérelem miatti sérelemdíj mértékét a balesetkori ár- és értékviszonyok figyelembevételével 1.500.000 forintban kérte megállapítani, amely álláspontja szerint a felperesnek a pert megelőzően és a per során kifizetett összeggel, valamint a jóvátétel összegével már megtérült. Érvelése szerint az eljáró bíróságok megsértették az indokolási kötelezettségüket, amikor nem adtak számot arról, hogy az általa hivatkozott, iránymutató kúriai döntésekben foglaltakat milyen okból nem tartották jelen ügyben irányadónak. Állította, hogy a nem kielégítő indokolás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nevesített tisztességes eljáráshoz való alapjogot.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A rPp. 270. § (2) bekezdésének és a 275. § (3), illetve (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében – tartalmilag – a kereset teljes elutasítását kérte arra tekintettel, hogy az általa levezetett számítás alapján a felperesnek járó sérelemdíj teljes egészében megtérült. Ennek kiindulópontjaként szintén tartalmilag a megítélt sérelemdíj összegének 1.500.000 forintra történő leszállítását kérte anélkül azonban, hogy megjelölte volna az ezzel kapcsolatban állított jogszabálysértést, illetve azt megfelelően indokolta volna.

A bíróság a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése alapján a sérelemdíj összegét az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg. A pénzben meghatározott összeg a jellegét tekintve kárpótlás, elégtétel az elszenvedett nem vagyoni hátrányért, amelynél nem hagyható figyelmen kívül a személyi sérelem súlya, következményei, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyok, valamint a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas más ügyekben hozott döntései.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a sérelemdíj 1.500.000 forintra történő leszállításánál a balesetkori ár- és értékviszonyok figyelembevételét kérte, egyéb indokát nem adta kérelmének, e vonatkozásban megsértett jogszabályhelyet sem jelölt meg. A rPp. 272. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelemben – egyebek mellett – elő kell adni a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ennek megfelelően a felülvizsgálati kérelemben pontosan meg kell jelölni azt a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek megsértésére hivatkozik. Emellett szöveges formában is meg kell fogalmaznia a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek a jogerős ítélet sérelmezett és a rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban ki kell fejtenie jogi álláspontját. A Kúria az eljárás során csak azt a jogszabálysértést vizsgálhatja, amelyet a fél a felülvizsgálati kérelmében a fentieknek megfelelően megjelölt, és amellyel kapcsolatos álláspontját részletesen kifejtette. E tartalmi kellékeknek ugyanakkor egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatot kell mutatnia, olyan összefüggésnek kell köztük fennállnia, hogy ez alapján a felülvizsgálati kérelem alkalmas legyen a rendkívüli perorvoslati eljárás formai és tartalmi kereteinek kijelölésére. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében az ismertetett tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek. Az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja és indokolása].

Mivel az alperesnek a sérelemdíj összegének leszállítására irányadó felülvizsgálati kérelme esetében a fenti feltételek nem teljesültek, az alperes ezzel kapcsolatban nem jelölt meg jogszabálysértést és kérelme indokait e körben nem adta elő, a Kúria ezt a hivatkozását érdemben nem vizsgálta.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte az általa korábban teljesített 200.000 forint és 950.000 forint, valamint a jóvátételként megfizetett 350.000 forint elszámolását a sérelemdíj összegének megállapításánál. Alaptalanul sérelmezte az alperes a felperes részére a pert megelőzően teljesített 200.000 forint elszámolásának elmulasztását. Az eljáró bíróságok ugyanis a felperes részére megítélt 2.500.000 forint sérelemdíjat a per előtt teljesített 200.000 forinton felül tartották megalapozottnak, ezért ezen összeg ismételt elszámolására nincs indok. A per alatt teljesített 950.000 forintot az eljáró bíróságok a sérelemdíjnál szintén figyelembe vették, ezért lett a jogerős marasztalás tőkeösszege 1.550.000 forint.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a károkozó által megfizetett jóvátétel nem lett elszámolva a sérelemdíj összegébe. E körben a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a

károkozó által megfizetett jóvátétel összege csökkenti-e a sérelemdíj összegét, továbbá a másodfokú bíróság megsértette-e ebben a körben indokolási kötelezettségét.

Az alperes által megsértett jogszabályhelyként hivatkozott régi Pp. 221. § (1) bekezdése a bíróságok indokolási kötelezettségét szabályozza. Eszerint az ítélet indokolásának tartalmaznia kell – egyebek mellett – a bíróság által megállapított tényállást, az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, azon jogszabályokra való hivatkozást, amelyeken a bíróság ítélete alapszik, a bizonyítékok mérlegelését, továbbá a felajánlott bizonyítás mellőzését. A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmében előadott hivatkozásával ellentétben azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet megfelel a régi Pp. 221. §-ában írt követelményeknek. A másodfokú bíróság ugyanis ítéletében részletesen megindokolta, hogy milyen okból nem tartotta elszámolhatónak a közvetítői eljárásban a terhelt által megfizetett jóvátétel összegét jelen eljárásban, és – álláspontja szerint – miért indokolt az alperes által hivatkozott két kúriai határozattól az eltérés {[14-15] bekezdés}. Erre figyelemmel – az alperes hivatkozásával ellentétben – a másodfokú bíróság nem sértette meg az indokolási kötelezettségét, annak eleget tett, nem sérült a régi Pp. 221. § (1) bekezdése.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértésén keresztül állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Az Alaptörvény egyes cikkeinek érvényesülését a Kúriának a felülvizsgálati kérelemben megjelölt tételes jogszabályhelyek alkalmazása kapcsán kell vizsgálnia (Kúria Pfv.V.20.667/2018/4., Kúria Pfv.III.20.917/2018/3.). Mivel a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének maradéktalanul eleget tett, nem állapítható meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme sem.

Nem értett egyet ugyanakkor a Kúria a jogerős ítéletben elfoglalt azon állásponttal, amely szerint a közvetítői eljárásban a károkozó által megfizetett jóvátételt a sérelemdíj meghatározásánál, az eset összes körülményének mérlegelésénél figyelmen kívül lehetne hagyni. Az érdemi döntés akkor felelt volna meg az alperes által felhívott régi Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak, ha a káron szerzés tilalmának szem előtt tartásával a jóvátétel összegét a sérelemdíj összegének meghatározásakor értékeli. Egyetértett a Kúria az alperessel abban, hogy jelen ügyben sem volt figyelmen kívül hagyható a felperes kára, az őt ért nem vagyoni sérelem egy részének az alperestől függetlenül történő megtérülése. A Kúria fenntartja a korábbi, Pfv.III.21.757/2016/5. számú határozatában már kifejtett azon álláspontját, hogy a károsult a keresettel csak a meg nem térült kárának megfizetését, nem vagyoni hátrányainak ellentételezését igényelheti. A Kúria továbbra is azt az álláspontot képviseli, amely szerint az a körülmény, hogy a jóvátételt külön jogszabály szabályozza, nem jelenti azt, hogy a megfizetett kártérítés az alperes által teljesítendő összeg meghatározásánál nem vehető figyelembe. A Kúria hangsúlyozza, hogy a jóvátétel is az elszenvedett nem vagyoni kár/sérelemdíj megtérítésének része. Erre figyelemmel a károkozó által a felperesnek megfizetett 350.000 forint összegű jóvátétel összegét az eljáró bíróságok által megítélt sérelemdíj összegéből le kell vonni, azt el kell számolni.

A jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a marasztalás összegét a jóvátétel összegének elszámolásával leszállította, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Kúria Pfv.20.217/2022/5. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

EuB

2022. szeptember 29-i TC Medical Air Ambulance Agency ítélet, C-633/20., ECLI:EU:C:2022:733

A 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a biztosítási közvetítésről szóló, 2002. december 9-i 2002/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 3. és 5. pontját, valamint a 2018. május 14-i (EU) 2018/411 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a biztosítási értékesítésről szóló, 2016. január 20-i (EU) 2016/97 európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 1., 3. és 8. pontját a következőképpen kell értelmezni: a „biztosításközvetítő” és ebből következően a „biztosításértékesítő” e rendelkezések értelmében vett fogalmába tartozik az a jogi személy, amelynek tevékenysége abban áll, hogy ügyfeleinek a tőlük kapott díj ellenében önkéntes tagságot kínál egy olyan csoportos biztosításban, amelyet előzőleg valamely biztosítótársaságnál kötött, és e tagság biztosítási ellátásra jogosítja ezen ügyfeleket, különösen külföldön bekövetkező betegség vagy baleset esetén.

2022. december 15-i, HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG ítélet, C-577/21., ECLI:EU:C:2022:992

A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének negyedik bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a közlekedési balesetek károsultjainak közeli hozzátartozóit ért nem vagyoni kárnak a gépjármű-felelősségbiztosító általi megtérítését attól teszi függővé, hogy e kár patológiás egészségkárosodást okozott-e az ilyen közeli hozzátartozóknak.

BH

BH 2022.10.261 I. A személyiségi jogot sértő magatartás beazonosítható megjelölésén kívüli részletes kifejtése az indokolásra és nem a rendelkező részre tartozik.

II. Nem önmagában a dokumentációs hiányosság alapozza meg a személyiségi jogsértést és a kártérítési felelősséget, de az egészségügyi szolgáltató a dokumentációs mulasztás folytán elzárja magát annak bizonyításától, hogy a szakma szabályai szerint, illetve az elvárható gondosságnak megfelelően járt el.

III. Ha az egészségügyi szolgáltató mulasztásának hiányában a betegnek reális esélye lett volna a túlélésre, megállapítható a felróható mulasztás és a beteg hozzátartozóját ért személyiségi jogsértés közötti okozati összefüggés. Helytelen az az álláspont, amely szerint az alperes felróható, károkozó magatartásával nem a végkifejlet, vagyis a beteg halála, hanem az annak elkerülésére vonatkozó esély áll okozati összefüggésben. A beteg halálát ugyan nem közvetlenül, direkt módon az alperes felróható mulasztása okozta, azonban annak hiányában reális, jogi szempontból értékelhető esélye lett volna az életben maradásra, vagyis az alperes mulasztásának hiányában reális esély lett volna a halálhoz vezető okfolyamat megszakítására [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52. § (1) bek.; 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bek., 129. § (2) bek., 1952. évi III. törvény 182. § (3) bek., 221. §, 253. § (2) bek.].

BH 2022.10.262 I. A túlélési (gyógyulási) esély elvesztését nem az okozatosság, hanem a felróhatóság körében kell értékelni. Ha van orvosi hiba, az egészségügyi szolgáltató csak annak bizonyításával mentesülhet a felelősség alól, hogy a hiba nélkül sem maradt volna esély a túlélésre. Az ezzel ellentétes álláspont azt eredményezné, hogy az alperesnek a kimentésre nem lenne lehetősége, a felróhatóság hiányának bizonyítása kiüresedne.

II. Az esély csökkenése, elvesztése akkor lehet alapja a kártérítési felelősségnek, ha a károkozó magatartás kifejtésekor reálisan fennállt. E tekintetben annak van jelentősége, hogy a reális esély jogi tartalmát abszolút módon meghatározni nem lehet, ennek mércéje nincs, de az adott tényállás mellett a bíróság meghatározhatja azt, hogy mikor vészett el az orvos hibájából olyan esély, amely akár a mértéke, akár a tartalma miatt kártérítési felelősséget keletkeztet [1952. évi III. törvény (régi Pp.) 206. § (1) bek.; 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 339. § (1) bek., 355. § (1) bek.; 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 7. § (1)-(2) bek., 77. § (3) bek., 136. § (1), (3) bek., 244. §].

BH 2022.10.272 A munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeként kártérítés jogcímén járó elmaradt jövedelem iránti keresetét a munkavállaló felperes az elsőfokú tárgyalás berekesztését követően kizárólag a fellebbezésében emelheti fel, vagyis csak akkor, ha az elsőfokú határozatnak van olyan rendelkezése, amelynek megváltoztatását kívánja [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 521. § (2) bek.].

BH 2022.11.293 Ha a kártérítési felelősséget megalapozó és azon kívül eső együttesen ható okok közrehatásának aránya nem határozható meg, és a káros eredmény részösszeteveői okozatossági szempontból nem különíthetők el szakértői módszerekkel, a bíróságnak mérlegeléssel kell állást foglalnia a közrehatás arányának a kérdésében [1952. évi III. törvény (régi Pp.) 206. § (1) és (3) bek.].

BH 2022.11.296 A károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek megítélésével kapcsolatos bírói gyakorlatban alapvetően az észszerűség, a célszerűség, az indokoltság, az arányosság objektív kritériumai érvényesülnek. Az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelményéből azonban az is következik, hogy nemcsak az általában elvárhatóságot, hanem az adott helyzetből fakadó körülményeket is értékelni kell. Ebből a szempontból az a döntő, hogy amikor a károsult a kiadásról határozott, a felmerülő költséget a rendelkezésére álló információk alapján, az eset körülményeire is tekintettel indokoltnak, szükségesnek, arányosnak tarthatta-e. Nem értékelhető a károsult kárenyhítési kötelezettségének megsértéseként az olyan magatartás, amely a károsult számára az elvárható mértéket meghaladó terhet eredményezne [1952. évi III. törvény (régi Pp.) 177. § (1) bek., 206. §; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 1:4. § (1) bek., 6:522. § (2) bek. c) pont, 6:522. § (3) bek., 6:525. § (1) és (3) bek.].

BH 2022.11.300 I. Ha egy másik cég részére könyvviteli szolgáltatást végző gazdasági társaság kerül felszámolás (vagy kényszerintézkedések hatálya) alá, a cég vezetőjének ilyen helyzetben is minden intézkedést meg kell tennie annak érdekében, hogy hozzájusson a cég irataihoz és egy másik könyvviteli szolgáltatást végző személy segítségével tegyen eleget a vagyon kezelésével kapcsolatos kötelezettségének.

II. A vezető tisztségviselő nem mentesülhet a felelősség alól arra hivatkozással, hogy azért nem tudta megtenni a szükséges intézkedéseket, mert a cég iratai a könyvviteli szolgáltatást végző személynél voltak [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 33/A. § (1) bek.].

BH 2022.11.302 A sérelemdíjban marasztalás lehetőségét biztosító törvényi rendelkezések céljának az a jogalkalmazás felel meg, amely nem marasztal olyan alacsony összegű sérelemdíj megfizetésére, amely nem alkalmas a sérelem kompenzálására, sem pedig a jogsértéstől visszatartó preventív hatás kifejtésére [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52. § (3) bek.].

BH 2022.12.322 A kft. által a saját tulajdonú készlet biztosítására megkötött vagyonbiztosítási szerződés nem a tag üzletrészhez fűződő vagyoni érdekét biztosítja, ezért a kft. tagja nem minősül biztosítottnak [1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 207. § (1) bek., 548. §, 556. §, 558. § (1) bek.].

BH 2022.12.323 A személyiségvédelem iránt indult perben a közéleti vitában kifogásolt közlés tényleges tartalmát nem önmagában, a szöveggörnyezetéből kiragadva, hanem a nyilatkozat többi részével együtt vizsgálva, a közlés lényegi mondanivalóját szem előtt tartva, az átlagos olvasó értelmezését is figyelembe véve kell meghatározni. A vélemény tartalma és annak helyes vagy helytelen volta a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jog megsértése iránti igényt nem alapozza meg [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:44. § (1) bek., 2:45. § (2) bek.].

BH 2022.12.324 A szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkövetkezmények a jogsértés megállapíthatósága esetén mindig az eset körülményeihez képest alkalmazhatók. A jogsértő személyének jogutód nélküli megszűnése esetén nyilvánvaló, hogy a jogsértő tevékenység folytatása is megszűnik és annak a jövőbeni folytatása sem várható. Ezért ilyen esetben a jogsértésben közreműködővel szemben támasztható polgári jogi igénynek, a jogsértés abbahagyására kötelezésnek, illetve a további jogsértéstől való eltiltásnak sem ténybeli, sem jogi alapja nincs [1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 94. § (1) és (3) bek.].

BH 2022.12.333 A munkavállalói kártérítési felelősség jogalapi elemeinek speciális szabályait tartalmazó Mt. 179. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek együttesen kell fennállniuk, ezek bármelyikének hiánya a felelősség megállapíthatóságát kizárja [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 179. § (1) bek.].

ÍH

ÍH 2022.116 VÉTŐKÉPES KISKORÚÉRT VALÓ GONDOZÓI FELELŐSSÉG, CSALÁDI ÉLETHEZ FŰZŐDŐ JOG, SZEMÉLYISÉGI JOG MEGSÉRTÉSE

I. A vétőképes kiskorúért való gondozói felelősség speciális jellegéből következik, hogy a gondozói felelősség megállapításához nem mellőzhető olyan konkrét felügyeleti kötelezettségszegés, vagy olyan egyértelmű, súlyos nevelési hiba bizonyítása, amely okozati összefüggésbe hozható a vétőképes kiskorú károkozó cselekményével. Nem lehet vélelmezni magából a károkozó cselekményből, hogy azt a

vétőképes kiskorú azért követte el, mert a gondozó a kötelezettségét megszegve a kiskorút helytelenül nevelte, elhanyagolta, nem tanította meg a társadalmi normák követésére. [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:547. §]

II. A személyiség lényegéhez tartozik a családi élet és a családi kapcsolatok megélése. A családi élet személyiségi jogi fogalma nem korlátozódik vér szerinti rokonságra. A külön élő rokonok (pl. szülő-gyermek) kapcsolata, vagy az olyan családokon belüli kapcsolatok is, ahol a családban élő gyermek csak az egyik szülőnek a vér szerinti rokona (pl. nevelőszülői kapcsolat) egyaránt a magán- és családi élet zavartalanságához fűződő jog személyiségi jogvédelme alatt állnak. [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1), (2) bekezdés, Ptk. 2:52. § (1), (2), (3) bekezdés]

ÍH 2022.117 SZERZŐDÉSSZEGÉS - VIS MAIOR - MENTESÜLÉS

Önmagukban a gazdasági válságjelenségek a szerződésszegés következményei alóli mentesülést megalapozó körülményként - vis maior - nem értékelhetők csupán arra hivatkozva, hogy a szerződésszerű teljesítés a kötelezett oldalán fokozott többletköltséget, így nehézséget okoz. [2013. évi V. tv. (Ptk.) 6:142. §]

ÍH 2022.118 FELELŐSSÉG ÉPÍTÉSI TERÜLETEN TÖRTÉNT KÁROKOZÁSÉRT

I. Fokozott veszéllyel jár az a tevékenység, amelynek a folytatása során fellépő, viszonylag csekély mértékű rendellenesség is súlyos kárral fenyegető veszélyhelyzetet alakíthat ki. Az építési területen jellemzően nagy számú, önmagában is fokozott veszéllyel járó tevékenység folyik, azonban az építkezés valamennyi részleme nem határozható meg veszélyes üzemként. Ezért önmagában az a tény, hogy a baleset egy építési beruházás területén történt, még nem eredményezi a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség alkalmazását. [Ptk. 6:535. §]

II. Amennyiben a szerződés jogosultja megnevezi a tényleges károkozót, úgy szabadul a felelősség alól. Ez esetben a harmadik személynek okozott kárért a szerződés kötelezettje egyedül és önállóan felel. A szerződés jogosultjának a mentesülése független attól, hogy a tényleges károkozóval szemben a kárigény érvényesíthető-e, vagy arra bármely okból van-e lehetőség. [Ptk. 6:543. §]

ÍH 2022.119 NON CUMUL ELV

A személyfuvarozási szerződés megszegésére alapított kártérítési és sérelemdíj iránti igények a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint érvényesíthetők. Ha a felperes ennek ellenére követelése jogalapjaként a deliktuális kárfelelősség szabályait jelöli meg és az alperes sem hivatkozik ellenkérelmében a jogcím téves megjelölésére, a bíróságnak a perfelvétel során anyagi pervezetéssel kell közrehatnia abban, hogy a felperes perfelvételi nyilatkozatának hibáját kijavítsa. [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:145. §, 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 237. §]

ÍH 2022.123 SZAKVÉLEMÉNY, SZOMSZÉDJOG, SZEMÉLYISÉGI JOG MEGSÉRTÉSE

I. Nincs akadálya annak, hogy az ellenérdekű felek bizonyítási érdekkörébe tartozó eltérő szakkérdések tisztázására a bíróság az ellenérdekű felek eltérő indítványára egyidejűleg szakértőt rendeljen ki és

magánszakértőt is alkalmazzon [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 302. §; Pp. 307. §; Pp. 313. § (2) bekezdés, Pp. 316. §].

II. A bizonyítás eredményének mérlegelésekor az aggályos szakvélemény semmilyen módon nem vehető figyelembe. A bizonyíték mérlegelésnek viszont az egyébként aggálymentes szakvélemény bizonyító erejének értékelésére is ki kell terjednie, ami akár azt is eredményezheti, hogy a bíróság nem állapítja meg a fél által szakvéleménnyel bizonyítani kívánt tény fennállását. [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 316. § (1)-(3) bekezdései]

III. A jogági jogellenesség hiánya nem ad önmagában mentesülést a dolog használatának magánjogi korlátai alól; a jogszabályban vagy közigazgatási engedélyben előírt zaj határértékek betartása esetén is szükségtelennek minősülhet a dolog használatával megvalósuló zavarás, mert azt a magánjogi jogviszony keretében a közjogi előírásoknak való megfeleléstől függetlenül kell értékelni. [2013. évi V. törvény (Ptk.) 5:23. §]

IV. Szomszédjogi perben lakópark építésével együtt járó szükségtelen zavarás (por és zajártalom) alkalmas lehet személyiségi jogi sérelem okozására [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52. §; Ptk. 6:519. §].

ÍH 2022.133 MUNKÁLTATÓI KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉG - ANYAGI PERVEZETÉS SZÜKSÉGTELENSÉGE A MÁSODFOKÚ ELJÁRÁSBAN

Amennyiben a munkavállaló kereseti kérelmében megjelölt követelés az Mt. alapján kifejezett jogcímen érvényesíthető, nem tartozhat a munkáltatói kártérítési felelősség körébe. [2012. évi I. tv. (Mt.) 166. §, 167. §, 169. §, 173. §, 136. §]

ÍH 2022.134 A MUNKAVÁLLALÓ KIZÁRÓLAGOS ELHÁRÍTHATATLAN MAGATARTÁSA

Amennyiben a munkáltató a munkavédelmi kockázatokra a munkavállalót kioktatja, kockázatértékelést készít és munkavédelmi szabályzatban is rendezi a munkafolyamattal kapcsolatos veszélyeket, ezen szabályozással ellentétes gyakorlat sem nyer igazolást, akkor a munkavállaló általános élettapasztalattal, szakmai ismereteivel szembeni eljárása a baleset kizárólagos okának minősül. [2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § (2) bekezdés a) és b) pontja]

BDT

BDT2022. 4550.

I. Mérlegelési jogkör gyakorlásával vagy hibás jogértelmezéssel okozott kár megtérítésének csak kivételesen, kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés esetén van helye. Nem teszi kirívóvá a jogsértést önmagában az, ha a közigazgatási szerv a téves jogértelmezését több határozatában, az ügyfél által kifejtett jogértelmezés ismeretében is fenntartja.

II. Az elmaradt vagyoni előny kárként érvényesítése esetén szükséges annak bizonyítása, hogy ahhoz a károsult a bizonyossággal határos valószínűséggel hozzájutott volna.

III. A bírósági meghagyás elleni ellentmondás illetékét az ellentmondással élő fél pernyertessége esetén sem számíthatja fel.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 349. § (1) bek., 355. § (1) bek.; 2013. évi V. tv. 6:522. § (2) bek. b) pont, 6:548. § (1) és (2) bek.; 2016. évi CXXX. tv. 182. § (3) bek.

BDT2022. 4551.

I. Az új Ptk. szabályai alkalmazhatók a hatálybalépése előtt megkötött szerződésből eredő jogvitában, ha a szerződő felek megállapodtak abban, hogy a szerződésüket az új Ptk. hatálya alá helyezik.

II. Az alulbiztosítás szabályainak alkalmazása csak akkor mellőzhető, ha a szerződő felek a biztosítási szerződésben kifejezetten ebben állapodtak meg.

III. Ha a biztosítási szerződés szerint az egyes vagyoncsoportokat, és az egyes vagyoncsoportokra megállapított biztosítási összegeket külön kell kezelni, akkor az egyik vagyoncsoportba tartozó vagyontárgyak alulbiztosítása önmagában nem ad lehetőséget a másik vagyoncsoportba tartozó vagyontárgyak vonatkozásában az alulbiztosítás szabályainak alkalmazására, és ez utóbbi vagyoncsoporthoz rendelt biztosítási összeg arányos csökkentésére.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi CLXXVII. tv. 50. § (2) bek.; 2013. évi V. tv. 6:460. §

BDT2022. 4562.

I. A Ptk. elévülésre vonatkozó szabályai - köztük az elévülés kezdő időpontjára vonatkozó szabály - nem kógens (eltérést meg nem engedő) jellegűek, mert a Ptk. nem tiltja kifejezetten az elévülésre vonatkozó törvényi rendelkezésektől való eltérést.

II. A biztosítási szolgáltatás elévülésének kezdő időpontját a törvény rendelkezésétől eltérően meghatározó általános szerződéses feltétel csak akkor válik a biztosítási szerződés részévé, ha a biztosító külön tájékoztatta a biztosítottat a törvényi rendelkezéstől való eltérésről, és a feltételt a biztosított a tájékoztatás ismeretében kifejezetten elfogadta.

III. A Ptk.-ban előírt bejelentési kötelezettség elmulasztásához vagy késedelmes teljesítéséhez a törvény jogkövetkezményként nem a biztosítási szolgáltatáshoz való jog elvesztését vagy a biztosítási szolgáltatás teljesítése iránti követelés elévülését fűzi, hanem azt, hogy ha a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt a biztosító kötelezettsége szempontjából lényeges körülmény kideríthetetlenül válik, a biztosító kötelezettsége nem áll be.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 6:22. § (1)-(2) bek., 6:78. § (2)-(3) bek., 6:470. §, 6:471. §, 6:453. §

BDT2022. 4563.

I. Deliktuális kárfelelősségnél az előreláthatóság az oksági kapcsolat feltétele. Előreláthatónak tekinthető a káreseménynek az a következménye, amellyel az adott körülmények között a józan logika szabályai szerint, észszerűen számolni lehet.

II. A családban éléshez való jog sérelme nem kizárólag a közeli hozzátartozó esetében valósulhat meg. E jog sérelméhez a hozzátartozóval a családban éléshez való személyiségi jog által védett, szoros, egymást támogató, egymást segítő családi kapcsolat fennállása szükséges.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 2:42. §, 2:52. §, 6:521. §

BDT2022. 4579.

I. A vasúti pályahálózat üzemeltetője nem mentesülhet a vasúti átkelő biztonsági berendezéseinek üzemzavarából eredő baleset miatti kártérítési felelősség alól önmagában arra hivatkozással, hogy az üzemzavarra vonatkozó jogszabályi előírásoknak eleget tett. Az üzemeltetőnek az üzemzavarra vonatkozó szabályozástól függetlenül meg kell tennie azokat az adott helyzetben általában elvárható szükséges intézkedéseket, amelyekkel az üzemzavarból származó balesetek megelőzhetőek.

II. A vasúti pályahálózatot működtető gazdasági társaságtól elvárható, hogy vasúti átjáró üzemzavarával összefüggő halálos vasúti baleset bekövetkezése után a hasonló balesetek elkerülése, kockázatának csökkentése érdekében szükséges műszaki intézkedéseket tegye meg, illetve eljárásokat vezesse be az általa fenntartott pályaszakaszokon.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 6:519. §, 6:525. §; 2005. évi CXXXIII. tv. 31. § (1) bek.

BDT2022. 4580.

Ha a kártérítésre jogosult a felelősségbiztosítóval megállapodást köt a kár biztosító általi megtérítéséről, az nem zárja ki, hogy a károsult az egyezséggel nem érintett további kártérítési igényét (nemvagyoni kárát) perben közvetlenül a károkozótól követelje.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 339. § (1) bek., 355. § (1) bek.; 2007. évi LXII. tv. 27. §; 2020. évi LXX. tv. 2. § (1) bek., 12. § (2) bek.

BDT2022. 4581.

Ha a szerződés megszegése miatt a kárfelelősség közrehatási arányát a bíróság jogerős közbenső ítélettel megállapította, a kárösszeg elszámolása során a kármegosztás aránya nem bírálható felül, attól eltérés nem lehetséges.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 6:233. §, 6:142. §, 6:143. §, 6:144. § (1) bek.; 1952. évi III. tv. 227. § (1) bek., 229. § (1) bek.

BDT2022. 4582.

Nem áll fenn (vagy nem állapítható meg) az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelőssége, ha nem bizonyított, hogy a részéről eljáró orvos mulasztása okozati összefüggésben áll a beteg egészségkárosodásával.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 2:52. § (3) bek., 6:519. §; 1997. évi CLIV. tv. 77. § (3) bek., 244. § (2) bek.

KÖZLEMÉNYEK, HÍREK, ESEMÉNYEK

Konferenciák

Konferencia a biztosítási piacról és a biztosítási jogról

A Budapesti Corvinus Egyetem Számviteli és Jogi Intézete, Gazdasági Jogi Tanszéke konferenciát rendez **2023. május 10.** napján „**Biztosítási piacról jogászoknak, biztosítási jogról közgazdászoknak**” címmel.

Konferencia az új Ptk. kártérítési jogáról

A Magyar Jogász Egylet Bank- és Értékpapírjogi, valamint Biztosítási Jogi Szakága, a Kártérítési és Biztosítási Jog folyóirat Szerkesztőbizottság és az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület konferenciát rendez „**Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból**” címmel.

A konferencia időpontja: 2023. június 7. 9:00 – 13:00
helyszíne: MABISZ székház (Budapest, Andrásy út 93.), földszinti tárgyaló

Szakirodalmi ajánló

Boda Zoltán: Egy új kárfelelősségi jogintézmény – a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel. *Állam- és Jogtudomány*, 2022/2. sz. 3-29. o.

Elek Balázs: A büntetőügyekben eljáró szakértők felelősségének rendszere. *Büntetőjogi Szemle*, 2022/1. sz. 49-57. o.

Bodor Mária: Az egyéni vállalkozó jogutódjának felelőssége. *Gazdaság és Jog*, 2022/9-10. sz. 63-65. o.

Bajnok István: Polgári jogi egyezség a büntetőeljárásban. *Jogtudományi Közlöny*, 2022/11. sz. 433-441. o.

Nagy Csongor István: Az európai kötelmi jogi kollíziós szabályok a magyar bíróságok előtt: a Róma I. és a Róma II. rendelet hazai joggyakorlata. *Magyar Jog*, 2022/10. sz. 553-560. o.

Krajecz Laura: A munkavállaló személyiségi jogainak védelme a munkajogi bírói gyakorlat tükrében I. rész. Magyar Jog, 2022/10. sz. 573-583. o.

Krajecz Laura: A munkavállaló személyiségi jogainak védelme a munkajogi bírói gyakorlat tükrében II. rész. Magyar Jog, 2022/11. sz. 613-624. o.

Takács Tímea: Nem gyerekjáték! Avagy a drónokkal elkövetett cselekmények büntetőjogi megítélése, különös tekintettel a közlekedési bűncselekményekre. Magyar Jog, 2022/12. sz. 726-733. o.

Rátkai Ildikó: NeverEnding Story? – Avagy meddig tart a munkáltató kártérítési felelőssége jogellenes munkaviszony-megszüntetés esetén? Munkajog, 2022/4. sz. 16-22. o.

Fejes Fruzsina: Hódeszka módozatú utasbiztosítás tartalma. Sportjog, 2022/2-3. sz. 44-46. o.

Boronkay Miklós: A „korlátozott precedensrendszer” ügyvédi szemmel. Polgári Jog, 2022/11-12. - Tanulmány

Rácz Lilla: Kiválóság és bizalom a vétkesség tükrében – a mesterséges intelligenciával kapcsolatos felelősségről szóló irányelvjavaslat alapján I. jtiblog (a Jogtudományi Intézet blogoldala)

<https://jog.tk.hu/blog/2022/12/kivalosag-es-bizalom-a-vetkesseg-tukreben>

Sipka Péter: Az előreláthatósági elv megvalósulása a tíz éves bírói gyakorlat alapján. Miskolci Jogi Szemle, 2022/4. sz. 118-125. o.

Hidasi Rita: A drónokkal kapcsolatos magánjogi problémák, különös tekintettel a pilóta nélküli légitjárművek kárfelelősségének megítélésére. Iustum aequum salutare, 2022/4. sz. 125-147. o.

Ádám Fuglinszky The Immanent Tensions of ‘Compensation’ of Loss of Life – A Multidimensional Model and Some Global Thoughts Based on the Recent Legislative Reform in Hungary. Journal of European Tort Law 2022; 13(3): 302–334

IMPRESSZUM

A Kártérítési és Biztosítási Jog az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület negyedévenként megjelenő elektronikus folyóirata.

ISSN 2676-9662

NMHH nyilvántartásba vételi okirat száma: CE/19799-4/2020

Szerkesztőség:

Dr. Bárdos Péter ügyvédi iroda
H-1024 Budapest, Margit körút 43-45. IV/9.
Tel.: (00-36)-1-212-8731
Fax: (00-36)-1-212-8733
szerkesztoseg@kbj.hu
<https://kbj.hu/>

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára - főszerkesztő
Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd - főszerkesztő-helyettes
Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró
Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK) - szerkesztő
Dr. Molnár István ügyvéd - szerkesztő
Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász
Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár
Dr. Tókey Balázs PhD egyetemi docens (ELTE ÁJK)

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD (Hamburg),
egyetemi tanár, választottbíró

Olvasószerkesztő: Kiss László Tibor

Webszerkesztő: Csurgóné Somodi Ildikó

Felelős kiadó: Dr. Csurgó Ottó

Kiadó és a weboldal tulajdonosa:

AIDA Magyar Nemzeti Szekció Biztosítási Jogi Egyesület (AIDA Biztosítási Jogi Egyesület)

Székhelye: 1024 Budapest, Rómer Flóris u. 8.

Weboldal: <https://www.aidahungary.org>

E-mail cím: aidahungary@aidahungary.org